

JUBILANTI

JUBILANTI

ÚVOD

01 | 04

JUBILANTI 2013

02 | 08

JUBILANTI 2014

03 | 40

FAKTOGRAFIA

F | 78

SUMMARY

EN | 92

ÚVOD

Zbierkotvorná činnosť galérie

VÝCHODISKÁ | Galéria umelcov Spiša patrí k najmladším galériám na Slovensku a jej dlhodobým zámerom je snaha rozširovať zbierkový fond o diela spišských umelcov s celonárodným a stredoeurópskym významom, ako aj doplniť tvorivé obdobia jednotlivých autorov a zamerať sa na tvorbu uceleného zbierkového fondu s dôrazom na súčasný vývoj umenia na Slovensku. Galéria bola založená v roku 1987. Stala sa sprostredkovateľom umenia 19. – 21. storočia a s postupne sa rozširujúcim zbierkovým fondom prezentuje aj tvorbu súčasných mladých umelcov Spiša.

Od založenia galérie sa často stretávame s interpretáciou diel jubilujúcich autorov, zväčša však je ich tvorba prezentovaná v rámci sólových projektov. Už v prvom roku existencie galérie (1987) bola sprístupnená expozícia s názvom *Umelci Spiša*, zahŕňajúca diela umelcov, ktorých pôvod, pobyt alebo tvorba sú späté s regiónom v časovom rozpätí od polovice 19. storočia po súčasnosť. Expozícia mapovala rad regionálnych umelcov, ktorí sa významne podieľali na rozvoji umenia na Spiši.

V roku 2012 nahradila výstavu nová stála expozícia prezentujúca zbierky galérie s gotickou preferenciou. *Terra Gothica* je projekt založený na prezentácii obrazov zo zbierkového fondu galérie s gotickou tematikou. 45 súčasných umelcov, zastúpených v zbierkach galérie a pochádzajúcich prevažne z regiónu Spiš, zachytáva na obrazoch a kresbách architektonické skvosty gotickej cesty: veduty, intravilány miest i konkrétnu spišskú krajinu. Galéria umelcov Spiša má v zbierke vyše 100 diel s referenciami na obdobie gotiky, ktoré doteraz tvorili pasívnu časť zbierkových predmetov a neboli prezentované verejnosti v tematicky spracovanom celku.

V roku 1994 bola inštalovaná samostatná expozícia venovaná tvorbe významného predstaviteľa slovenského výtvarného umenia *Jozefa Hanulu*, ktorý žil a tvoril v Spišskej Novej Vsi. Reinštalácia novej stálej expozície prebehla v závere roka 2013, venovaná 150. výročiu narodenia autora: v zbierkovom

fonde galérie sa nachádza 72 malieb, kresieb, skíc a štúdií, ktoré ilustrujú vývoj Hanulovej tvorby počas celého tvorivého obdobia. Ďalších 265 položiek obsahuje archívny fond z pozostalosti autora, kde prevažnú časť tvoria návrhy a skice k nástenným malbám.

PRIORITY | Zbierkový fond Galérie umelcov Spiša tvorí niekoľko nosných zberateľských okruhov: tvorba regionálnych spišských a východoslovenských umelcov, výber slovenského umenia od začiatku 19. storočia po súčasnosť s akcentom na rozširovanie zbierky súčasného umenia, tvorba domácich a zahraničných autorov v rámci výstavnej dramaturgie a kreatívnych projektov galérie (sympóziá, rezidenčné pobyty) a tvorba umelcov zastúpených v zbierkach s cieľom doplnenia tvorivých profilov. Ku koncu roka 2014 zbierkový fond galérie disponuje celkovým počtom 1981 diel od 208 výtvarníkov.

Od roku 2010 sa galéria koncepčne zameriava na získanie diel súčasných umelcov v rôznych žánroch (malba, socha, grafika, fotografia, multimédium) a to nadobúdaním zbierkových predmetov doteraz nezastúpených autorov, ako aj dopĺňaním existujúcich autorských zbierok s cieľom vytvoriť ucelené profilové a tematické kolekcie. Pravidelné nadobúdanie akvizícií umožňuje podpora z dotačného systému Ministerstva kultúry SR, ako aj projekt *Galéria umelcov Spiša – umelci Spiša galérii*, ktorý od roku 2012 výrazne navýšil objem získaných zbierok o dary. Tieto boli získané na základe odbornej analýzy stavu akvizícií a následného oslovenia autorov, ktorých zastúpenie v zbierkach absentovalo, prípadne bolo nevyhnutné doplniť autorský, či tematický profil.

V rámci uvedenej stratégie boli zbierkové predmety galérie v posledných troch rokoch nadobudnuté nasledovne: 2012 – 79 diel (5 kúpou, 74 darom) v celkovej hodnote € 46 675; 2013 – 26 diel (7 kúpou, 19 darom) v celkovej hodnote € 10 150; 2014 – 57 diel (9 kúpou, 27 darom, 21 prevodom majetku) v celkovej hodnote € 55 258,49.

JUBILANTI | Od roku 2012 v rámci priorít vedecko-výskumnej a výstavnej činnosti galéria prehodnocuje akvizície, ktoré boli nadobudnuté od roku 1987. Vzhľadom k absencii odborných štúdií k zbierkovému fondu začala galéria posudzovať diela a tvorbu autorov v cykle výstav pod názvom Jubilanti. Počas troch rokov (2012 – 2014) odborná pracovníčka – historička umenia a kurátorka zbierok Mgr. Kamila Paceková (pôsobiaci v galérii od r. 2010) pripravila profily a analýzu tvorby 40 jubilujúcich autorov, vrátane odborných štúdií prehodnocujúcich predmetné diela. Súčasťou projektu bola realizácia novej stálej expozície o živote a diele spišského autora Jozefa Hanulu (r. 2013), ako aj individuálna výstava venovaná tvorbe Jána Ilavského (zo zbierok galérie), obe v koncepcii Mgr. Kamily Pacekovej a komplexný profil Jozefa Majkuta v koncepcii hostujúceho kurátora Mgr. Petra Markoviča (zo zbierok fondových inštitúcií a súkromných zberateľov).

Táto publikácia nadväzuje na katalóg *25x25: 25 rokov Galérie umelcov Spiša* z roku 2012 (ISBN: 978-80-89081-45-5), ktorý uvádza 9 medailónov v zbierkach zastúpených autorov a bol prvou publikáciou, sumarizujúcou zbierkotvornú činnosť galérie. Projekt *Jubilanti 2013 – 2014* pokračuje v dôslednej analýze zastúpenia autorov a ich diel v zbierkach: uzatvára ďalších 30 profilov jubilujúcich umelcov a stáva sa výzvou pre plánované vedecko-výskumné úlohy, zamerané na prehodnotenie galerijných zbierok v širšom kontexte komparatívnych tematických a monografických projektov.

Mgr. Lucia Benická,
riaditeľka Galérie umelcov Spiša

Jubilanti v kontexte doby

O PROJEKTE | Publikácia a výstavy *Jubilanti 2013 a 2014* zo zbierok Galérie umelcov Spiša sú zamerané na výber a prehodnotenie nosných diel jubilujúcich autorov v širokom žánrovom a generačnom zastúpení. Koncepcia oboch výstav bola založená na interpretácii vybraných zbierkových predmetov galérie. Mnohé z diel neboli doteraz v rámci činnosti galérie vôbec prezentované.

Cyklus výstav *Jubilanti* (prezentovaný v rokoch 2012 až 2014) vymedzuje obdobie tvorby vybraných umelcov v rozpätí od polovice 19. storočia po súčasnosť. Zaznamenávame posun v zobrazovaní krajinomalby od realistickej podoby až po abstraktné formy. Realistické portréty v akademickom duchu neskôr podliehajú zahraničným vplyvom a v niektorých prípadoch dochádza k tvarovej a farebnej redukcii. Sochárske práce reprezentuje tvorba umelcov, ktorí tvorili prevažne v druhej polovici 20. storočia až po súčasnosť. Sledujeme experimenty, tvarovú deformáciu a skúšanie nových postupov. V cykle Jubilanti sú prezentované rôzne žánrové diela dané do historických súvislostí s biografickými údajmi autorov.

2012 / 9 jubilantov | V roku 2012 bol projekt *Jubilanti* súčasťou sprievodných výstav pri príležitosti jubilejného 25. výročia galérie, v rámci ktorého bol vydaný katalóg pod názvom *25x25: 25 rokov Galérie umelcov Spiša*.

Na spomienkovej výstave sa predstavilo deväť jubilujúcich autorov zo zbierok galérie, ku ktorým bol počas roka realizovaný komplexný vedecko-výskumný prieskum: Alexander Eckerdt (*1932), Eva Fišerová (*1947), Ferdinand Katona (†1932), Jana Kiselová-Sitekova (*1942), Viktor Kiss (*1902), Eva Končeková (*1947), Ladislav Medňanský (*1852), Michal Petrek (*1922), Peter Romaňák (*1932).

2013 / 13 jubilentov | Galéria umelcov Spiša záverom roka 2013 realizovala výstavu venovanú tvorbe trinástich jubiliujúcich umelcov. Tento rok bol bohatý na významné životné jubileá umelcov spätých so Spišom, vrátane 150. výročia narodenia Jozefa Hanulu (*1863), ktorému sa venovala osobitná spomienka v rámci prednáškového cyklu *Rozhovory o umení* a následná komplexná reінštalácia expozície.

Významné životné jubileá v roku 2013 oslávili ďalší umelci: Andor Borúth (*1873), Juraj Collinásy († 1963), Michal Teodor Kosztka-Csontváry (*1853), Jozef Fabini (*1908), Štefan Fodor (*1903), Jozef Haščák (*1948), Štefan Koval' (*1953), Eva Bachratá-Linhartová (*1943), Jozef Majkut († 1963), Ernest Rákoši († 1973), Mikuláš Rogovský (*1923), Emil Sedlák (*1938). Výber autorov bol koncipovaný s ohľadom na výročia narodenia aj úmrtia, ktoré sa v danom roku udiali. V galérii nie sú zastúpené diela Teodora Kosztka-Csontváryho.

Diela troch autorov príbuzné tvorbou a miestom pôsobenia boli predmetom vzájomných komparácií v kontexte doby. Krajinomalby s vyobrazením toku riek a okolitej krajiny nachádzame v dielach Jozefa Fabiniho, Ernesta Rákošiho a Jozefa Majkuta.

2014 / 18 jubilentov | V roku 2014 výstava zo zbierkového fondu prezentovala tvorbu osemnástich jubilentov v priestoroch galérie. Tieto výročia už boli špecifikované a zamerané na interpretáciu tvorby autorov, ktorí oslávili výročie narodenia.

Výstava zachytávala život, tvorbu a zastúpenie jednotlivých autorov v zbierkach galérie: Andrej Bača (*1874), Karol Baron (*1939), Anna Borovičková (*1929), Štefan Cpin (*1919), Orest Dubay (*1919), Milan Hnat (*1959), Štefan Hudzík (*1954), Ján Ilavský (*1924), Alexander Jiroušek (*1934), Ferdinand Katona (*1864), Andrej Kuc (*1919), Max Kurth (*1869), Jozef Majkut (*1909), Edita Maxonová (*1934), Július Nemčík (*1909), Vladimír Popovič (*1939), Imrich Svitana (*1944), Michal Trembáč (*1939).

KONCEPT VÝSTAV | Obidve výstavy v roku 2013, ako aj v roku 2014 analyzujú najvýznamnejšie tvorivé obdobia vybraných umelcov. Najstarším autorom prezentovaným na výstave je Michal Teodor Kosztka-Csontváry, ktorý patrí k najoriginálnejším predstaviteľom stredoeurópskeho symbolizmu vo svete.

Realistické portréty konca 19. storočia sú zastúpené dielami Jozefa Hanulu, Andreja Baču, Maxa Kurtha a Andora Borútha. Krajinomalby z tejto éry sú interpretované tatranskými krajinami Ferdinanda Katonu. V mladších dielach sa značne opakuje téma znázorňujúca krajinu východoslovenského kraja, alebo obľúbené zákutia umelcov. Okruh reprezentujú diela krajinárov Ernesta Rákošiho, rovesníkov Jozefa Majkuta, Júliusa Nemčíka a Jozefa Fabiniho. Generačne sa k spomínaným autorom radí Juraj Collinásy, ktorý sa venoval figurálnej a portrétnej maľbe, neskôr zátišiam a krajinomalbe. Štefan Fodor sa venoval krajinomalbe, portrétnej tvorbe, zátišiam a drobnému žánru v duchu náladového, svetelného maliarstva. Tému krajiny rozvíjajú vo svojich dielach aj Mikuláš Rogovský a v Kežmarku pôsobiaca textilná výtvarníčka Anna Borovičková, ktorá v maľbe vyjadrovala svoj vrúcny vzťah k tatranskej krajine.

K významných predstaviteľom slovenskej povojnovej grafiky sa radí Orest Dubay. V diele Štefana Cpina nachádzame početné grafické práce a množstvo knižných ilustrácií. Súčasnú grafiku reprezentujú diela Jozefa Haščáka, ktorý bol úspešným slovenským grafikom, venoval sa dizajnu vizuálnych komunikácií, kresbe, scénografii, maľbe a knižnej ilustrácii. Súčasníkom Cpina a Dubaya bol známy reštaurátor kultúrnych pamiatok a závesných obrazov Andrej Kuc. O desaťročie mladší maliar Michal Trembáč svojou tvorbou nadviazal na slovenskú modernu. Výtvarne stvárňuje prírodu v jej nekonečných metamorfózach a tému tatranskej krajiny rozpracúva v mnohých variáciách.

Samostatnú kapitolu tvorí fotografická práca Alexandra Jirouška, ktorý zobrazuje krajinu Spiša, Pieniny, končiare Vysokých Tatier, ale aj zahraničné mestá a ich typickú krajinu. Gestická maľba, kombinovaná technika, asambláže, papierové krkváže, ale i maľby z 80. rokov 20. storočia s témou spišskej a tatranskej krajiny reprezentujú rozsiahle dielo Vladimíra Popoviča. Tvorba sedemdesiatničky Evy Bachratej-Linhartovej zahŕňa asambláže, grafiky, kresby, akvarely, pastely a maľbu.

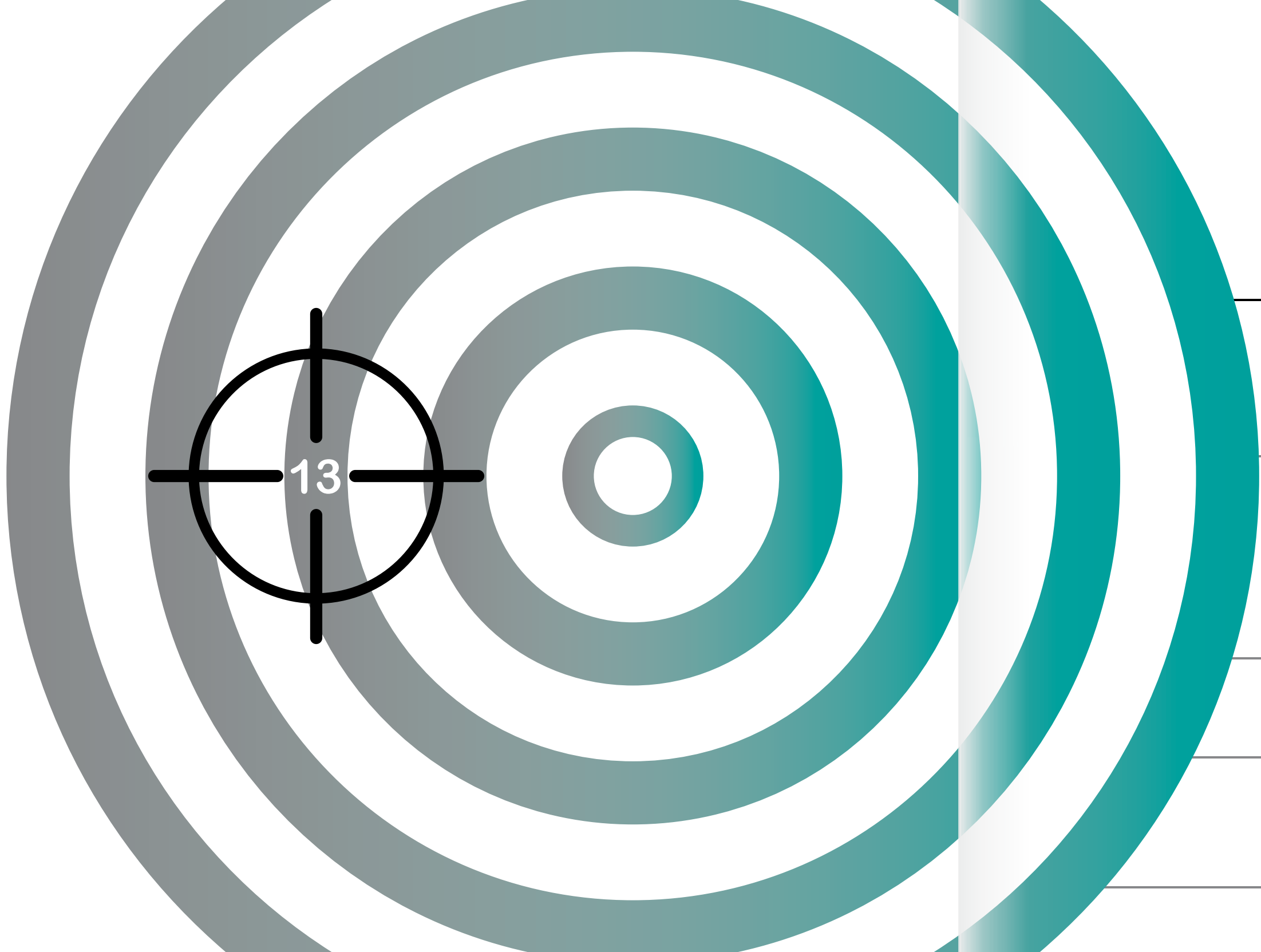
Sochárske práce sú zastúpené tvorbou ženskej sochárky Edity Maxonovej, ktorá sa presadila aj v zahraničí. Tvorila prevažne monumentálne plastiky v architektúre, pre interiéry a exteriéry a environmentálne inštalácie. O desaťročie mladší sochár a šperkár Imrich Svitana patrí medzi zakladateľské osobnosti umeleckého šperku. Venoval sa monumentálnej tvorbe, plastikám, medailám a šperkom. Jeho diela v monumentálnej aj v komornej podobe charakterizuje čistý masívny tvar s jasnou obrysou líniou. Ďalší sochári Štefan Koval' a Štefan Hudzík tvoria prevažne z bronzu. Štefan Koval' sa venuje predovšetkým reštaurátorskej činnosti. Jeho diela sa vyznačujú tvarovou redukciami, expresívnou modeláciou, ktorá smeruje k dekoratívnej forme. Sochárska tvorba Štefana Hudzika sa začala rozvíjať na realistickom princípe historického portrétu. Zároveň tvoril reliéfne práce s náboženskou tematikou, zriedkavo medaile. Inšpiráciu pre drobné bronzové plastiky hľadal a pozoroval v spišskej flóre.

Karol Baron je na poli slovenského výtvarného umenia solitérom. Vo svojej tvorbe rozvíjal neosurrealistickú tradíciu, ktorú obohatil o prvky čierneho humoru, absurdných tvarových metamorfóz a drastickej grotesky. Rovnako starý maliar, grafik a ilustrátor Emil Sedlák vytvára vlastný imaginárny svet plný surrealistických premien a snových vízií. K Baronovej a Sedlákovej tvorbe sa výrazom približujú diela Milana Hnata, najmladšieho jubilanta, ktorý patrí k predstaviteľom súčasného vizuálneho umenia strednej generácie. Hnat rovnako ako oni, pracuje s imagináciou, víziami a symbolmi.

Každé dielo je radené kvalitou do určitej kategórie. Samotné prevedenie, zvládnutie techniky, prestížne školenie, talent a etablovaný autor, to všetko sú predpoklady na vznik kvalitného diela. V rámci Jubilentov 2013 diela troch umelcov patria kvalitou do I. kategórie: tvorba Andora Borútha, Jozefa Hanulu a Ernesta Rákošiho. Výstava Jubilanti 2014 prezentovala diela Andreja Baču a Maxa Kurtha, patriace do prvej kategórie a reštaurátorskú prácu Andreja Kuca, ktorý obnovil niekoľko diel najlepšej kvality. Reštauroval krajinomalby Ladislava Medňanského, Ferdinanda Katonu, podobizeň ženy od autora Maxa Kurtha, detský portrét od Jozefa Hanulu a ďalšie.

KONCEPT KATALÓGU | Katalóg *Jubilanti* interpretuje vybrané diela autorov zastúpených v zbierkach, ako aj prezentuje stručné profily umelcov v kontexte výtvarného diania na Slovensku. Je doplnený krátkou komparačnou štúdiou o dielach zo zbierok, ako aj samostatnou esejou o tvorbe Jozefa Majkuta. Doplnkom sú indexové zoznamy kompletných zbierkových predmetov sumarizované počas výskumu, ako aj odkazy na publikácie v knižnici galérie, či stručný výber zaujímavostí v jednotlivých medailónoch. Cieľom publikácie je sumarizovať odborný výskum, ktorý prebiehal v rokoch 2012 – 2014 do ucelenej interpretácie vybraných diel jubiliujúcich autorov zo zbierok Galérie umelcov Spiša.

Mgr. Kamila Paceková,
kurátorka zbierok Galérie umelcov Spiša

JUBILANTI 2013

KONCEPT VÝSTAVY

Jubilanti 2013

12 jubilujúcich autorov / 78 umeleckých diel:

32 malieb, 38 kresieb, 3 plastiky, 5 grafík

Jozef Hanula / 39 umeleckých diel:

18 malieb, 20 kresieb, 1 plastika

Výstava Jubilanti 2013 prezentovala tvorbu a zastúpenie vybraných autorov zo zbierok galérie. Spolu 374 diel od 13 jubilujúcich umelcov (vrátane diel Jozefa Hanulu) doplnia zbierkový fond Galérie umelcov Spiša. Výber z týchto prác prezentoval najvýznamnejšie obdobia tvorby autorov. V poradí trinástym jubilantom je v zbierkach nezastúpený maliar Teodor Kosztka-Csontváry. V roku 1994 bola na jeho počesť v exteriérových priestoroch galérie osadená busta s podobizňou autora, ktorú vytvoril ako faksimile akademický sochár Jenő Kerényi.

Vo výstavných priestoroch galérie bolo prezentovaných 78 prác od 12 jubilantov (mimo Jozefa Hanulu a jeho stálej expozície) v skladbe 32 malieb, 38 kresieb, 3 plastiky a 5 grafík. Diela jubilantov sa výberom témy i spôsobom použitia líšili. Výstavné priestory doplnili sklenené vitríny s výberom katalógov a publikácií o jubilantoch, ako aj videozáznamy z uskutočnených vernisáží posledných rokov, organizovaných v Galérii umelcov Spiša.

Úvodné miestnosti Hlavnej galérie vyplnili umelecké diela troch tvorbu príbuzných autorov – Jozefa Fabiniho, Jozefa Majkuta a Ernesta Rákošiho. Autorov spájajú približne rovnaké roky narodenia a miestna lokalizácia. Rákoši je o niečo starší oproti ostatným, ale jeho tvorivé obdobie spadá do polovice 20. storočia. Ich tvorba sa rozvíjala v rovnakom období a spoločným im bolo aj tematické zameranie na krajinomalbu. Zobrazovali hlavne spišskú krajinu, jej krásy a zákutia, či mestské prostredie dokumentujúce dobu. Každý autor bol predstavený výberom najlepších prác, ktoré vystihujú prioritné žánre v ich dielach. Najviac príbuzné diela, od každého autora jedno, bolo predmetom vzájomnej komparácie po formálnej a obsahovej stránke.

Ďalšie priestory vyplnili diela súčasných žijúcich autorov. Obrazy Emila Sedláka ukazujú pravú tvár, kritický pohľad na človeka, skutočnosť, pred ktorou mnohí len zatvárajú oči.

Ukazuje svet, ktorý je zrkadlom dobrých, ale i nemorálnych činov jednotlivcov, ovplyvnených dobou i každodennosťou. Autor Štefan Koval' predstavil sochársku tvorbu prezentáciou troch plastik a Eva Bachratá-Linhartová diela z poslednej akvizície. Jej tvorba zahŕňa asambláže, grafiky, kresby, akvarely pastely a maľbu.

Poslednú miestnosť Hlavnej galérie vyplnili rozmanité diela Štefana Fodora a ukážka z tvorby Juraja Collinásyho. Oboch autorov spája narodenie v prvom desaťročí 20. storočia a úmrtie v relatívne mladom veku. Štefan Fodor zomrel v koncentračnom tábore v roku 1944 ako 31-ročný. Juraj Collinásy ako 56-ročný po ťažkej chorobe. Priestor doplnilo aj dielo Mikuláša Rogovského, ktorý sa venoval krajinárskej tvorbe, často maľoval kone. Záujem obracal na figurálnu tvorbu a monumentálno-figurálne stvárnenie.

Samostatná časť výstavy bola venovaná tvorbe Teodora Kosztka-Csontváryho. Na plátne sa premietal záznam z vernisáže, ktorá sa konala v galérii a odhalenie pamätníka v roku 1994, autorom ktorého je akademický sochár Jenő Kerényi. Galéria umelcov Spiša nevlastní žiadne Csontváryho diela.

Malá galéria interpretovala tvorbu Andora Borútha a výber z jeho maliarskej a kresliarskej tvorby, ukážky originálnych skicárov autora. Druhú miestnosť oživil práce Jozefa Haščáka. Vytvoril ilustrácie kníh Hany Zelinovej s názvom *Sivá húska* a knihu *Klub tulákov*, ktorej autor je Edmund Niziurski. Expozíciu doplnili diela z oblasti maľby a grafiky.

DIELA PRVEJ KATEGÓRIE | V rámci výstavy *Jubilanti 2013* diela troch umelcov patrili kvalitou do prvej kategórie. Tvorba Jozefa Hanulu zastúpená desiatimi dielami najvyššej kvality a dielo Andora Borútha prezentované šiestimi top maľbami spadá do obdobia prelomu 19. a 20. storočia. Zaujímavé je prepojenie tvorby spomínaných autorov. Rok 1896 bol významný pre ďalšie tvorivé smerovanie umelcov. V Budapešti sa v tom čase konala tzv. Mileniárna výstava,

pri príležitosti tisícého výročia príchodu starých Maďarov do Karpatskej kotliny. Borúth získal ocenenie za obraz *Večer v ateliéri*. Jozef Hanula už v roku 1895 realizoval rozmernú figurálnu kompozíciu *Smrť Tomoryho v bitke proti Turkom pri Moháči*, ukončenú v nasledujúcom roku pri príležitosti tejto výstavy. Obraz mal priaznivý ohlas u domácej verejnosti. Dnes je originál nezvestný, existujú len skice. Autorov spája aj rovnaký dátum úmrtia (22. august). Borúth zomrel 11 rokov po Hanulovej smrti. Galerijnú zbierku dopĺňajú dve diela I. kategórie od spišskonovoveského rodáka Ernesta Rákošiho, ktorý v krajinomalbe zvečňuje svoje dojmy zo spišskej a liptovskej krajiny.

Mgr. Kamila Paceková

KOMPARATÍVNA ŠTÚDIA

Budovanie kultúrneho zázemia na východnom Slovensku

Ernest Rákoši – 40. výročie úmrtia

(* 16. 5. 1881, Spišská Nová Ves; † 15. 6. 1973, Prešov)

Jozef Majkut – 50. výročie úmrtia

(* 30. 1. 1909, Betlanovce; † 16. 9. 1963, Košice)

Jozef Fabini – 105. výročie narodenia

(* 10. 10. 1908, Olcnavá; † 2. 12. 1984, Košice)

Vrchol tvorby vybraných autorov, ktorými sú Ernest Rákoši, Jozef Majkut a Jozef Fabini, spadá do obdobia okolo 50. rokov 20. storočia. Po vojne sa začalo oživovať hospodárstvo a menila sa politická situácia. Košice sa stali dejiskom dôležitých politických udalostí, ktoré ovplyvnili ďalšie smerovanie krajiny. Po roku 1948 sa začala vplyvom socializmu uplatňovať industriálna politika. Na východnom Slovensku sa začali budovať veľké podniky, medzi nimi aj Východoslovenské železiarne v Košiciach a iné priemyselné komplexy v oblasti strojárstva, chémie a spotreby. Postupne sa začali rozvíjať kultúrne centrá s cieľom zachovávať kultúrne dedičstvo v rôznych oblastiach umenia. Rozvoj výtvarného umenia na východnom Slovensku po roku 1945 začal vďaka vzniku dvoch organizácií – v Prešove založili Sekciu umeleckých pracovníkov a v Košiciach výtvarný odbor kultúrneho východoslovenského spolku Svojina. Charakterovo sa inštitúcie výrazne odlišovali. Zatiaľ čo v Prešove bol záujem o výtvarné umenie prevažne amatérskych výtvarníkov, košický spolok tvorili profesionálni umelci alebo výnimoční autori, ktorí umelecké zručnosti získali samostatným štúdiom.

ERNEST RÁKOŠI | Zatiaľ čo sa Fabini s Majkutom intenzívne verejne prezentovali už od mladého veku, Ernest Rákoši, hoci patrilo k príslušníkom generácie tvoriacej v začiatkoch 20. storočia, žil samotárskeho spôsobu života. Odlúčenosť od odborných kruhov a verejnosti jeho tvorbe v začiatkoch nepomohli. Držal si svoj štýl, inšpiroval sa premenami prírody a nikdy sa nesnažil napodobňovať iných. Riadil sa vlastnou intuíciou, ktorá ho poháňala v tvorbe. Nenechal sa ovplyvniť dobovými vplyvmi, išiel si svojou tvorivou cestou, ktorú naplnil dielami s nezameniteľnou atmosférou. Rákoši bol o vyše dvadsať rokov starší ako maliari Fabini a Majkut, ale jeho tvorivé obdobie spadá do polovice 20. storočia, taktiež porovnávaný obraz vznikol v tomto čase. Výrazne ovplyvnil východoslovenské maliarstvo 20. storočia. Dožil sa vysokého

veku. Za ten čas vytvoril množstvo diel, vniesol do nich svieži a pretrvávajúci odkaz, ktorý je aktuálny dodnes.

Rákoši sa po štúdiách, tvorivých cestách a po oslobodení z ruského väzenia dostáva do Prešova, ktorý sa stáva jeho trvalým pobytom. Jeho záujem v období štúdií bol zameraný spočiatku na figurálnu tvorbu. Vytvoril skupinu obrazov zo života cigánov, čím prejavil sociálne cítenie a záujem o vyčleňované skupiny zo spoločnosti. Hľadal krásu aj vo všedných každodennostiach. Postupne svoje výtvarné snaženie uplatnil v krajinomalbe, ktorá mu bola bližšia a vyjadril v nej pocity a nálady z milovaného kraja. Často sa uchýľoval ku korytám okolitých riek a sledoval metamorfózy krajiny. V tichosti, osamote meditoval v krajine a tvoril diela s pohľadmi na prírodné zákutia bez prítomnosti ľudskej bytosti. Sledoval zrkadlenia hladiny riek. Pozoroval jednotlivé korytá ako sa menia vplyvom prostredia, časom, neskôr aj ľudským zásahom, ako to aplikoval v obraze *Regulácia riek*. Maľby v plenéri neplánoval, nepripravoval si skice, ale priamo v krajine zachytil okamih, nie však bez vnútorného záujmu. Ten bol pre neho prvoradý. Z vnútorného presvedčenia maľoval motívy, ktoré ho očarili a zanechali v ňom pretrvávajúce dojmy.

Rákoši po príchode do Prešova začal pedagogicky pôsobiť v Sekcii umeleckých pracovníkov, ktorá vznikla v roku 1945 pri Okresnej osvetovej rade v Prešove. Už ako zrelý umelec viedol prešovskú sekciu umenia. Hlavným zámerom bolo poskytnúť večerné školenia s osvojením základov výtvarného vzdelania neprofesionálnym výtvarníkom. Verejne sa predstavili v roku 1946 prvou členskou výstavou. Medzi šestnástimi členmi nebol okrem Rákošiho žiaden profesionálny umelec. Predsedom košického výtvarného odboru Svojiny sa stal akademický maliar Július Nemčík, ktorý sa z Prahy vrátil do Prešova a následne sa usadil v Košiciach. Rozvíjal výstavnú činnosť a už v roku 1945 organizoval členskú výstavu Výtvarného odboru Svojiny. Svoje diela prezentovali etablovaní umelci: Július Nemčík, Jozef Bendík, Július Bukovinský, Eugen Chrien,

Július Török, Mikuláš Jordán, Jozef Fabini, Július Jakoby, Anton Jasusch, Jozef Majkut, Dezider Milly, František Gibala, Edita Spannerová, Juraj Collinásy, Andrej Doboš, Peter Konečný, Lea Mrázová, Ján Polom, Vojtech Seliga.

JOZEF FABINI | Fabini bol jedným zo zakladateľov a aktívnym členom Svojiny. V roku 1946 zastával funkciu podpredsedu. V rámci Spolku východoslovenských umelcov v Košiciach vystavil 5 diel na prvej členskej výstave. Bol členom Umeleckej besedy slovenskej od roku 1948 až do jej zániku. Zúčastnil sa všetkých členských výstav organizovaných spomínanými spolkami.

V roku 1947 spolu s maliarom Ľudovítom Kudlákom prezentoval svoje diela na Svetovom poštovom kongrese v Paríži. V rokoch 1948 – 1954 pôsobil ako riaditeľ Východoslovenského múzea v Košiciach. V tom období pôsobil aj ako konzervátor pre ochranu pamiatok mesta Košice, bol členom poradného zboru pamiatkovej správy, podpredsedom Zväzu slovenských múzeí. Aktívne sa podieľal na rozvoji a vzniku východoslovenských múzeí. Jeho pôsobenie v kultúre bolo progresívne a zaslúžil sa aj o budovanie zbierkového fondu Slovenskej národnej galérie z oblasti východného Slovenska.

JOZEF MAJKUT | V roku 1947 sa Jozef Majkut stáva tajomníkom Spolku výtvarných umelcov pri Svojine a po vytvorení Krajskej organizácie Zväzu slovenských výtvarných umelcov je naďalej jej funkcionárom. Sedem rokov pôsobil ako riaditeľ Krajskej galérie v Košiciach, kde sa venoval organizačnej a kultúrno-osvetovej práci. Aktívne sa podieľal na propagácii výtvarného umenia, organizoval besedy pre študentov i nadšencov pre umenie.

K zvýšeniu záujmu a prehĺbeniu poznatkov prispel bohatou publikačnou činnosťou. Za tri roky pôsobenia pripravil spolok Svojina 14 členských a 5 výročných výstav v mestách na území východného Slovenska s výnimkou Prešova, kde svoju činnosť rozvíjala Sekcia umeleckých pracovníkov. Príčinou boli nepriaznivé vzťahy medzi organizáciami.

Vyvrcholením činnosti Výtvarného odboru Svojiny bola výstava v roku 1948 v Bratislave. Dôležitá bola 13. členská výstava v Prešove, ktorou spolok prispel k zvýšeniu výtvarnej úrovne a preklenul rozdiely medzi Košicami ako centrom kultúrneho života a ostatnými východoslovenskými mestami. Výtvarníci organizovali besedy o výtvarnom umení a jeho smerovaní. Informácie prinášal aj spolkový časopis Svojina vydávaný v rokoch 1946 – 1950. Posledná, v poradí 24. členská výstava, bola organizovaná v roku 1950. Tým sa činnosť spolku uzavrela a následne sa spojil so Zväzom slovenských výtvarných umelcov ako jeho krajská pobočka na východnom Slovensku. Činnosť Sekcie umeleckých výtvarníkov, s pôvodným zámerom podchytiť neprofesionálnych výtvarníkov, bola prijímaná s pozitívnym ohlasom. Po opustení pôvodného programu s následnou prezentáciou nekritických a nesúrodých názorov jej význam poklesol.

TVÁRNOŠŤ KRAJINOMAĽBY | Dovolím si tvrdiť, že umelecké osobnosti ako Ernest Rákoši, Jozef Fabini a Jozef Majkut právom patria medzi popredných autorov pôsobiacich na východnom Slovensku, ktorí výrazne ovplyvnili ďalšie smerovanie kultúry a umenia po roku 1945. Napriek tomu, že všetky porovnávané diela patria kvalitou spracovania do druhej kategórie, majú v sebe emóciu, ktorá v percipientovi vyvoláva pocit pohody, chvíľu na zamyslenie a nadšenie z okolitej nespútanej prírody. Komparované diela vznikli približne v polovici 20. storočia. Téma je u všetkých troch autorov totožná. Jedná sa o krajinomalby zobrazujúce výseky krajinného prostredia so zrkadliacou sa hladinou riek. Obrazy sú závesné, maľované olejom na podklade z plátna alebo lepenky. Malby zachytávajú východoslovenské dediny a dobové situácie. Perspektíva v obrazoch je lineárna.

Zatiaľ čo na obraze Ernesta Rákošiho je pohyb a dynamika veľmi výrazná, čo dokazuje aj spôsob nanášania farieb, rýchlo, členito, dynamicky, z obrazu Jozefa Fabiniho vyžaruje pokoj-

ná atmosféra, rieka je ustálená, prostredie tiché. Podobná nálada je viditeľná aj v diele Jozefa Majkuta. Najrealistickejšie stvárnenie hladiny rieky zachytil Rákoši, pohyb a dynamika toku pôsobí naozaj reálne.

Každé dielo má svoje osobité vyžarovanie, autori do diel premietli aj svoje pocity a nálady, ktoré v nich okolitá príroda vzbudila.

Jozef Majkut: Smižianska Maša, olej, 1959, M 557 |

Od roku 1952 sa autor programovo začína zaujímať o rodný Spiš, konkrétne o lokalitu Slovenského raja. Obraz s motívom Smižianskej Maši je komponovaný na šírku. Priestorové členenie je otvorené. Pravú stranu obrazu uzatvára skalný výbežok. Kompozícia obrazu je vyvážená, tvorená z troch plánov. V prvom pláne je časť pevniny s kmeňom dreva a veľká plocha zrkadliacej sa hladiny potoka. Tmavozelený les a zopár domov tvoria druhý plán obrazu. Vysoký horizont s oblačnou plochou neba a v pozadí náznak hôr zaberá tretí plán.

Ťažisko obrazu je v strede. Perspektíva lineárna. Autor sa vyhol použitiu výraznej obrysovej línie, aplikuje väčšie farebné plochy a hrou svetla a tieňa vytvára jemné kontúry. Farebnosť je prevažne v nádychu modrej. Na hladine rieky sa striedajú tmavé, svetlé modrozelené nuansy s bielymi náznakmi jemných vlniek, odrazy zelených kríkov pôvabne menia povrch vody. V lesnom poraste sa miešajú zelené, žlté a tmavé sfarbenia. Jediný farebne výrazný prvok nachádzame na jednom z domov alebo chatiek. Malá červená plocha oživuje celkový utlmený kolorit obrazu. Modrú oblohu zahaľujú sivobiele hromadiace sa mračná. Svetlo na obraze je rozptýlené. Rukopis autora je delený, štetcom nanáša pastózne farebné plochy. Ich veľkosť sa vyvíja od zobrazenia. Na trávnaté plochy používa menšie ťahy štetca a polia i oblohu pokrytú výraznými mračnami člení väčšími farebnými šmuhami. Aj napriek absencii figúr je atmosféra energetickejšia. Aktívny pohyb oblakov, veľká plocha vodného toku spôsobujú zdanlivý

Jozef Majkut: Smižianska Maša, olej, 1959, M 557

pohyb na ploche obrazu. Autor najradšej stvárňoval obdobie jesene. Na základe vizuálnych znakov môžeme povedať, že výjav na obraze *Smižianska Maša* zachytáva jesenné ročné obdobie.

Ernest Rákoši: Regulácia rieky, olej, po 1950, M 52 |

Obraz je komponovaný na šírku. Priestor je otvorený, z ľavej strany uzatvorený stromom. Výjav na druhej strane pokračuje mimo záber obrazu. Malba je členená na tri plány. V prvom pláne dvaja robotníci regulujú rieku, ich pohyb naznačuje rýchlu prácu. Úplne vpredu je zobrazená len časť postavy pracujúceho muža odetého v bielej tunike s klobúkom na hlave. V druhom pláne vidieť figurálne štafáže s rozbujsenou

riekou a okolitou zeleňou. Tretí plán zaberá najväčšiu plochu obrazu. V pozadí sa črtajú kopce a farebné strechy vzdialenej dediny s veľkou časťou mračien na oblohe. Pozornosť púta sýto červená strecha neďalekého domu v pozadí. Horizont je viditeľný v polovici výjavu. Z kompozičného hľadiska to nie je najpútavejšie umiestnenie. Stvárneniu oblohy a výjavu z práce na regulácii rieky je venovaná rovnaká pozornosť. Perspektíva obrazu je lineárna. Ťažisko sa nachádza v ľavej časti obrazu. Línie sú tvorené farebnými plochami na seba nadväzujúcimi, na postavách je čiastočne viditeľná tmavá obrysová línia. Hrubé ťahy štetca sú viditeľné, nanášané v ostro ohraničených plochách naznačujúc delený rukopis. Rýchlo kladené

Ernest Rákoši: Regulácia rieky, olej, 1950, M 52

Ťahy štetca zachytávajú dynamický výjav. Rozvodnená rieka budí dojem pohybu. Spôsob nanášania farebných plôch len zvyrazňuje akciu, ktorá sa na obraze odohráva.

Prevládajú jemné farebné tóny, modré nuansy tvoria veľkú časť oblohy a rieky, v ktorej sa hladina zrkadlí pestrofarebnými plochami v rytmoch vlnenia. Flóra je zobrazená v prevažne zelených odtieňoch s nádychom žltó-hnedých listov. Okrová farba piesku a zeminy v okolí brehu rieky je v kontraste so sivými kameňmi. Pri pohľade do diaľky sa farebnosť zjemňuje, stráca na intenzite a farby sa zlievajú do tlmených odtieňov. Autor pravdepodobne zobrazil obdobie neskorého leta alebo blížiaccej sa jesene, ktorú naznačujú žltnúce listy stromov. Svetlo na obraze je rozptýlené.

Jozef Fabini: Richnava, olej, 1960, M 517 |

Kompozícia obrazu je riešená na šírku. Priestor je otvorený, pretože zobrazovaný výjav nie je uzatvorený určitými objektmi, ale horizont ubieha do strán. Obraz je delený na tri plány. V prvom pláne upúta zelenajúca sa trávnatá plocha, v ľavej časti stojaci opadaný strom a esovito tečúca rieka. Vysoký horizont, ktorý si zvolil autor, zvyrazňuje blízke objekty a sústredí pozornosť na vedutu dedinky Richnava vsadenú do druhého plánu. Na kopcoch i pri povodí rieky sa rozkladajú domčeky striedajúce sa s alejou farebne rozihraných stromov. Výber tmavých farebných odtieňov, prevažne okrových, zelených a tmavomodrých, naznačuje, že krajina zachytáva pochmúrne obdobie jesene. Tretí plán tvorí hornatá krajina s oblohou zahalenou tmavými mrakmi. Farebnosť je jednoliatejšia, autor preferuje tlmenejšie tóny a vyberá si skôr zemité odtiene, ktoré aplikuje na vrcholce vzdialených kop-

Jozef Fabini: Richnava, olej, 1960, M 517

cov, na zemité plochy a slnkom vysušenú trávu. V toku rieky sa svetlom lámu farebné odlesky modrej, okrovej a bielej. Napriek dynamickému stočeniu rieky pôsobí pokojne.

Ťažisko obrazu je v strede, kde sa zoskupujú domy. Perspektíva je opäť lineárna. Na obraze absentuje figurálne stvárnenie. Obraz je tvorený malými farebnými plochami, dedinské domy sú lemované tmavou obrysou líniou. Rukopis autora je delený, malými, svižnými ťahmi štetca dosahuje efekt pohybu. Pastózný spôsob maľby hlavne v prvom pláne obrazu vytvára plastický dojem pri stvárnení trávnatého porastu. Svetlo je rozptýlené, predný plán je viac prežiarený, zatiaľ čo pozadie je ponorené do tieňa. Atmosféra obrazu je harmonická, jemne vlniace sa stromy, pokojný tok rieky tento pocit len znásobujú.

Mgr. Kamila Paceková

MEDAILÓNY

13 jubilujúcich autorov

Eva Bachratá-Linhartová * 1943

Andor Borúth * 1873

Juraj Collinásy † 1963

Michal Teodor Kosztka-Csontváry * 1853

Jozef Fabini * 1908

Štefan Fodor * 1903

Jozef Hanula * 1863

Jozef Haščák * 1948

Štefan Koval' * 1953

Jozef Majkut † 1963

Ernest Rákoši † 1973

Mikuláš Rogovský * 1923

Emil Sedlák * 1938

CURRICULUM VITAE | Narodila sa 26. decembra 1943 v Prahe. V rokoch 1958 – 1962 navštevovala Školu umeleckého priemyslu v Bratislave, kde študovala pod vedením prof. Theodora Lugsu. Neskôr pracovala aj ako robotníčka, aranžérka i návrhárka a od konca 70. rokov 20. storočia je v slobodnom povolani. Je členkou Spoločnosti voľných výtvarných umelcov, Art Clubu 60+8, Zväzu slovenských výtvarných umelcov a Slovenskej výtvarnej únie. Inšpiráciu pre svoje diela čerpá hlavne z prírody, poézie, ľudských pocitov. Jej tvorba zahŕňa asambláže, grafiky, kresby, akvarely, pastely a maľbu. Od roku 1979 mala viac ako 40 individuálnych výstav, zúčastnila sa aj mnohých kolektívnych výstav a tiež mnohých sympózií (Banská Štiavnica, Sympózia Českého spolku, Lúčne sympóziá Drienov, sympóziium Lenora a i.). Absolvovala mnoho zahraničných ciest do Talianska, Francúzska, Grécka, Holandska a pod. V Paríži absolvovala študijný pobyt na tému Záhrady a parky.

TVORBA | Tvorba Evy Bachratej-Linhartovej vychádza z viery a presvedčenia o kráse, hodnote prírodnej skutočnosti a múzického sveta človeka i ľudskej civilizácie. V jej pasteloch, kresbách a obrazoch dýchajú, žijú tvary a jemné línie.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V roku 2012 zbierkový fond galérie obohatili 2 pastely z tvorby Evy Bachratej-Linhartovej. V dielach badať poéziu a lyrizmus, vzťah a väzby k českému poetizmu a slovenskej krajine. Tieto elementy sú ťažiskom programu tvorby autorky. Charakteristické sú prírodné a krajinárske inšpirácie.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- BACHRATÝ, B.: Eva Bachratá-Linhartová. Modrý čas. Košice: Východoslovenská galéria, nedatované, 10 s.

Eva Bachratá-Linhartová
70. výročie narodenia

Nočné jazierko, pastel, 2009, K 1820

¹ Zdroj: http://www.folkslovakia.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=135&Itemid=158

CURRICULUM VITAE | Vlastným menom András Steiger sa narodil 16. júna 1873 v Maďarsku. Patril k maďarským maliarom pôsobiacim na Slovensku. V roku 1886 prijal priezvisko Borúth, ktoré bolo umeleckým pseudonymom jeho otca. V prvých rokoch 20. storočia sa stáva stúpencom realizmu. V 20. rokoch 20. storočia sa priženil do rodiny známeho majiteľa tatranského sanatória Dr. Guhra. Natrvalo sa usadil v Tatranskej Polianke. Študoval v Mníchove, Paríži a Madride, pričom trvalú pečať zanechal na jeho tvorbe poznanie maliarskych diel Velásqueza a Goyu. Stal sa členom viacerých umeleckých spolkov. Podpísal aj žiadosť o založenie maliarskej kolónie v Szolnoku, ale ďalej sa na jej činnosti nepodieľal. V tom čase podnikol študijnú cestu do Belgicka a Holandska. Posledné štúdium absolvoval v Benczúrovej, tzv. Majstrovskej škole v Budapešti. Borúth vytvoril rad diel, dajú sa sem zahrnúť portréty, žánrové kompozície a sakrálne motívy. Napriek vynikajúcemu existenčnému zabezpečeniu neunikli jeho tvorbe závažné sociálne témy (napr. *Cigánska rodina* 1903, *Drevorubač* 1928 a pod.). Zomrel 22. augusta 1955, pochovaný je vo Veľkom Slavkove.¹

Andor Borúth
140. výročie narodenia

Portrét huslistu – Ede Zathureczky, olej, 1924, M 371

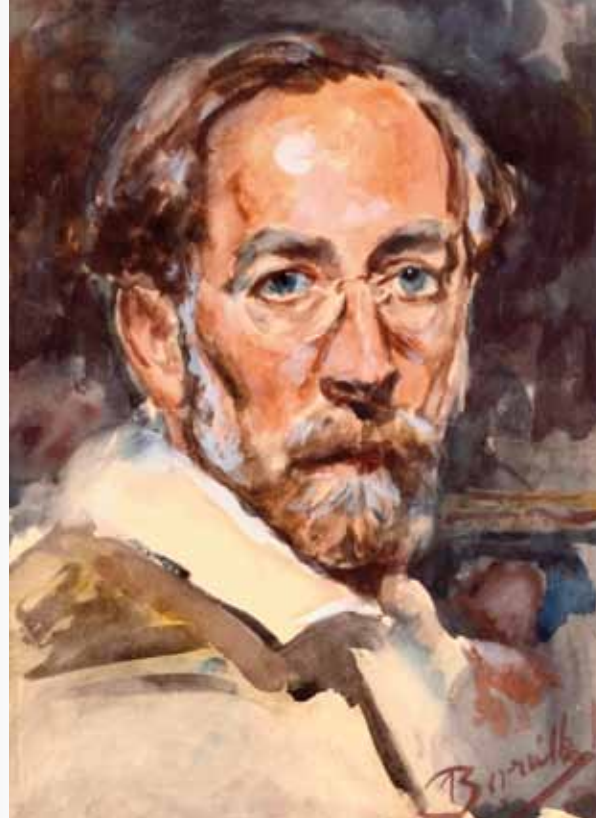
OTVORBE | Bol portrétistom, figuralistom i krajinárom a za svoju tvorbu získal viacero ocenení i mnohé objednávky. Je autorom figurálnych námetov z histórie, krajiniek a sakrálnych obrazov, maľoval portréty návštevníkov Tatier. Borúthova maľba je ovplyvnená mníchovským akademickým realizmom s tendenciami umenia 19. storočia. Študoval maliarske techniky starých majstrov. Vo svojich dielach realisticky stvárnjuje psychologický výraz v tvárach portrétovaných. Napriek tomu, že sa prevažne venoval portrétnej maľbe, vytvoril niekoľko hodnotných diel menších formátov s tatranskou tematikou. Téma krajiny mu bola blízka, vyjadril v nej vrúcny vzťah k prírode.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Ucelený súbor 64 prác Andora Borútha zahŕňa početné kresby, maľbu, grafiku. V zbierke sú aj skicárne s náčrtmi portrétov, postáv alebo krajinného prostredia.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HAAKOVÁ, J. – ONDRUŠEKOVÁ, A.: Andor Borúth. Tatranský portrétista. Poprad: Tatranská galéria, 2009, 74 s. ISBN 978-80-88851-29-5

ZAÚJÍMAVOSTI | Pre Borúthovu tvorbu bol významný rok 1896, kedy sa v Budapešti konala tzv. Mileniárna výstava, pri príležitosti tisícého výročia príchodu starých Maďarov do Karpatskej kotliny. Získal ocenenie za obraz *Večer v ateliéri*. Na výstave boli predstavené prevažne diela ovplyvnené akademickou historickou maľbou, napriek tomu sa už objavujú prvé stopy o uplatnenie moderných umeleckých snáh. Nastáva postupný odklon od akademizmu. Zaujímavosťou je, že na tejto výstave prezentoval svoje dielo ďalší umelec Jozef Hanula. Autorov spája aj rovnaký dátum úmrtia (22. august). Borúth zomrel 11 rokov po Hanulovej smrti.

Autopotrét, akvarel, 1932, M 1099

Portrét dámy, olej, 1939, M 323

¹ Zdroj: HAAKOVÁ, J.; ONDRUŠEKOVÁ, A.: Andor Borúth. Tatranský portrétista; http://sk.wikipedia.org/wiki/Andor_Bor%C3%BAt

² Zdroj: Z katalógu: Andor Borúth (1873 – 1955). Obrazy, kresby

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 29. júna 1907 v Szerencsi. V rokoch 1924 – 1927 študoval na prípravnej večernej výtvarnej škole Eugena Króna v Košiciach; v rokoch 1927 – 1929 počas základnej vojenskej služby s úkromne u Vincenca Beneša v Prahe. V rokoch 1930 – 1936 sa venuje umeleckej fotografii. Venoval sa portrétom, žánrovej maľbe, krajinám, kde využíval efektne použitie farieb s dekoratívnym nádychom. V rokoch 1933 až 1934 bol odmenený bronzovou medailou na International Kerstsalon Iris v Antverpách. Vystavoval v Košiciach (1949), Bratislave (1950, 1958), Kežmarku (1957), Bardejove, Prešove (1979). Zomrel 22. novembra 1963 v Košiciach.¹

O TVORBE | Výtvarné začiatky Juraja Collinásyho spočiatku nesmerovali k maľbe, ale presadil sa ako neprofesionálny fotograf. V umeleckej fotografii získal niekoľko ocenení, najvýznamnejšiu zlatú medailu dostal na Medzinárodnej výstave v Budapešti v roku 1936. Súčasne s fotografovaním neustále maľoval, postupne si vyhranil vlastný umelecký výraz.

Collinásy patrí k maliarom so zmyslom pre pôsobivé používanie farieb s jemným dekoratívnym prízvukom, aký charakterizuje francúzsku post-impresionistickú modernu. Venoval sa figurálnej a portrétnej maľbe, neskôr zátišiam a krajinomaľbe. Jeho tvorbu charakterizuje predovšetkým bohatá farebnosť. Z času na čas siahol aj k formovým experimentom, ale v zásade je jeho maľba realistická, s dôrazom na prostý, niekedy náznakový výraz. Štýlovo je Collinásyho tvorba značne rozmanitá, poznačená v tomto období hľadaním, ako aj preskúšaním rozličných kompozičných maliarskych postupov; možno povedať, že pred rokom 1945 Collinásy ešte nenašiel formový výraz, ktorý by mu zodpovedal. Charakterizuje ho úsilie o spájanie podnetov fauvizmu so spontánnou náčrtovosťou, akú nachádzame vo vyhranenej podobe u Jakobyho. Kryštalizuje sa tu Collinásyho záujem o intímny, farebne svietivý interiér.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Košický maliar Juraj Collinásy patrí k pokračovateľom košickej moderny 20. rokov minulého storočia. Galéria umelcov Spiša vlastní iba 2 olejomaľby, z ktorých jedna zachytáva autorovu podobizeň.

Juraj Collinásy
50. výročie úmrtia

Autoportrét, olej, okolo 1940, M 614

ZAÚJÍMAVOSTI | Prepojenie Collinásyho tvorby s vystavenými dielami prevažne spišských umelcov siaha do obdobia po vojne, kedy sa v Košiciach vyprofiloval spolok Svojina. Spolu s niektorými tohtoročnými jubilantmi (Fabini, Jakoby, Majkut) vystavoval už v roku 1946 na výstave, ktorú organizovalo spomínané združenie.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- PICHONSKÝ, J.: Juraj Collinásy. Súborné dielo. Košice: Dielo, SFVU, 1957, 97 s.
- ŽURAVOVÁ, A.: Juraj Collinásy. 1907 – 1963. Košice: Východoslovenská galéria, 1973, 52 s.

Klement Gottwald, okolo 1948, olej, M 343

¹ Zdroj: <http://www.eantik.sk/autor/131/collinasy-juraj/>

² Zdroj: <http://www.dartesro.sk/?act=dielo-katalog&dielo=39796&lang=hu>

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 5. júla 1853. Pôsobil ako maliar a lekárnik v Spišskej Novej Vsi. Tento pomaďarčený Slováč, či skôr Slovan (jeho rodina pôvodne pochádzala z Poľska a Spiša) sa v encyklopédiách uvádza pod heslom Csontváry-Kosztka, Tivadar. Brockhaus (zv. 5, 1988) ho uvádza pod heslom s vysvetlením, že vlastným menom sa volal Mihály Tivadar Kosztka, bol maďarským maliarom, narodený v Kisszeben, dnes Sabinov, východné Slovensko. Podobný údaj je aj v lexikóne Meyers (zv. 14, 1975), ibaže Kisszeben nemá slovenský ekvivalent.¹

Umelecké meno Csontváry začal používať až od roku 1900 ako 47-ročný. Jeho otec Ladislav Eduard Kosztka, lekár v Sabinove, pochádzal z rodiny poľských zemanov, rodina Kosztkovcov sa prisťahovala do Uhorska ešte v roku 1693. Jeho predkovia boli šľachtického pôvodu a dosahovali vysoké vojenské hodnosti a vzdelanie. Matka Františka Hajczelmajerová pochádzala zo starej uhorskej šľachtickej rodiny. Teodor bol tretí zo siedmych detí, detstvo prežil v Sabinove. Jeho otec stál počas revolúcie 1848 na strane cisára, po rakúsko-uhorskom vyrovnaní bola jeho rodina vystavovaná do Seredného na Zakarpatskú Ukrajinu. Študoval na gymnáziu v Užhorode, neskôr v Prešove obchodnú školu. V sedemástich rokoch zanechal štúdium obchodu, začal pracovať ako lekárnik u otca a zároveň študovať prírodné vedy na budapeštianskej univerzite. Zdravotné dôvody mu nedovolili doštudovať, presťahoval sa do Spišskej Novej Vsi, kde žil v rokoch 1875 – 1891. Ako lekárnik pôsobil v Spišskej Novej Vsi, ale predovšetkým v rokoch 1885 – 1894 v novohradskej Haliči. Od roku 1894 absolvoval maliarske štúdiá v mníchovskej Hollosyho škole, potom v Karlsruhe a v Paríži. Zomrel ako 66-ročný na zápal tepien 20. júna 1919 v nemocnici sv. Jána v Budapešti. Je pochovaný na Kerpešskom cintoríne.²

O TVORBE | Teodor Kosztka-Csontváry patrí k najoriginálnejším predstaviteľom stredoeurópskeho symbolizmu vo svete. Vo svojich dielach vyjadril názor, že pozná cestu, ktorú musíme prejsť, veril v iný, férový svet, ktorý na nás čaká, hovoril o spirituálnej energii, ktorá stvorila svet. Vytváranie diel, ktoré prežijú, je podľa neho možné len v pravde a schopnosť tvoriť dáva ten, čo dáva ľuďom, ale aj vtákom či hmyzu nesmrteľnosť, teda Boh.

Michal Teodor Kosztka-Csontváry

160. výročie narodenia

Volavka, 1884 – 1891, olej, O 353, majetok Novohradskej galérie a múzea, Lučenec

Csontváryho umelecká kariéra bola veľmi zvláštna, vyše sto obrazov namaloval prakticky v priebehu jediného desaťročia. Výnimočné sú aj ich rozmery – niektoré majú veľkosť až 40 štvorcových metrov. Vrcholným obdobím jeho tvorby boli roky 1904 – 1905, keď vznikli napríklad jeho mystické obrazy ruín amfiteátra v Taormine či Múru nárekov v Jeruzaleme. Excentrický umelec sa sám označoval za maliara slnečnej cesty. V tom čase namaloval pre Slovensko významný obraz s motívom tatranskej krajiny *Veľký studenovodský vodopád*, ktorý sa nachádza v zbierkach Maďarskej národnej galérie. Na svojich cestách do Ríma, Dalmácie, Švajčiarska, Talianska, Bosny, Hercegoviny, v mestách západnej Európy, ale aj Blízkeho východu získaval inšpirácie pre svoje nevídané diela.³

ZAÚJÍMAVOSTI | Csontváry sa na maliarsku dráhu vydal po zážitku v roku 1880, keď počul hlasy prorokujúce jeho umelecké úspechy. Tento moment pravdepodobne súvisel so schizofréniou, ktorou trpel. Tomuto podnetu uveril a začal dlhú štrnásťročnú prípravu na rolu významného umelca. Popri práci lekárnikom navštevoval vatikánske múzeá. Až po roku 1894 začal navštevovať maliarske školy v Mníchove, Karlsruhe či v Paríži.

„Na úsvite som deň čo deň pozoroval obraz plápolajúcich Karpát a jedno popoludnie sa môj pohľad zastavil na tíško vlečúcom volskom záprahu. Jeden nevyspytateľný pohyb vložil do mojich rúk tužku a na recept som začal kresliť tento motív. Môj predstavený šiel nehučne za mnou a po dohotovení kresby ma buchol po pleci: „Čo to robíte, veď vy ste sa maliarom narodili.“ Prekvapene sme stáli a dívali sa na seba, a len vtedy som si uvedomil, vidiac výsledok mojej kresby, že sa udialo niečo zvláštne, čo ma zaplavilo pocitom šťastia. Kresbu som dal do vrečka a od tejto chvíle som bol najšťastnejším človekom na svete. Po odchode môjho predstaveného som vkročil na ulicu, skúmal som kresbu, keď som znenazdania zbadal vo svojej ľavej dlani malé čierne trojuholníkové semienko, čo upútalo moju pozornosť. V tom som počul nad hlavou hlas: „Ty budeš najväčším maliarom Slnečnej cesty, väčší než Raffael.“ Po slove „najväčší“ som druhé slovo nerozumel, pýtal som jeho zopakovanie – nestalo sa tak. Tento výrok okrem nezrozumiteľného slova znel v maďarskej reči; veľmi vážny prízvuk svedčil o tom, že som sa dostal do spojenia s vyššou mocou či vôľou, možno tvorivou mocou s tým pozitívom, čo my nazývame osudom, či silou prírody, čo je vlastne jedno, lebo mi bolo jasné, že je na mne nepredstaviteľná a nevýslovná zodpovednosť, že ma osud určil na takéto miesto, na ktoré som sa necítil byť pripravený.“⁴

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria umelcov Spiša nevlastní žiadne dielo od Teodora Kosztku-Csontváryho. V slovenských zbierkach nachádzame len štyri práce dokumentujúce jeho rozmanitú tvorbu, ktoré sú umiestnené v Slovenskej národnej galérii v Bratislave a v Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci.

V priestoroch Galérie umelcov Spiša je umiestnená pamätná busta zobrazujúca Csontváryho, nadobudnutá ako dar Ministerstva kultúry Maďarskej republiky. Jedná sa o faksimile už realizovaného diela z roku 1961, ktoré vytvoril akademický sochár Jenő Kerényi. Originál stojí pred Galériou

Krajina, 1884 – 1891, olej, O 354, majetok Novohradskej galérie a múzea, Lučenec

Csontváryho v Peci. Bronzová busta s výškou 50 cm bola osadená v roku 1994 na podstavci zo spišského travertínu v tvare kvádra o rozmeroch 130 x 50 x 30 cm v exteriérových priestoroch Galérie umelcov Spiša.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- NÉMETH, L.: Csontváry. Budapešť: Athenaeum, 1970, 260 s.
- MESÁROŠ, A.: M. T. Kosztka-Csontváry – maliar slnečnej cesty. Košice: Východoslovenské tlačiarne, 2009, 200 s. ISBN 80-969314-4-4-X

¹ Zdroj: <http://www.kultura-fb.sk/new/old/archive/pdf/kult0706.pdf>

² Zdroj: text Gábora Papa, teoretika umenia z Budapešti

³ Zdroj: MESÁROŠ, A.: M. T. Kosztka-Csontváry – maliar slnečnej cesty; <http://kultura.sme.sk/c/6858611/druhy-picasso.html#ixzz2ZDDNNH81>

⁴ Zdroj: z autobiografie Teodora Kosztku Csontváryho

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 10. októbra 1908 v Olcnave. Základnú školu absolvoval v Spišských Vlachoch. Ďalej študoval na gymnáziu v Levoči, po štyroch rokoch prestúpil na spišskonovoveské gymnázium, aby sa mohol stať žiakom tam pôsobiacoho maliara Jozefa Hanulu. V rokoch 1926 až 1928 študuje na reálke v Košiciach (siedmy a ôsmy ročník). Súčasne navštevoval večerné kurzy Eugena Króna, súkromne sa vzdelával aj u Elemíra Halásza-Hradila v rokoch 1927–1928, tiež v Košiciach. V rokoch 1928 – 1932 absolvoval štúdium práva na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré ukončil doktorátom. V rokoch 1932 – 1934 vykonával justičnú prax na Krajskom súde v Košiciach a na Okresnom súde v Kežmarku. Do roku 1936 vykonával administratívnu prax na centrálnych úradoch v Prahe, zúčastňoval sa na prednáškach z dejín umenia na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity. V rokoch 1936 – 1938 vykonával základnú vojenskú službu v Beroune. V roku 1938 znova nastupuje do právno-administratívnej služby na Centrálnom úrade v Prahe. V rokoch 1939 – 1948 bol v dôsledku štátnych politických zmien z Prahy preložený do Bratislavy, kde vykonával právnu prax na ministerstve, poštový rezort. V Bratislave sa výtvarne vzdelával, v rokoch 1941 – 1945 absolvoval štúdium na výtvarnom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave u Maximiliána Schurmana a Gustáva Mallého. Súbežne absolvoval štúdium dejín umenia a archeológie na Filozofickej fakulte univerzity Komenského.

V roku 1948 sa stal riaditeľom Východoslovenského múzea v Košiciach. Funkcie riaditeľa múzea sa vzdal v roku 1954, aby sa mohol naplno venovať výtvarnému umeniu. Venoval sa krajinomaľbe, v ktorej sa zameriaval na Spiš. V roku 1978 mu bol udelený titul Národný umelec. Zomrel 2. decembra 1984 v Košiciach.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkach Galérie umelcov Spiša sa nachádza 57 výtvarných diel, prevažne olejov od Jozefa Fabiniho. Umelec zachytáva architektonické časti miest, hlavne prostredie Spiša. Stretávame sa s vyobrazením vedút okolitých miest. Spišská krajina si nachádza pevné miesto v programe maliarskeho diela tohto národného umelca.

Jozef Fabini
105. výročie narodenia

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- VACULÍK, K.: Jozef Fabini – súbor obrazov. Bratislava: Dielo v Reklame, SFVU, 1959, 12 s.
- DÚBRAVSKÝ, V.: Jozef Fabini. Edícia pohľadníc: Národní umelci. Bratislava: SFVU a Vydavateľstvo ČSTK Pressfoto, 1983.
- PETRÁNSKY, Ľ. – PLEVZA, V.: Národný umelec Jozef Fabini. Výber z maliarskeho diela. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1983, 40 s.
- SCHUSTER, R.: Rodné putá. Bratislava: NVK International, spol. s.r.o., 1994, 104 s. ISBN 80-85727-12-9

OTVORBE | Jozef Fabini sa od začiatku svojej tvorby zameriaval na krajinomaľbu. Vytvoril si vlastný výtvarný program, v ktorom zachytával hlavne krajinu východného Slovenska so všetkými krásami a architektonickými skvostami s hlbším vnútorným obsahom. Vyjadroval tým lásku k rodnému kraju, obdiv k pamiatkam spišských miest. Tvorbu majstra Fabiniho môžeme rozdeliť na niekoľko častí. Na počiatku to bol výrazný vplyv Krónovej školy, kde sa ústredným motívom stávali trochu pochmúrne uličky Košíc a Krompách. Neskôr sa jeho pozornosť sústredila na prírodné scény, pričom čerpal z prostredia východoslovenského regiónu. Od polovice 50. rokov 20. storočia sa svojou tvorbou zameriaval na Spiš a zachytenie panorámy Vysokých Tatier a Košíc.²

Ulička na predmestí, 1960, olej, tempera, M 155

¹ Zdroj: SCHUSTER, R.: Rodné putá. Bratislava: NVK International, spol. s.r.o., 1994, s. 98

² Zdroj: http://www.dieloplus.sk/autori/view/jozef_fabini

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 3. augusta 1903 v Gelnici. Výtvarné vzdelanie získal súkromne, absolvoval študijné cesty do Mníchova a Paríža, Rakúska a Holandska. Pôsobil ako maliar v Gelnici, potom v Spišskom Podhradí. Bol autorom portrétov, figurálnych kompozícií menších žánrov, krajíniek, zátiší s kvetmi, motívov z Gelnice a okolia, Tatier, Viedne, Álp, Mníchova, Paríža, Holandska. Kopíroval starých majstrov (Raffael, Tizian, van Dyck, Rubens, Constable a pod.). Individuálne vystavoval v Košiciach (1934, 1937, 1938). Zomrel v roku 1944 v koncentračnom tábore.¹

O TVORBE | Štefan Fodor sa venoval krajinomalbe a drobnému žánru v duchu náladového, svetelného maliarstva. Vytvoril však aj niekoľko portrétov, zátiší a kópií známych majstrov. Do zátiší zakomponoval aj netradičné predmety, morské živočíchy i plody mora.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria má vo svojich zbierkach len šesť olejomalieb, ktoré naznačujú rukopis ovplyvnený flámskou a holandskou maľbou 17. storočia a tendencie k tvorbe portrétov, obľúbenej krajinomalby, netradičných zátiší, či žánrových motívov. Tým je galerijná zbierka Štefana Fodora po tematickej stránke ucelená.

Štefan Fodor
110. výročie narodenia

Portrét ženy, 1930, olej, M 1098

Zátišie s rakom, okolo 1930, olej, M 368

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 18. februára 1948 v Košiciach. V rokoch 1966 – 1972 študoval na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u prof. Vincenta Hložníka. Základy výtvarného vzdelania získal súkromne u maliara a grafika Ľudovíta Felda a Alexandra Eckerdta. Pôsobil ako pedagóg na Katedre dizajnu Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach. Jeho tvorba bola ocenená Cenou Martina Benku (1987) a čestným uznaním na VII. medzinárodnom bienále drevorezu v Banskej Bystrici (1987). Autor sa od roku 1972 zúčastnil početných kolektívnych prezentácií československého a slovenského výtvarného umenia v zahraničí. Individuálne vystavoval od roku 1976. Zomrel 2. februára 2012 v Košiciach.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond zahŕňa 56 výtvarných prác Jozefa Haščáka. Prevažnú časť tvoria kresby – ilustrácie kníh Hany Zelinovej: *Sivá húska* a *Klub tulákov*, ktorej autorom je Edmund Niziurski. Ďalej je v zbierke zastúpená maľba a grafické práce vytvorené technikou serigrafie (sieťotlač).

Jozef Haščák
65. výročie narodenia

Krajina s bójkou, 2001, akryl, M 1181

Sivá húska XVII., 1973, pero, tuš, K 1122

O TVORBE | Akademický maliar Jozef Haščák bol úspešným slovenským grafikom, venoval sa dizajnu vizuálnych komunikácií, kresbe, scénografii, maľbe a knižnej ilustrácii. Pôsobil ako pedagóg na Katedre dizajnu Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach. Od polovice 70. rokov 20. storočia sa profiloval predovšetkým ako grafik s charakteristickým expresívno-poetickým videním. Dôraz kládol na figuratívnu kompozíciu, ktorú postupne obmieňal a zameriaval svoju pozornosť na detail a problematiku štruktúry.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- JASAŇ, V. – JOPPA, J.: Ilustrácia. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1988, 8 s.

¹ Zdroj: <http://www.soga.sk/aukcije-obrazy-diela-umenie-starozitnosti/aukcije/67-jesenna-aukcija-vytvarnych-diel/stefan-fodor-dvaja-12448>

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 8. mája 1953 vo Vyšných Ružbachoch. V roku 1973 absolvoval štúdium na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave. V rokoch 1973 až 1978 študoval na Akadémii Sztuk Pięknych vo Varšave v Poľsku (získaný titul – Mgr. sztuki nostrifikovaný) a Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde získal titul akademický sochár. V rokoch 1980 – 1990 bol spoluorganizátor medzinárodného sochárskeho sympózia vo Vyšných Ružbachoch. Pôsobí ako člen Slovenskej výtvarnej únie a Komory reštaurátorov. Venuje sa komornému i monumentálnemu sochárstvu, reštaurátorskej tvorbe a kresbe. Realizoval monumentálne diela v architektúre v Jelšave, Kežmarku, Mníšku nad Popradom, Podolínci, Košiciach, Štóse, Ľubotíne, Vojanoch, Prešove, Starej Ľubovni a Vyšných Ružbachoch. Jeho tvorba je zastúpená v zbierkach galérií v Spišskej Novej Vsi, Poprade, Prešove, Košiciach, tiež v súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí.

O TVORBE | Kovaľ sa venuje predovšetkým reštaurátorskej činnosti. Jeho zásluhou boli obnovené viaceré monumentálne barokové diela na námestiach spišských miest. Vo voľnej tvorbe zúročuje technické a technologické vedomosti z reštaurovania a aplikuje ich v umeleckých dielach. V exteriérových a interiérových skulptúrach vnímame tvarovú redukciu, expresívnu modeláciu smerujúcu k dekoratívnej forme. Námetovo a výrazovo je rozmanitý, inšpirácie nachádza v historických slohoch, ľudovej či kresťanskej tematike alebo spracúva námety z prírodného prostredia.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkach galérie sa nachádzajú tri sochárske práce Štefana Kovaľa, pre ktoré je charakteristické abstraktné stvárnenie a tvarová redukcia. Pochopenie materiálu a hľadanie jeho tvárnych a výrazových možností, variabilita materiálov je pre autora príznačná. Využíva hmotnosť, masívnosť kameňa, eleganciu bronzu a živosť dreva.¹

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- HREBÍČKOVÁ, M. – JASAŇ, V.: Štefan Kovaľ. Sochárska tvorba 1980 – 1985. Levoča: Spišské múzeum, 1985, 10 s.
- JASAŇ, V.: Štefan Kovaľ. Sochy. Bratislava: Galéria mladých SÚV SZM, 1988, 21 s.

Štefan Kovaľ
60. výročie narodenia

Jazdci, 1983, liatie, P 439

CURRICULUM VITAE | Ernest Rákoši, pôvodným menom Mazurák, sa narodil 16. mája 1881 v Spišskej Novej Vsi. Na Umelecko-priemyselnej škole v Budapešti študoval v rokoch 1899 – 1902. Následne pokračoval v štúdiu na Akadémii výtvarných umení vo Viedni u prof. Schöffera. V rokoch 1904 až 1909 pokračoval v štúdiu na Akadémii výtvarných umení v Mníchove u prof. Seitza a Marra. Počas 1. svetovej vojny bol zajatý v Rusku. Výstavne debutoval v roku 1910 v Budapešti, kolektívne výstavy absolvoval v Košiciach a v Prešove. V roku 1946 viedol výtvarné kurzy Sekcie mladých umeleckých výtvarníkov pri Okresnej osvetovej rade v Prešove. V roku 1956 predstavil jubilejnú výstavu v Prešove a Košiciach. V 60. rokoch 20. storočia maľoval pre Východoslovenské železiarne. K svojim 80. narodeninám dostal vyznamenanie za vynikajúcu prácu. Letné mesiace rád trávil v Maďarsku pri Balatone. Svoju umeleckú pozostalosť i dom odkázal Csemadoku, ktorý chcel výtvarné práce darovať Prešovskej galérii, ale nakoniec sa dostali do Východoslovenskej galérie v Košiciach. V roku 1961 mu bolo udelené vyznamenanie Za vynikajúcu prácu. Zomrel v Prešove 15. júna 1973.

O TVORBE | Ernest Rákoši začínal ako figuralista a žánrový maliar. V 20. rokoch 20. storočia však figurálnu maľbu zanechal a venoval sa krajinárstvu, ktoré bolo tematicky viazané na okolie Prešova, malebné poriečie Torysy a Sekčova a doplnené figurálnou štafážou.¹

ZAÚJÍMAVOSTI | Vtedajšia Galéria výtvarného umenia v Prešove predstavila tvorbu Ernesta Rákošiho v roku 1971 pri príležitosti jeho 90. narodenín. Podunajské múzeum v Komárne o dva roky neskôr pripravilo výstavu z celoživotnej tvorby, ktorú už autor na vlastné oči nevidel. Práve v deň vernisáže, 15. júna 1973, maliar zomrel v prešovskej nemocnici.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

GROŠKO, I.: Ernest Rákoši – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1989, 11 s.
HREBÍČKOVÁ, M.: Ernest Rákoši. 1881 – 1973. Prešov: Šarišská galéria. Edícia: Osobnosti regiónu – III. zv. 2006, 40 s. ISBN 80-85133-25-3

Ernest Rákoši
40. výročie úmrtia

Pranie na potoku, 1932, olej, M 341

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galerijný fond tvorí 10 zbierkových predmetov maliara Ernesta Rákošiho. Obrazy, spravidla menších formátov, sú bezprostrednými záznamami z plenéru, tvorenými temperamentným a uvoľneným rukopisom.

¹ Zdroj: text Jitky Haakovej k výstave v Galérii umelcov Spiša

¹ Zdroj: <http://www.dartesro.sk/?act=autor & id=341 & lang=sk>

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 17. decembra 1923 v Uliči na východnom Slovensku. Študoval na gymnáziu v Michalovciach. Výtvarne sa vzdelával na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave (1944 – 1949) pod vedením prof. Gustáva Mallého, Jána Mudrocha a Dezidera Millyho. Po štúdiách pôsobil ako stredoškolský profesor v Strážskom (1950 – 1951), potom sa usadil v Košiciach. Po krátkom pôsobení ako scénický výtvarník v Štátnom divadle v Košiciach sa od roku 1952 venoval výlučne výtvarnej tvorbe, s výnimkou rokov 1961 – 1966, keď pôsobil ako odborný asistent na Pedagogickom inštitúte v Košiciach a Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Mikuláš Rogovský samostatne vystavoval od roku 1960 doma i v zahraničí. Zomrel vo veku 79 rokov 21. apríla 2002 v Košiciach.

O TVORBE | Mikuláš Rogovský sa venoval krajinárskej tvorbe, často maľoval kone. Záujem obracal na figurálnu tvorbu a monumentálno-figurálne stvárnenie. Jeho tvorba je odrazom senzúálneho bohatstva, prostredníctvom ktorého reprodukuje realitu vždy s určitou dávkou lyrickej poetickosti. V jeho tvorbe dominujú žiarivé tóny. Ako maliar sa neustále zdokonaľoval a je preto veľmi ťažké určiť, v ktorom žánri a technike jeho maliarske umenie dominuje.¹

Rudňany, 1959, olej, M 825

Mikuláš Rogovský
90. výročie narodenia

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond dopĺňa jediné dielo, zobrazujúce industriálne prostredie v Rudňanoch.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- Katalóg: ŽADANSKÝ, J.: Z tvorby Mikuláša Rogovského. Trebišov: Vlastivedné múzeum, 1989, 10 s.

ZAÚJÍMAVOSTI | V katalógu venovanom jubilejnej výstave umelca, ktorá sa konala na prelome rokov 1988 / 1989 vo vtedajšom Vlastivednom múzeu v Trebišove, bol uvedený autorský príhovor Mikuláša Rogovského, z ktorého je nasledovný krátky úryvok:

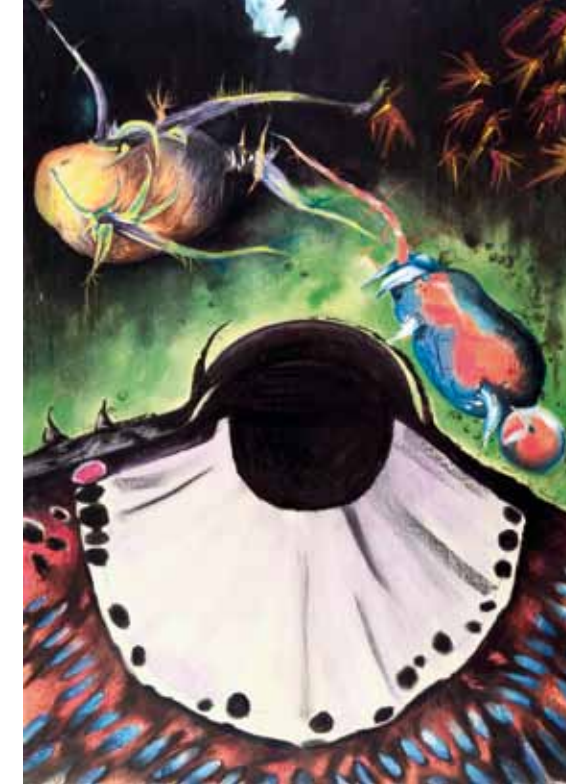
„Vážení priatelia – priatelia umenia, vítam Vás vo svojom farebnom svete. Otvára sa pred Vami priestor, kde môžete preniknúť do sveta ako ho vnímam ja a ako vplýva on na mňa. Slniečny Zemplín i naše veľhory a nížiny, ženy a matky nášho rodného kraja s ich prirodzenou trpezlivosťou a nehou, život so svojimi radosťami i útrapami, ale aj portrét, kvet a koniky; to je môj svet, život plný dynamiky, obdiv ku kraju, kde vládne harmónia farieb a súzvuk tvarov. Vnímajte tento svet farieb s takou láskou s akou som ho ja prijal a maľoval. Želám si, aby ste aspoň na chvíľu dokázali vnímať svet mojimi očami, do ktorého ste práve prišli.“

CURRICULUM VITAE | Slovenský maliar, grafik a ilustrátor Emil Sedlák sa narodil 5. apríla 1938 v Spišskom Podhradí. V rokoch 1957 – 1958 študoval na Škole umeleckého priemyslu v Bratislave. V roku 1964 absolvoval štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Prvé roky jeho štúdia viedol prof. Peter Matejka na oddelení monumentálnej maľby. Neskôr pod vedením Vincenta Hložníka študoval na grafickom oddelení. V roku 1967 sa stáva členom Klubu grafikov v Bratislave. Absolvoval študijné pobyty na Europa Haus vo Viedni a koncom 60. rokov 20. storočia na Academii Delle Belle Arti v Bologni v Taliansku. V rokoch 1992 – 2005 pedagogicky pôsobil ako docent na Katedre výtvarnej výchovy na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pravidelne vystavuje samostatne i kolektívne na Slovensku a v zahraničí. Za svoju tvorbu získal rôzne ocenenia. Najvýznamnejšiu cenu Premio Acquisti-Giulio da Pietri dostal v roku 1975 v Miláne. Dlhé roky pôsobil v Bratislave. Dnes žije a tvorí v Myjave.

O TVORBE | Emil Sedlák už od detstva túžil študovať u Vincenta Hložníka. Veľmi si vážil, že mohol byť vedený týmto významným maliarom, grafikom a ilustrátorom, ktorý v dielach zameriaval pozornosť predovšetkým na človeka v expresívnom stvárnení. Emil Sedlák vytvára vlastný imaginárny svet plný surrealistických premien a snových vízií. Bol výrazne ovplyvnený rodným krajom a jeho gotickou históriou. Tieto skutočnosti boli základom pre tvorbu obrazov plných nadreálnych príbehov. Stredoveké výjavy, sila spišskej gotiky, výjavy z tabuľových malieb, to všetko sa prelína v snových magických výtvoroch. Často opakované motívy plné erotických, morbídnych, deformovaných tvári vyjadrujú vnútorný svet autora v neustálom zápase a rozporuplnom dialógu. Tvorbu Emila Sedláka najlepšie vystihujú jeho slová: „*Stav, psychika, poloha alebo okamih sú moji pokašitelia a ťažko im odolávam. Prenasledujú ma vždy, všade, na každom mieste a noc – tá múra ma umára, zmára, že siahnem po ceruzke a papieri, aby som ju aspoň na chvíľu zbavil jej moci, hoci má ma v moci.*“

Obrazy Emila Sedláka ukazujú právu tvár, kritický pohľad na človeka, skutočnosť, pred ktorou mnohí len zatvárajú oči. Ukazuje svet, ktorý je zrkadlom dobrých, ale i nemorálnych činov jednotlivcov, ovplyvnených dobou i každodennosťou.

Emil Sedlák
75. výročie narodenia

Metamorfózy mojich pavúkov, 1999, pastel, K 1239

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Početná zbierka tvorí ucelený súbor tvorby Emila Sedláka. Akvizíciou v roku 2012 pribudlo 12 grafických prác autora. Zbierkový fond obsahuje 78 diel v maľbe, kresbe a grafike.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- Katalóg: JASAŇ, V.: Emil Sedlák. Prierez tvorbou. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1988, 27 s.

¹ Zdroj: http://www.dieloplus.sk/autori/view/mikulas_rogovsky

JOZEF HANULA (1863 – 1944)

Stála expozícia

Koncom roku 2013, pri príležitosti 150. výročia narodenia maliara Jozefa Hanulu, bola v Galérii umelcov Spiša realizovaná nová stála expozícia, venovaná životu a dielu autora. V zbierkovom fonde galérie sa nachádza 72 malieb, kresieb, skíc a štúdií, ktoré ilustrujú vývoj Hanulovej tvorby počas celého tvorivého obdobia. Ďalších 265 položiek obsahuje archívny fond z pozostalosti autora, kde prevažnú časť tvoria návrhy a skice k nástenným malbám. Hanulovo dielo zasiahlo do dejín vývoja slovenského výtvarného umenia v začiatkoch 20. storočia a stalo sa spojovacím článkom medzi Petrom Michalom Bohúňom a Jozefom Božetechom Klemensom, umelcami romantizmu s prvkami realizmu, predstaviteľmi tzv. národného romantizmu, ktorý vyzdvihoval národné ideály a národnú školu prezentujúcu nové slovenské výtvarné tendencie v duchu realizmu konca 19. storočia (autori: Martin Benka, Janko Alexy, Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda).

Stála expozícia prezentuje päť nosných okruhov Hanulovej tvorby zo zbierok galérie, ktoré chronologicky sledujú maliarove tvorivé začiatky, vývoj a vrchol tvorby na prelome 19. a 20. storočia, ako aj poslednú tvorivú fázu – sakrálnu realizáciu:

1. AKTY ZO ŠTUDENSKÝCH ČIAS

/ skice, kresby, štúdie z obdobia pôsobenia v Budapešti a v Mníchove

2. MESTSKÝ A ĽUDOVÝ ŽÁNER

/ detské a ženské portréty, diela s ľudovou tematikou a portréty predstaviteľov mesta Spišská Nová Ves

3. RODINA A OBJEDNÁVKOVÉ PORTRÉTY

/ portréty rodinných členov, blízkych priateľov a portréty na objednávku

4. SAKRÁLNA TVORBA A REALIZÁCIE

/ skice a návrhy realizácií nástenných malieb

5. BIOGRAFIA

/ biografia autora, rodinné fotografie a zaujímavé archívne materiály

Súčasťou výstavy je interaktívna mapa, ktorá slúži ako usmerňujúca vodiaca tabuľa po miestach sakrálnych realizácií Jozefa Hanulu – sú tu vyznačené sakrálny objekty, v ktorých autor aplikoval nástenné maľby: na území Slovenska je to viac ako 60 miest, dve z realizácií boli uskutočnené i v Maďarsku a niekoľko v susednom Poľsku. Sprievodná projekcia uvádza diela zo zbierok a archívu galérie, ako aj prehľad sakrálnych realizácií.

CURRICULUM VITAE | Jozef Hanula, predstaviteľ slovenského ľudového žánru významne zasiahol do vývoja výtvarného umenia 19. a 20. storočia na Slovensku. Pochádzal z Liptova, narodil sa 6. apríla 1863 v Liptovských Troch Sliačoch v rodine roľníka a ľudového rezbára, ktorý rozpoznal a podporoval synovo výtvarné nadanie. Jeho túžba po umeleckom vzdelaní sa naplnila až zásluhou biskupa Juraja Částku v Spišskej Kapitule, ktorý bol veľkorysým mecenášom a finančne podporil Hanulovo dlhoročné štúdium. Jeho tvorbu spoznal v roku 1879 a pozval ho do Spišskej Kapituly. Dva roky sa vzdelával u biskupovho domáceho maliara Felixa Daberta. Učil sa techniku fresky, zdokonaľoval sa v olejomalbe a získaval základy reštaurovania obrazov a plastík.

Prvé odborné štúdium absolvoval na budapeštianskej Krajinárskej škole a prípravke pre profesorov kreslenia v rokoch 1881 – 1882 u profesorov Imre Gregussa, Bertalana Székelyho a Karola Lotza (štúdium prerušil z dôvodu vojenskej služby v Prešove, Košiciach a Hercegovine, 1882 – 1885). V rokoch 1886 – 1889 pokračoval v štúdiu na Uhorskom kráľovskom ústave pre kreslenie a profesorov kreslenia v Budapešti. Nasledujúce tri roky spolupracoval znova s Felixom Dabertom na reštaurátorských prácach v Spišskej Kapitule.

Jozef Hanula sa štúdiom v Budapešti zdokonalil vo figurálnej kresbe, ktorá tu dominovala, s dôrazom na technickú zručnosť. V tomto období maloval portréty rodinných členov, žien či bežných ľudí, s ktorými prichádzal do kontaktu. Už tu badať záujem o psychologizmus v tvárach zobrazovaných. V ďalšom výtvarnom vzdelávaní pokračoval v Mníchove, najprv v súkromnej škole Simona Hollósyho (1891), navštevoval aj ateliér Jaroslava Věšína a napokon začal štúdium na Kráľovskej bavorskej akadémii výtvarných umení v Mníchove, kde pobudol v rokoch 1892 – 1896. Bol žiakom profesorov Gabriela von Hackla, Karola Marra a Franza von Defreggera. Tu sa zoznámil so zásadami realizmu, ktoré aplikoval na portréty – vyznačujú sa v nich veľmi dobrou technickou zručnosťou. V roku 1895 realizoval rozmernú figurálnu kompozíciu *Smrť Tomoryho v bitke proti Turkom pri Moháči*, ukončenú v nasledujúcom roku pri príležitosti mileniárnej výstavy v Budapešti. Dnes je originál obrazu nezvestný, existujú len skice.

V roku 1896 sa Hanula vrátil na Slovensko, najprv na Liptov do rodných Sliačov. V tom istom roku sa oženil s českou spisovateľkou, učiteľkou a ženskou aktivistkou Františkou

Jozef Hanula
150. výročie narodenia

Čítajúca v kroji, 1944, suchý pastel, K 878

(Fany), rodenou Kozákovou. V roku 1898 kúpil starú zemiansku kúriu Keresztfalvyho v Chrasti nad Hornádom a založil si rodinu. Prvé dve deti mu zomreli hneď po pôrode, tretie po polroku a pri pôrode štvrtého dieťaťa, ktorému dali meno Cyril, zomrela jeho manželka. V roku 1902 si vzal za manželku Máriu, rodenú Zvadovú z Ludrovej, s ktorou mal osem detí. V Chrasti žil spolu s rodinou až do roku 1919.

Hanula prijímal objednávky na maľby a reštaurátorské práce vo vidieckych kostolíkoch. Ako prvý vniesol na klenby slovenských kostolov ľudové motívy. Zobrazuje na nich postavy roľníkov, remeselníkov, pltníkov i prostého slovenského dedičana.

V apríli 1919, keď bolševické vojská Maďarskej republiky rád začali obsadzovať Slovensko, natrvalo sa presťahoval do Spišskej Novej Vsi. Pokračoval v tvorbe pre cirkevných objednávateľov a začal sa venovať aj pedagogickej praxi. Pôsobil ako učiteľ slovenčiny na reálke v Žiline, od apríla 1919 do augusta 1932 ako výpomocný učiteľ slovenského jazyka a kreslenia na Štátnej meštianskej škole v Spišskej Novej Vsi. Napriek tomu, že mal ukončené dve vysoké školy, chýbal mu učiteľský diplom. Popri tejto práci spolupracoval pri vydávaní prvých slovenských novín na Spiši „*Tatry*“, ktoré redigoval. Od roku

Starký, okolo 1890, olej, M 147

1920 bol predsedom Štefánikovej besedy, prvého slovenského spolku na území Spišskej Novej Vsi. Jazykovo a výtvarne sa podieľal na príprave učebníc slovenského jazyka. V roku 1926 vytvoril ojedinelú nástennú maľbu Vysokých Tatier a podtatranskej krajiny na čelnej stene nad javiskom divadla v Redute v Spišskej Novej Vsi. Po desiatich rokoch si dal postaviť dom s ateliérom. Ulica, na ktorej dom dodnes stojí, nesie jeho meno.

Jozef Hanula bol v tom čase známy i ako významný kultúrny dejateľ. Je zakladajúcim členom Spolku výtvarných umelcov v Martine a dlhé roky bol predsedom výtvarného odboru Matice slovenskej. Vo veku šesťdesiatdeväť rokov ho zo školy prepustili. Mal nízky dôchodok, a preto bol nútený živiť rodinu z malieb interiérov kostolov. Napriek existenčným problémom dokázal vniesť do sakrálnych malieb ľudovo-žánrové prvky, kde biblické témy situoval do slovenského ľudového prostredia. V roku 1938 mu bola k jeho 75. narodeninám udelená za celoživotné dielo Štefánikova umelecká cena za výtvarné umenie ako tretiemu po Martinovi Benkovi a Ľudovítovi Fullovi, v roku 1941 bol menovaný laureátom štátnej ceny „za celoživotné dielo na poli výtvarného umenia

Návrh kresby (pre Radvaň pri B. Bystrici), rok neznámy, akvarel, Ak 39

maliarskeho“. V roku 1940 Matica slovenská v Martine vydala knižne jeho *Spomienky slovenského maliara*. Zomrel 22. augusta 1944 v Spišskej Novej Vsi, kde je aj pochovaný.

O TVORBE | Jozef Hanula sa do dejín slovenského výtvarného umenia zapísal ako popredný predstaviteľ umeleckej generácie, ktorá nastúpila a rozvíjala svoje tvorivé poslanie v závere 19. storočia. Po rokoch štúdia, kde sa venoval figurálnej kresbe, maloval prevažne ženské postavy. S obľubou tvoril kresby mladých dievčat, žien a vďaka tomu sa radí k predstaviteľom secesného symbolizmu – sústreďuje sa na zmyselnosť, tajomnosť, ktorá ženy spája. Zobrazenie z profilu sa stalo typickým znakom stvárnenia mestskej ženy. Pri detských portrétach však dokázal zobrazovať jemnosť, detskosť i hravosť.

Dôležitým momentom sa pre Hanulu stala secesná zamyslenosť v obrazoch. Autor sa sústredil na subjektívnu a psychologickú výraz v tvárach jednotlivých žien. Umelec je týmto radený k meditativným, duchovným umelcom.

Začiatkom 20. storočia sa zúčastnil prvých výstavných podujatí slovenských umelcov. V roku 1902 pod vplyvom Grupy uhorsko-slovenských maliarov a hodonínskej výstavy opúšťa doterajší spôsob maľby, v ktorom zachytával mestského človeka. Svoju pozornosť zameriava na zobrazenie dedinského človeka, jeho život a každodennosti. Tento moment výrazne ovplyvnil ďalší vývoj autorovej tvorby.

Hanulov odklon od doterajšieho spôsobu maľby charakterizuje nahradenie mestskej ženy dedinskou. Stáva sa symbolom domova a rodiny. Psychologizmus a subjektivismus sa vytráca, do popredia sa dostáva typizácia a objektivizácia. Spoločným prvkom sa stáva zamyslený výraz tváre, ktorý ostáva pri zobrazeniach oboch typov žien, rovnako aj zobrazenie prevažne z profilu. Pri zobrazení mestských žien kladie dôraz na tvár, pri dedinských ženách dôraz na kroj a rekvizity ich života. V roku 1904 vytvoril obraz *Priadka*, kde dáva akcent na kroj, kolovrátok, na pradenie a zobrazuje ženskú postavu opäť z profilu. Obraz *Družica* z roku 1916 je príkladom etnografického záujmu o človeka. V obrazoch *Na rodnej hrude* (1908) a *Orba* (1913) zobrazuje roľníka, ktorý sa stáva symbolom pracovitosti a ťažkej práce. Tieto obrazy sú tematicky podobne zamerané. Na obraze *Na rodnej hrude* autor zobrazuje starého unaveného muža na volskom jarme, za ktorým mladý oráč orie. Poukazuje na vzťah človeka k rodnej zemi a zároveň zničenosť človeka prácou, ale nie v negatívnom zmysle. Pre autora sa motív roľníka stal symbolom slovenského pracovitého ľudu. Stvárnjuje ľudský moment, obyčajného človeka, a tým približuje umenie bežnému divákovi.

Umelecký záber tvorby Jozefa Hanulu je pomerne rozsiahly. Dokonale zvládnutá figurálna kresba a realistická portrétna maľba sú dôkazom kvalít autora. Najhodnotnejšie práce sú zachované z obdobia budapeštianskych a mníchovských štúdií a tesne po ňom. Sakrálna téma sa v jeho diele objavuje počas celého života. Už po návrate na Slovensko realizuje niekoľko vydarených nástenných malieb v slovenských kostolíkoch. Naďalej maľuje portréty známych kultúrnych osobností, predstaviteľov mesta a rodinných členov. Neskôr uprednostňuje ponuky na sakrálnu realizáciu, ktoré postupne strácajú na umeleckej kvalite. Pôsobil taktiež ako pedagóg a ilustrátor kníh pre deti a mládež.

Prínos Jozefa Hanulu pre slovenskú kultúrnu sféru tkvie v akcente na ľudovo-žánrovú tematiku. Umelec v rokoch na prelome 19. a 20. storočia tvorí diela, v ktorých sa prepracovanosť formy spájala so snahou o psychologizmus v tvárach zobrazených, o zachytenie dobových momentov. Obdivoval ľudové zvyky, piesne, tance, prepracovanosť a odlišnosť krojov, tieto znaky uplatňoval nielen v žánrových výjavoch, ale preniesol svetské motívy do sakrálneho prostredia.

Jozef Hanula sa stal spojovacím článkom medzi Petrom Michalom Bohúňom a Jozefom Božetechom Klemensom, ktorí prezentujú romantizmus s prvkami realizmu tzv. národný romantizmus – s vyzdvihnutím národných ideálov a národnou školou, ktorá prezentuje nové slovenské výtvarné snaženia v duchu realizmu konca 19. storočia (Martin Benka, Janko Alexy, Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda). Stála expozícia v Galérii umelcov Spiša ponúka možnosť nahliadnuť na jednotlivé tvorivé obdobia umeleckého pôsobenia umelca, ktorý výrazne zasiahol časťou svojej tvorby do vývoja slovenskej spoločnosti na začiatku 20. storočia.

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 1895 Jozef Hanula začína maľovať na Částkovu objednávku obraz *Smrť Tomoryho v bitke proti Turkom pri Moháči*. Rozmerná šesťmetrová kompozícia bola vystavená v roku 1896 na mileniárnej výstave v Budapešti s priaznivým ohlasom verejnosti. Dnes je tento obraz, významný pre slovenské výtvarné umenie, nezvestný. Existuje však štúdia, uložená v zbierke Slovenskej národnej galérie v Bratislave.¹

HANULA O SEBE | „Od vojenčiny oslobodený dal som sa hneď zasa pokračovať vo svojom pretrhnutom štúdiu v Pešti, ale teraz v maďarskej škole u profesora Karola Lotza. Vláda mu zariadila túto novú školu na IV. poschodí Hudobnej akadémie. Dostal som zasa štátne štipendium a potom sa išlo predošlým tempom. V tejto škole som zotrval štyri roky. V Pešti som našiel ešte niektorých zo starých kolegov: Jenčeka, Kleinbergera, Túryho Ujváryho a Házyho. Löw už mal svoju stanicu. Nastal tak starý spôsob života v každom smere.

U profesora Karola Lotza medziiným bol aj žiak menom Rubovič (otec mu bol bohatý obchodník s kožami, Žid). Tento mladík sa zapísal v mojej pamäti tým, že maľoval všelijaké obrázky, ktoré vystrihol z novín, prilepil na lepenku alebo

na vrchnáčik cigaretovej škatule, napustil riedkym glejom a zručne pomaloval olejovou farbou, podpísal nejaké meno umelca z katalógu a predal obchodníkovi s obrazmi za 20 - 50 korún, a tak mal vždy peniaze. Tieto obrázky maľoval v škole pri hodine, keď už profesor odišiel. Vo štvrtom roku môjho štúdia prišla celková oprava spišskej katedrály, čo som už čiastočne spomenul. Teraz uvediem ešte niektoré podrobnosti.

Najprv sa pracovalo vo svätyni katedrály, a to všetko vo fresku. Namiešali sa potrebné tóny a skúška sa spravila na škridle. Tu sa naložila primeraná vrstva kožovky, ktorá bola zložená zo starohnedého vápna (aspoň pred rokom haseného) a riečneho piesku, t. j. piesku bezzemného, zo dna rieky alebo jarku, kde voda všetko zemité odniesla, odplavila. Vo fresku nestačí maliarovi zaoberať sa len obrazom, jeho zovňajškom, ale tu treba mu všímať si i jeho vnútro, podklad, na čom obraz bude spočívať, lebo od toho závisí jeho trvácnosť. Maliar, keď chce maľovať fresko, musí vedieť upraviť aj kožovku. Musí vedieť poučiť murára, ako namiešať kožovku a dobre ju naniesť na stenu.

Bolo už všetko pripravené na fresko. Staré hasené vápno v dostatočnom množstve, čistý piesok, zemité farby, štetce štetinové, dlhé a okrúhle, končité, nádoby, najmä hrnceky, lebo každý tón farby musel sa namiešať a vyskúšať, ako vyschne. Na skúšanie tónov používali sme umbru (Umbrostein) v kuse. Všetko sa najprv odstránilo, čo sa dalo odstrániť, ostali len holé steny. Kožovku stien murár sklepal až na kameň. Potom sa steny dôkladne umyli hasičskou striekačkou a naniesla sa najprv kožovka z hrubšieho piesku tak, aby všetko bolo vyrovnané a pokryté až na 3 cm. Keď toto uschlo, prišlo k maľovaniu. Ale najprv sa naniesla kožovka pravá, fresková, na ktorú sa ešte za mokra maľovalo.

Pred nanášaním prvej freskovej kožovky muselo sa miesto na stene namočiť dobre vodou. Keď sa kožovka naniesla, vyhladila sa železnými hladidlami a potom sa napustila riedkym vápnom tri razy, každý tento nános nechal sa vsiaknuť, nesmel sa teda blyšťať. Potom sa naniesol základný tón, a keď sa vpil (vsiakol), napauzovala sa naň kresba, a až potom sa maľovalo. Všetko vápno sa starostlivo precedilo cez sito, aby neboli v ňom hrčky. Vápenné hrčky v kožovke pri schnutí tvoria trhliny (väčšie - menšie), väčšie hrčky odsotia kožovku vo vrstvách 2 - 3 cm veľkých.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde galérie sa nachádza 72 malieb, kresieb, skíc a štúdií, ktoré ilustrujú vývoj Hanulovej tvorby počas celého tvorivého obdobia. Ďalších 265 položiek obsahuje archívny fond z pozostalosti autora. Prevažnú časť tvoria návrhy a skice k nástenným maľbám.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HANULA, J.: Spomienky slovenského maliara. Martin: Matica slovenská, 1940, 272 s.
- KORMOŠOVÁ, R.: Sila ducha doby. Z dejín Štátnej meštianskej školy v Spišskej Novej Vsi. Spišská Nová Ves: OZ EPEUS, 2011, 186 s.
- MENSATORIS, V.: Z novších výtvarných dejín Slovenska. Sborník štúdií a materiálov. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962, 552 s.
- PRIESOLOVÁ, H. – KORMOŠOVÁ, R.: Jozef Hanula. Obec Liptovské Sliače, Mesto Spišská Nová Ves, 2013, 40 s. ISBN 978-80-971337-0-2
- VLČEK, J.: Jozef Hanula. Liptovský Mikuláš: Oblastná galéria P. M. Bohúňa, 1983. 20 s.

Putti II., 1883, rudka, krieda biela, K 289

¹ Zdroj: <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=59549>

² Zdroj: Úryvok z knihy: HANULA, J.: Spomienky slovenského maliara. Martin: Matica slovenská, 1940, s. 179-181.

JUBILANTI 2014

KONCEPT VÝSTAVY

Jubilanti 2014

18 jubilujúcich autorov / 83 umeleckých diel:
48 malieb, 10 grafík, 11 plastík, 6 kresieb,
4 fotografie, 4 práce úžitkového umenia

Spolu 162 diel od jubilujúcich umelcov v r. 2014 dopĺňa zbierkový fond Galérie umelcov Spiša. Vo výstavných priestoroch galérie predstavilo 18 jubilantov spolu 83 umeleckých diel rôznych výtvarných žánrov a to 48 malieb, 10 grafík, 11 plastík, 6 kresieb, 4 fotografie a 4 práce z oblasti úžitkového umenia. Podobne ako v projektoch v r. 2012 a 2013 výstava Jubilanti 2014 prezentovala tvorbu a zastúpenie vybraných autorov zo zbierok galérie, s cieľom uviesť najvýznamnejšie diela.

Úvodne miestnosti „Hlavnej galérie“ prezentovali tvorbu Karola Barona, surrealistu, ktorý patrí k najvýraznejším predstaviteľom slovenského maliarstva 2. polovice 20. storočia. Vytvára vlastné figúry, mutantov, ktorých tvorí miešaním ľudských, zoomorfných a vegetatívnych elementov. Dielo Karola Barona je v zbierkach galérie zastúpené triptychom *Spoločný svet s Aurelianom Daguetom*. Súbor je typickým príkladom surrealistických predstáv a tvarových deformácií, ktoré autor vo svojej tvorbe využíval.

Ďalej bol predstavený súbor prác štyroch jubilantov s okrúhlym výročím. Priestory ozvláštnili sochárske a maliarske diela šesťdesiatnika Štefana Hudzíka. V jeho maľbe prevažujú figurálne kompozície a štúdie koní. Ľudské figúry a štylizované fragmenty koní formuje v kove a dreve. O desať rokov starší sochár Imrich Svitana patrí medzi zakladateľské osobnosti

umeleckého šperku. Kresba, plastika a úžitkové umenie v podobe štylizovaného šperku reprezentujú široký umelecký záber autora. Tvarová čistota, precíznosť, hmota vyabstrahovaná do jednoduchých geometrických tvarov a dokonalosť prevedenia sú hlavnými znakmi autorových diel. 80. narodeniny oslávil fotograf Alexander Jiroušek. Autor, ktorý má za sebou množstvo samostatných výstav, je známy aj publikáciami vlastivedného, prírodopisného a historického charakteru. Edita Maxonová by sa v roku 2014 dožila 80. narodenín. Patrila k tým ženským sochárkam, ktoré svojou tvorbou prekročili hranice domova. Tvorila prevažne monumentálne plastiky v architektúre, pre interiéry, exteriéry a environmentálne inštalácie. Výstavu obohatili práce Michala Trembáča, ktorý sa venuje komornej aj monumentálnej tvorbe. Tvorí drevené kompozície inšpirované ľudovým umením. V maľbe rozvíja viacero motívov, od folklórnych, krajinárskych motívov priemyselnej i prírodnej krajiny a nevýčerpatelnú tému s motívom Vysokých Tatier.

Milan Hnat patrí k predstaviteľom súčasného vizuálneho umenia strednej generácie. Fragmenty ľudskej a zvieracej figúry vkladá do naratívnej dejovej štruktúry na veľkoformátových plátnach. V gestických maľbách v menšom vyobrazení pôsobí farebná a tvarová tradícia v duchu neoexpresionizmu a fauvizmu. Tieto postupy uplatňuje v dielach, ktoré boli predmetom akvizície v roku 2012, získané darom od autora. Ďalším jubilantom bol Vladimír Popovič. V jeho tvorbe sa stretávame s krkvážou, asamblážou a kombinovanou technikou maľby. Charakteristický je pre neho znak, písmo, fragmenty fotografie, striekanie farby cez šablónu a spontánne gesto.

V roku 2014 sme si opäť pripomenuli výročie Jozefa Majkuta, teraz však 105. výročie narodenia autora. Vo svojich začiatkoch sa venoval drobnému žánru, neskôr sa predmetom jeho záujmu stala výhradne krajinomaľba. Jeho najobľúbenejšími motívmi boli prírodné scenérie Slovenského raja, zachytené vo všetkých ročných obdobiach. Maliar Július Nemčík sa venoval portrétom, v ktorých sledoval psychologický výraz.

Rukopis je uvoľnený. V krajinomaľbách sa mu podarilo zachytiť dobovú atmosféru. Výtvarníčka Anna Borovičková sa okrem textilu zameriavala aj na maľbu. Kvetinové zátišia a krajinné scenérie maľované olejom a temperou sa vyznačujú verným zobrazením skutočnosti. Autorka nepoužívala najatraktívnejšie motívy podtatranských miest a obcí, ale vložila do diela citový odkaz. Z malieb cítiť autorkinu blízkosť a vzťah k zobrazenému kraju.

DIELA PRVEJ KATEGÓRIE | Časť Malej galérie prezentovala diela patriace do prvej kategórie. Tvorba Andreja Baču je zastúpená jedným dielom. Namaľoval portrét grófy Csákyovej okolo roku 1900. Najrozsiahlejšie zastúpenie diel prvej kategórie má v zbierkach galérie krajinár Ferdinand Katona. Na plátnach zachytáva prevažne tatranskú krajinu. Zaujímavosťou je, že Katona študoval v Budapešti v rovnakom čase ako významný slovenský maliar Jozef Hanula. Boli spolužiakmi a školili ich rovnakí učitelia. Ich rukopis a výber témy je však rozdielny. Katona sa zameriaval na krajinomaľbu, ku ktorej inklinoval jeho školiteľ Ladislav Medňanský. Pozoruhodný portrét dámy v červenom namaľoval Max Kurth, pôvodom Nemeč, figuralista, portrétista, ale i krajinár. Okrem toho reštaurátor Andrej Kuc v galérii viac ako desať diel, ktoré patria kvalitou spracovania do prvej kategórie. Reštauroval krajinomaľby Ladislava Medňanského, Ferdinanda Katonu, podobizeň ženy od autora Maxa Kurtha, portrétne štúdie od Jozefa Hanulu, prírodné scenérie Ernesta Rákošihho a Viktora Olgyaia.

Priestory Malej galérie doplnili práce dvoch umelcov, ktorí by v roku 2014 oslávili 95. výročie narodenia. Dielo Štefana Cpina sa stalo jedným zo základných pilierov ilustrácie po roku 1945. Viac ako sto knižných titulov určených detskému čitateľovi dokazuje obľúbenosť jeho tvorby. V grafických prácach hľadal inšpiráciu v ľudovom prostredí. Sledoval život a prácu vidieckeho ľudu, tieto motívy následne preniesol do grafickej tvorby. Orest Dubay sa zaradil medzi významných

predstaviteľov slovenskej povojnovej grafiky. Jeho grafické listy oslovujú nestrojenou jednoduchosťou a lyrikou. Odrážajú všedné i sviatočné dni obyčajných ľudí, ktorých život na prvý pohľad nie je ničím príťažlivý.

Jubilantské výstavy uzatvorili na konci roka 2014 dva samostatné profily výtvarníkov Jozefa Majkuta a Jána Ilavského. Ojedinelá profilová výstava maliara Slovenského raja – Jozefa Majkuta v koncepcii Mgr. Petra Markoviča zahŕňala komplexný výber tvorby zo zbierok galérii i súkromných zberateľov a po Východoslovenskej galérii v Košiciach bola v Galérii umelcov Spiša jedinou reprízou. Jubilujúci výtvarník Ján Ilavský bol prezentovaný ôsmymi dielami zo zbierok galérie.

Výstavu doplnil výber katalógov a publikácií o jubilantoch, ako aj videozáznamy z uskutočnených vernisáží posledných rokov, organizovaných v Galérii umelcov Spiša. Diela jubilujúcich autorov boli tematicky i prevedením odlišné v zastúpení maľby, kresby, grafiky, fotografie, plastiky a úžitkového umenia.

Mgr. Kamila Paceková

MEDAILÓNY

18 jubilujúcich autorov

Andrej Bača * 1874

Karol Baron * 1939

Anna Borovičková * 1929

Štefan Cpin * 1919

Orest Dubay * 1919

Milan Hnat * 1959

Štefan Hudzík * 1954

Ján Ilavský * 1924

Alexander Jiroušek * 1934

Ferdinand Katona * 1864

Andrej Kuc * 1919

Max Kurth * 1869

Jozef Majkut * 1909

Edita Maxonová * 1934

Július Nemčík * 1909

Vladimír Popovič * 1939

Imrich Svitana * 1944

Michal Trembáč * 1939

CURRICULUM VITAE | Andrej Bača (Andor Bacsá) sa narodil 23. novembra 1874 v Bijacovciach (Szepesmindszent). Pôsobil ako maliar, grafik a stredoškolský profesor kreslenia. Talent nadaného dedinského chlapca objavil gróf Albín Csáky, ktorý spolu s manželkou Annou, rod. Bolza, patrili koncom 19. storočia k známym podporovateľom umeleckého diania v Uhorsku. Bača študoval u Bertalana Székelyho a Karola Lotza. Okrem voľnej tvorby sa od roku 1907 venoval pedagogickej činnosti v Budapešti na Umelecko-priemyselnej škole ako profesor geometrie a ako asistent deskriptívnej geometrie na Vysokej škole technickej. Zomrel 28. augusta 1933 v Bijacovciach.¹

O TVORBE | Bača maľoval oficiálne portréty uhorskej šľachty a meštianstva, sakrálne diela, ale aj žánrové výjavy, pri ktorých sa inšpiroval dedinským prostredím. Jeho reprezentačné podobizne nesú všetky atribúty iluzívneho naturalizmu. Naopak žánrové ľudové portréty sa vyznačovali presvedčivým zachytením psychiky jednoduchého dedinského človeka. Pravidelne sa vracal na Slovensko, do rodných Bijacoviec, kde si postavil maliarsky ateliér. Maľoval podobizne akademického typu, ale i ľudové žánre. Vzhľadom k novým možnostiam nastupujúceho technického veku sa venoval i fotografii.

ZAÚJÍMAVOSTI | „Charakterizovaný bol ako elegantný, urastený a vážený pán skromnej, no pritom hlbavej povahy, ktorý napriek svojej vážnosti, mal zmysel aj pre každodenný život svojich študentov.“²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria umelcov Spiša má vo svojich zbierkach zapísané jedno dielo Andreja Baču s názvom *Grófka Csákyová* vytvorené okolo roku 1900.

Andrej Bača
140. výročie narodenia

Grófka Csákyová, okolo 1900, olej, M 471

¹ Zdroj: <http://www.obecbijacovce.sk/-pamiatky>

² Zdroj: citované z textu Ľubomíra Kaľavského, 7. februára 1994

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 13. septembra 1939 v Levoči. Po viacerých neúspešných pokusoch o prijatie študoval v rokoch 1963 – 1969 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Peter Matejka a Dezider Milly). Venoval sa prevažne maľbe, kresbe, ale tvoril aj návrhy pre architektúru a tapisérie. Od roku 1969 striedavo žil v Banskej Hodruši a Žiline. V roku 1969 vydal *Manifest pre seba*. O rok neskôr sa predstavil samostatnou výstavou v Galérii mesta Bratislavy, ktorú však po troch dňoch zatvorili. Prostredníctvom Alberta Marenčina sa na jar 1970 zoznámil s Vratislavom Effenbergom, významným českým surrealistickým teoretikom a stal sa členom československej surrealistickej skupiny. V rokoch 1969 – 1972 bol zamestnaný ako pedagóg na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, od roku 1972 pôsobil v slobodnom povolaní. V čase tzv. normalizácie (1968 – 1989), najmä v období 1972 – 1986, keď na Slovensku nemohol oficiálne vystavovať, sa o jeho tvorbe písalo vo významných zahraničných odborných časopisoch a zúčastňoval sa na mnohých medzinárodných výstavách. Od roku 1995 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Vysokej škole pedagogickej v Nitre (dnes Univerzita Konštantína Filozofa). Zomrel tragicky po zrážke autom 29. februára 2004, len pár dní po vernisáži svojej výstavy v Paríži.¹

Karol Baron
75. výročie narodenia

Spoločný svet s Aurelianom Daguétom I., 1987, olej, akryl, M 680

O TVORBE | Karol Baron patrí k najvýraznejším predstaviteľom slovenského maliarstva 2. polovice 20. storočia. Už od začiatku 60. rokov predstavuje jeho figurálna tvorba osobitý príspevok v rámci rozvíjania neosurrealistickej tradície, ktorú obohacuje o špecifické prvky čierneho humoru, absurdných tvarových metamorfóz a drastickej grotesky.² Osobitným výtvarným prejavom, vlastnou tvorivosťou, expresiou a dôvtipom s použitím imaginácie a často absurdných prvkov sa radí k solitérom na slovenskej výtvarnej scéne. Vytvára vlastné figúry, mutantov, ktorých tvorí miešaním ľudských, zoomorfných a vegetatívnych elementov. Zvykol pracovať v cykloch, ktorým dával často veľmi exotické názvy. Vo svojej tvorbe využíval viaceré výtvarné technológie – koláže, pastelky, oleje menších i väčších formátov na plátne či sololite, papierové skladačky, asambláže, objekty, ktoré najmä v závere svojej tvorby použil do rozsiahlych, tvarovo rozmanitých priestorových inštalácií.³

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 2014 si pripomíname 75. výročie narodenia Karola Barona, zároveň i 10. výročie úmrtia autora. V prestížnej parížskej súkromnej galérii Les Yeux Fertiles pripravil výstavu svojich pastelov z rokov 1968 – 1991. V nedeľu 29. februára 2004, dva dni po otvorení svojej výstavy, podľahol zraneniam po zrážke s autom v uliciach Paríža.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Dielo Karola Barona je v zbierkach galérie zastúpené triptychom *Spoločný svet s Aurelianom Daguétom*. Súbor je typickým príkladom surrealistických predstáv a tvarových deformácií, ktoré autor vo svojej tvorbe využíval.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- RUSINOVÁ, Z.: Karol Baron. Bratislava: SLOVART, 2003, 192 s. ISBN 80-7145-755-8

Spoločný svet s Aurelianom Daguétom III., 1987, olej, akryl; M 682

¹⁻² Zdroj: RUSINOVÁ, Z.: Karol Baron. Bratislava: SLOVART, 2003

³ Zdroj: <http://www.artcapital.sk/14-236/karol-baron/>

CURRICULUM VITAE | Narodila sa 3. mája 1929 v Hospozíne pri Kralupoch. V rokoch 1948 – 1949 študovala na súkromnej Škole dekoratívneho umenia v Prahe a počas rokov 1949 – 1954 na Vysokej škole umelecko-priemyslovej v Prahe, v špeciálke prof. Antona Kybalu. Trieda bola zameraná na textilné umenie, na výchovu mladých adeptov pre textilnú voľnú i priemyselnú tvorbu. Po ukončení štúdií dva roky pracovala v Textilnej tvorbe Praha ako návrhárka pre filmovú tlač.

V roku 1957 sa presťahovala na Slovensko, do Kežmarku. Tu naplno rozvinula svoju tvorivú činnosť s uplatnením získaných vedomostí a skúseností počas štúdií. Prevažne sa venovala návrhom textílií pre filmovú tlač, taktiež sama realizovala ručne tkané i viazané koberce. V tom čase pracovala s Dielom Bratislava. Od roku 1958 bola členkou textilnej sekcie Zväzu slovenských výtvarných umelcov v Bratislave. Zúčastňovala sa celoslovenských výstav umeleckého priemyslu, ktoré sa usporadúvali každé štyri roky. V rokoch 1961 až 1965 pracovala ako výtvarníčka propagačného oddelenia Vagónky, n. p. v Poprade. Od roku 1972 znovu pracuje vo svojom odbore a to ako výtvarníčka textilných výrobkov Tatraľanu, n. p. v Kežmarku. Počas pôsobenia v tomto podniku získali ňou navrhnuté výrobky viacero významných ocenení. Štúdium i podstatná časť tvorby radí Borovičkovú medzi umelcov tvoriacich textílie, ale u Borovičkovej akýmsi doplňujúcim komponentom je maľba, konkrétne lyrických zátiší.¹

V 90. rokoch 20. storočia sa prevažne venovala maľbe, aj keď bola dovedty známa hlavne ako textilná výtvarníčka. Okrem kvetov s obľubou na plátno prenášala svoje dojmy z tatranskej a kežmarskej krajiny. Mesto Kežmarok obdivovala pre jeho architektúru a neopakovateľnú atmosféru, ktorú sa vo svojich dielach snažila čo najvernejšie zachytiť. Anna Borovičková zomrela 29. júna 1999 v Kežmarku.

O TVORBE | Kvetinové zátišia a krajinné scenérie maľované olejom a temperou sa vyznačujú verným zobrazením skutočnosti. Autorka nepoužívala najatraktívnejšie motívy podtatranských miest a obcí, ale vložila do diela citový odkaz. Z malieb cítiť autorkinu blízkosť a vzťah k zobrazenému kraju.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria vlastní dve olejomalby, ktoré zachytávajú zákutia Spišskej Soboty.

Anna Borovičková
85. výročie narodenia

Jarný motív zo Spišskej Soboty, 1986, olej, M 526

¹ Zdroj: ŽOLDÁK, F.: Anna Borovičková. Horný Smokovec: Tatranská galéria, 1979, 8 s.

CURRICULUM VITAE | Cpin sa narodil 11. septembra 1919 v Olcnave, neďaleko Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1934 – 1938 študoval na učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1938 – 1941 učil v Čiernom Poli. V roku 1941 začal štúdium na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave v oddelení kreslenia a maľovania u prof. Maximiliána Schurmannu a Gustáva Mallého. Štúdium ukončil v roku 1944. Už počas štúdia v roku 1943 pôsobil vo filmovom štúdiu Školfilm, o dva roky neskôr začal spolupracovať s trnavským nakladateľom Pavlom Gerdelánom. Od roku 1945 sa systematicky venoval ilustrácii. Za ilustrátorskú tvorbu získal v roku 1968 Cenu Fraňa Kráľa. Žil a tvoril v Harmónii pri Modre, kde zomrel 2. septembra 1971. V roku 1972 mu bola udelená Cena Cypriána Majerníka in memoriam.

O TVORBE | Štefana Cpina si pamätajú najmä deti, keďže realizoval nespočetné ilustrácie detských publikácií. V ilustráciách sa rozvíjala autorova kresba. Zaujala ho figurálna tematika z ľudového prostredia a krajinné scenérie. Prevažne zobrazoval ženské figúry, ktoré sa pre neho stali symbolom materstva. Detské portréty idealizoval, vytvoril usmievavý, milý detský typ. V grafických prácach hľadal inšpiráciu v ľudovom prostredí. Sledoval život a prácu vidieckeho ľudu, tieto motívy následne preniesol do grafickej tvorby. V maľbe, ktorej sa venoval sporadicky, sa zameril na portrét a ľudovú figuráciu. Pozornosť venoval zobrazeniu matky s dieťaťom, s pôsobivým výrazom, ktorý umocnil jemnou farebnosťou s citovým vkladom. K jeho dobrým priateľom patrili akademický maliar Emil Paulovič, ktorý ho viackrát portrétoval. V roku 1946 vystavoval spolu so Štefanom Cpinom.

ZAÚJÍMAVOSTI | Dielo Štefana Cpina sa stalo jedným zo základných pilierov ilustrácie po roku 1945. Viac ako sto knižných titulov určených detskému čitateľovi dokazuje obľúbenosť jeho tvorby.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkach galérie sú zastúpené grafické práce v počte 22 diel. Ľudové témy rozvinul v súbore kolorovaných drevorezov a linorytov.

Štefan Cpin
95. výročie narodenia

Na jar, 1953, kolorovaný drevorez, G 43

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- KORDOŠOVÁ, G.: Štefan Cpin. Výber z celoživotného diela. Bratislava: Tatran, 1989, 32 s.

CURRICULUM VITAE | Orest Dubay sa narodil 15. augusta 1919 vo Veľkej Poľane. Počas rokov 1939 – 1943 študoval na oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Od roku 1949 pôsobil ako pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení a v roku 1968 sa stal jej rektorom. Pôsobil v Spolku umelcov a priateľov grafiky (od roku 1948), v Skupine výtvarníkov 29. augusta, Klube grafikov a ďalších spolkoch. Svoje diela vystavoval od roku 1943 najprv ako súčasť výstav, od roku 1959 aj ako samostatné výstavy doma i v zahraničí, napr. v Berlíne, Budapešti, Rostocku, Bagdade, Düsseldorfe, Káhire, Lipsku, Varne, Ulánbátare, Moskve, Florencii a ďalších veľkomestách. Vystavoval doma aj v zahraničí. V roku 1964 bol vymenovaný za čestného člena Accademia Fiorentina delle Arti. V roku 1977 mu bol udelený titul národného umelca a Veľká cena na Bienále slovenskej grafiky v Banskej Bystrici. V roku 1981 získal cenu Ex aequo súčasnej slovenskej grafiky v Banskej Bystrici. V roku 1989 daroval rozsiahly súbor diel Vlastivednému múzeu v Humennom. Zomrel 2. októbra 2005 v Bratislave.

Orest Dubay
95. výročie narodenia

Pri západe slnka, 1970, olej, M 1156

O TVORBE | Orest Dubay zaradil sa medzi najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej povojnovej grafiky. Jeho grafické listy oslovujú nestrojenou jednoduchosťou a lyrikou. Odrážajú všedné i sviatočné dni obyčajných ľudí, ktorých život na prvý pohľad nie je ničím príťažlivý.¹

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 1980 autorovi vydali cyklus *Dvanásť grafik* vo vydavateľstve Tatran. Získal aj čestné uznanie na Medzinárodnej výstave knižného umenia v Lipsku.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde galérie je 5 olejomalieb, ktoré zachytávajú krajinu Spiša a okolia.

Políčka, 1979, olej, M 1158

¹ Zdroj: <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=142>

CURRICULUM VITAE | Milan Hnat sa narodil 16. novembra 1959 v Údoli. Vzdelanie získal v rokoch 1982 – 1988 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, odbor Reštaurovanie maľby (doc. G. Balažovičová, doc. I. Meszarošová). V rokoch 2001 – 2005 absolvoval doktorandské štúdium u prof. Vladimíra Popoviča, akad. mal. na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Za umeleckú činnosť získal v roku 2002 Cenu rektora Univerzity Mateja Bella za rok 2001. V roku 2010 získal špeciálne ocenenie poroty na 14. ročníku medzinárodného bienále v Národnom múzeu výtvarných umení (Taichung, Taiwan R.O.C.). Jeho diela sú zastúpené v galériách na Slovensku, ale i v zahraničí, kde sa pravidelne zúčastňuje na výstavách. Reprodukcie jeho diel sa nachádzajú v domácich i zahraničných katalógoch. Od 1999 sa venuje pedagogickej činnosti. V roku 2014 sa stal prodekanom pre štúdium na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Zaoberá sa maľbou, kresbou, grafikou, fotografiou, inštaláciami a reštaurovaním. Žije a tvorí v Banskej Bystrici.

Milan Hnat
55. výročie narodenia

O TVORBE | Milan Hnat patrí k predstaviteľom súčasného vizuálneho umenia strednej generácie. Popri pedagogickej činnosti sa venuje umeleckej tvorbe, ktorú prezentuje na domácich i zahraničných výstavách. Začiatky jeho tvorby boli ovplyvnené postmodernou maľbou konca 80. a začiatku 90. rokov 20. storočia. Už tam sa prejavil charakteristický rukopis autora, ktorý používa na vyjadrenie mysticko-imaginárnych vízií, znakovosť a symboliku. Interpretuje biblické texty a podobnosť. Fragments ľudskej a zvieracej figúry vkladá do naratívnej dejovej štruktúry na veľkoformátových plátnach. V gestických maľbách v menšom vyobrazení pôsobí farebná a tvarová tradícia v duchu neoexpresionizmu a fauvizmu.¹

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- KVAPILOVÁ, Z. – VRBANOVÁ, A.: Eva Hnatová. Milan Hnat. Liptovský Mikuláš: GPMB, Banská Bystrica: Štátna galéria, Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1992, 16 s.
- MAJLINGOVÁ, Z.: Milan Hnat. Vnútorňý model. Banská Bystrica: Stredoslovenská galéria, 2010, 6 s. ISBN 978-80-88681-62-5

Prah tolerancie, 2009, akryl, M 1841

¹ Zdroj: MAJLINGOVÁ, Z.: Milan Hnat. Vnútorňý model

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 28. januára 1954 v Spišskom Štiavniku. V rokoch 1963 – 1973 navštevoval Strednú školu umeleckého priemyslu v Bratislave v odbore rezbárstvo u L. Korkoša. V štúdiu pokračoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave v odbore figurálne sochárstvo u prof. J. Kulicha a v poslednom ročníku získal cenu Martina Benku. Od roku 1996 pôsobí ako pedagóg na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi. Jeho diela sú zastúpené v zbierkach Spišského múzea v Levoči, Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi, Tatranskej galérie v Poprade, Slovenskej národnej galérii v Bratislave, Biskupského úradu v Spišskom Podhradí a v súkromných zbierkach doma i v zahraničí. Realizuje monumentálne práce v architektúre vo viacerých mestách a obciach na Spiši a tiež pamätné medaile s cirkevnou tematikou. Žije a tvorí v Spišskom Štiavniku.

O TVORBE | Sochárska tvorba Štefana Hudzika sa začala rozvíjať na realistickom princípe historického portrétu a portrétovania rodinných príslušníkov a priateľov z umeleckého okruhu. Súčasne sa venoval reliéfnej tvorbe s náboženskou tematikou, sporadicky medailérstvu. Inšpiráciu pre drobné bronzové plastiky mu poskytlo detailne pozorovanie spišskej flóry. Rozpracúva a pohráva sa s prvkom koňa a jazdca, tvary modifikuje a pri zachytení krásy nespútaných pohybov prenáša do kompozícií vlastné sentimenty a zmyslové predstavy. Spracúva témy z kresťanskej ikonografie s pokorou a hĺbkou duchovnej inšpirácie (*Sv. Cyril a Metod, Ukrižovanie, Kalvária* i civilistické témy pietneho a mierového charakteru). Alegorické postavy v sebe skrývajú pocity a nálady.

Z realistického zobrazenia prechádza postupne k abstrakcii, v ktorej líniiach pulzuje energia a život tvarov. Biblické výjavy sú doplnené zjednodušenou formou, siluetou alebo len náznakom pridružených postáv, čím dielo posúva do súčasnej polohy neporušením nadčasovej témy. Pred dielom, meditujúc v tichosti, vnímame duchovné poslanstvo.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Umeleckú zbierku galérie dopĺňa osem sochárskych a maliarskych diel. V maľbe prevažujú figurálne kompozície a štúdie koní. Ľudské figúry a štylizované fragmenty koní formuje v kove a dreve.

Štefan Hudzík
60. výročie narodenia

Sediaca, 1987, tuš, M 590

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HAAKOVÁ, J.: Štefan Hudzík – Plastika. Kone a iné. Poprad: Tatranská galéria, 1999, 9 s. ISBN 80-88851-08-4

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 24. novembra 1934 v Spišskej Novej Vsi. Základnú školu navštevoval v Čechách, v meste Brandýs nad Orlicí. Po skončení vojny sa vrátil do rodného mesta, kde bol v rokoch 1945 – 1953 študentom gymnázia. Po maturite študoval na Vysokej škole technickej v Košiciach a v roku 1959 získal titul strojného inžiniera. Od roku 1975 sa venuje fotografickej tvorbe ako výtvarník v slobodnom povolani. Vo fotografických začiatkoch sa zapája do rôznych súťaží v rámci amatérskych záujmových organizácií doma aj v zahraničí a postupne získava rad ocenení za fotografickú tvorbu. Viedlo to k spolupráci s viacerými redakciami a vydavateľstvami. Po roku 1990 zakladá vlastnú vydavateľskú a fotografickú agentúru a v tejto činnosti pokračuje do súčasnosti. Podieľal sa na vydaní viac ako 130 publikácií reportážneho, krajinárskeho, historického a vlastivedného charakteru. Od roku 1975 usporiadal mnoho samostatných prezentácií a zúčastnil sa aj množstva kolektívnych výstav na Slovensku i v zahraničí.¹

O TVORBE | Tvorba autora je prevažne reportážna a výtvarno-dokumentárna, neoddeliteľne spätá s množstvom obrazových publikácií o východnom Slovensku. Jirouškovo meno sa stalo synonymom dobrej fotografie, ktorá si získala priazeň nielen editorov, ale aj divákov. Výrazovým prostriedkom Jirouškovej fotografie je farba. Prevažuje krajinárska oblasť, predovšetkým vysokohorská krajina, ktorú autor zobrazuje nielen ako fotograf, ale aj ako aktívny horolezec a turista. Nádhery prírody v autorovej tvorbe strieda aj triezva realita moderného sveta, nielen dokumentujúca život v iných krajinách, ale výtvarne prezentujúca svet, v ktorom žijeme. Jirouškova fotografia je adekvátnym odrazom reality. Farebná poézia života i sveta, mozaika skutočností nehalená pretvárkou. Autor hovorí: „Fotografia poskytuje možnosť ,zakonzervovať‘ veľmi krátky úsek nášho života, väčšinou ide o stotiny, alebo desatiny sekundy. Je objektívnym dokumentom doby, nezriedka s výtvarnými prvkami. Nadovšetko krásnym pocitom a zadosťučinením je vidieť výsledky svojej práce v uznaní, obdive, ako i funkčnosti každodenných nálad a potrieb.“²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria vlastní iba 4 farebné fotografie slovenskej krajiny z obdobia 80. rokov 20. storočia, zobrazujúce krajinu Spiša, Pieniny a končiare Vysokých Tatier.

Alexander Jiroušek
80. výročie narodenia

Jeseň pri Plese nad Skokom, 1980, farebný pozitív, F 669

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- JIROUŠEK, A.: Od Tatier k Dunaju, 2004, 26 s.
- BENICKÁ, L.: Alexander Jiroušek. Fotografie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1989, 26 s.
- HAŠČÁKOVÁ-VIZDALOVÁ, G.: Fotografie. Alexander Jiroušek. Košice: Krajská organizácia ZSVU, 1984, 14 s.

¹ Zdroj: JIROUŠEK, A.: Od Tatier k Dunaju, 2004, s. 1

² Zdroj: BENICKÁ, L.: Alexander Jiroušek. Fotografie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1989, s. 5-6

CURRICULUM VITAE | Umelec Nándor Katona (Ferdinand Nathan Kleinberger) sa narodil 12. septembra 1864 v Spišskej Starej Vsi. Prostredie židovskej chudobnej komunity, z ktorého pochádzal, poznamenalo jeho život a cestu, ktorú si vybral už ako 12-ročný. Keď mal 15 rokov, začal ho vyučovať Ladislav Medňanský a stal sa jeho mecénom. Od roku 1884 pokračoval v štúdiu v Budapešti na Uhorskej kráľovskej škole modelového kreslenia a pre vzdelávanie profesorov kreslenia (prof. I. Gre-guss, B. Székely, K. Lotz), v roku 1890 pokračoval v štúdiu v Paríži na Akadémii Julian (B. Constant, J.-P. Laurens), v roku 1891 maľoval v Barbizone. Získal prvé domáce i zahraničné ocenenia a cestoval po Európe. Do roku 1899 spolupracoval s Medňanským a maľoval v plenéri oblasť Spiša a Tatier. Neskôr sa natrvalo usadil v Budapešti a aktívne sa zapojil do kultúrno-výtvarného diania. Stal sa členom významných umeleckých zoskupení a za tvorbu získaval významné ocenenia. Na Slovensko nezabudol, vracal sa a tvoril tu naďalej, jeho veľkou túžbou bolo mať v domovine veľkú výstavu. Tá sa však uskutočnila až po jeho smrti v roku 1933 v Poprade. Zomrel 1. augusta 1932 v Budapešti.

O TVORBE | Katona pohotovo a rýchlo zachytával okolitú krajinu. Tvoril skice, kresby i maľby v plenéri. Spiš a Tatry sa stali pre neho celoživotným inšpiračným motívom. Spočiatku si vyberal tmavé nuansy farieb, ktoré odzrkadľovali jeho pochmúrne a depresívne nálady. V jeho tvorbe dominovala melancholicky ladená nálada krajiny, v ktorej sa mu však nepodarilo dodať nádych filozofickej alebo dramatickej hĺbky. Po roku 1900, keď vstúpil do szolnockého zoskupenia, sa jeho paleta presvetlila. Vytváral slnečné luministické plenérové maľby. Katona zomrel mimoriadne hrdý na svoju tvorbu, ktorá má právom miesto v histórii krajinomalby v regiónoch, kde pôsobil. Do konca života však trpel pocitom ľudskej krivdy, ktorú nedokázal oddeliť od umenia, lebo si nedokázal uvedomiť odlišnosť, veľkosť a neopakovateľnosť génia umenia Ladislava Medňanského, ktorý mu pomohol a otvoril cesty k tvorbe. Katona má pre výtvarnú sféru význam hlavne ako krajinár s tradicionalistickejšim výrazom tvorby.¹

Ferdinand Katona
150. výročie narodenia

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond galérie dopĺňa 6 diel prezentujúcich základné východiská tvorby Katonu, 5 olejomalieb s vyobrazením krajinného prostredia a 1 pastelová štúdia koní a figúr.

Pohľad na Vysoké Tatry, okolo 1910, tempera, ceruza, M 565

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- MATUŠKOVÁ, K. – OLEJNÍK, J. – ONDRUŠEKOVÁ, A.: Ferdinand Katona, 1864–1932. Poprad: Tatranská galéria, 2004.
- GOTTLIEBOVÁ, E.: Krajina 19. storočia na východnom Slovensku. Košice : Východoslovenská galéria.
- ONDRUŠEKOVÁ, A.: Galéria Ferdinanda Katonu. Spišská Stará Ves. Poprad: Tatranská galéria, 2013, 23 s. ISBN 978-80-88851-40-0

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 1880 si jeho umelecké nadanie všimla Ladislav Medňanský a pozýva ho do svojho ateliéru v Strážkach. Získava prvé výtvarné školenie. Neskôr odchádza študovať do Budapešti, kde sa stáva spolužiakom Jozefa Hanulu. Venuje sa figurálnej maľbe. Po ukončení štúdia absolvuje študijné pobyty v Paríži, Londýne a Holandsku.

¹ Zdroj: <http://www.galeriam.sk/sk/Galeria/Ferdinand-Katona-Maliar-Tatier-103>

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 27. novembra 1919 v Lechnici pri Červenom Kláštore. Od roku 1935 sa učil maliarskemu remeslu v Spišskej Novej Vsi a neskôr pracoval v maliarských firmách v Poprade a v Kežmarku. V rokoch 1950 – 1956 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Karla Veselého. Po ukončení vysokoškolských štúdií pôsobil v slobodnom povolaní v Bratislave. V rokoch 1959 až 1961 pracoval ako vedúci galerijného oddelenia a reštaurátor vo Vlastivednom múzeu v Bojniciach. Venoval sa obnove kultúrnych pamiatok po celom Slovensku. V roku 1964 sa natrvalo usadil v Spišskej Novej Vsi. V roku 1972 pracoval pre Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave. Od 1981 pôsobil ako odborný reštaurátor v štátnych reštaurátorských ateliéroch v Levoči, kde pracoval na obnove umeleckých pamiatok Banskej Štiavnice. Je nositeľom Československého vojnového kríža (1939) a Rádu SNP I. triedy. V roku 1987 mu bol udelený titul Zaslúžilý pracovník kultúry. Zomrel 18. októbra 1997.

Andrej Kuc
95. výročie narodenia

Jozef Hanula: Chlapec v matrózových šatách, 1916, olej, M 317

O TVORBE | Andrej Kuc reštauroval vzácne kultúrne pamiatky po celom Slovensku. Spomeňme reštaurovanie nástenných malieb v kostole v Šamoríne, Žehre, Dehticiach, na hrade v Kežmarku, Zvolene, Oravskom zámku, na Červenom Kláštore a mnohých ďalších objektov. Obnovil sgrafitá na kežmarskej a vrbovskej zvonici. Na kaštieli v Hanušovciach nad Topľou reštauroval štukovú výzdobu. Venoval sa aj konzervovaniu a reštaurovaniu drevených objektov a predmetov. V zbierkach galérií, múzeí a súkromných zbierkach reštauroval súbory závesných obrazov. Sporadicky sa venoval voľnej maliarskej tvorbe.

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 1940 Kuc narukoval k vojenskému útvaru v Levoči. O štyri roky neskôr sa zapojil do Slovenského národného povstania a 5. apríla 1944 ho zranila mína – následne mu amputovali dolné časti oboch nôh. Po nehode pracoval v administratíve. V roku 1947 sa oženil s Emíliou Čamajovou. V 50. rokoch 20. storočia študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. 2. marca 1964 zomiera jeho manželka. V tom istom roku sa 8. augusta oženil s Máriou Joppovou a presťahoval sa do Spišskej Novej Vsi. Mali spolu dcéru Gabrielu a syna Ľubomíra, ktorý pokračuje v otcových šľapajach.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Andrej Kuc obnovil v galérii viac ako desať diel, ktoré patria kvalitou spracovania do prvej kategórie. Reštauroval krajinomalby Ladislava Medňanského, Ferdinanda Katonu, podobizeň ženy od autora Maxa Kurtha, portrétné štúdie od Jozefa Hanulu, prírodné scenérie Ernesta Rákošiho a Viktora Olgyaia. Dielo Eugena Szepesi-Kuszku reštauroval jeho syn Ľubomír, ktorý pokračoval v obnovovaní ďalších umeleckých diel v Galérii umelcov Spiša.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- JASAŇ, V. – JOPPA, J.: Andrej Kuc – reštaurátorská tvorba. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1990.

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 23. februára 1869 v nemeckom meste Kayna. V rokoch 1887 – 1888 študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Lipsku, 1888 – 1895 na Akadémii výtvarných umení v Lipsku (prof. Vogel, Kohner, von Werner) a 1893 až 1894 na Majstrovskej škole prof. Colzertona v Berlíne. V roku 1894 získal Menzelovu cenu a s ňou aj štipendium na študijný pobyt v Taliansku. Navštívil aj Uhorsko, kde sa dostal prvýkrát i na Šariš. Za folkloristické štúdie zo Šariša mu bola druhýkrát udelená Menzelova cena. Od roku 1901 sa natrvalo usadil v Prešove. Stal sa maliarom širokého žánrového záberu a ťažiskovou osobnosťou prešovského maliarstva prelomu 19. a 20. storočia. Zomrel 16. apríla 1962 v Prešove, pochovaný je na mestskom cintoríne.¹

Max Kurth
145. výročie narodenia

Portrét dámy, 1914 – 1916, olej, M 468

O TVORBE | Pôvodom Nemeč, figuralista, portrétista, ale i krajinár Max Kurth bol pozoruhodne všestranný a umelecky nadaný. Stal sa vyhľadávaným portrétistom v Prešove a okolí, neskôr si otvoril súkromnú umeleckú školu, kde vyučoval maľbu a kresbu. Jeho umelecký záber bol široký, strieda žánre od mytologických zobrazení, náboženských scén, dobových udalostí, záberov z kováčskych dielni až po realisticky stvárnené portrétné štúdie. Luministické tendencie rozvinul v krajinomalbe, zobrazoval presvetlené záhradné a lesné interiéry a bezprostredné záznamy krajinného prostredia. Bol očarený krásou Šariša, prírodnou scenériou, farebnosťou a živostou ľudových krojov. V tom čase sa spoznal s Pavlom Szinyei-Mersem, plenéristom, ktorý Kurtha značne ovplyvnil. Spočiatku zobrazoval ľudové typy postáv, v neskoršej fáze tvorby sa zameriava na osobnosti meštianskej spoločnosti.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria vlastní jediné dielo Maxa Kurtha. Jedná sa o realistický portrét sediacej dámy.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- HREBÍČKOVÁ, M.: Max Kurth 1869 – 1962. Prešov: Šarišská galéria, 1994, 36 s. ISBN 80-851 33-02-04
- RIDILLA, J.: Umenie 19. storočia zo zbierok Šarišskej galérie v Prešove. Od klasicizmu po brány moderny. Prešov: Šarišská galéria, 2012, 80 s. ISBN 978-80-85133-43-1

¹ Zdroj: <http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diela-umenie-starozitnosti/aukcie/29-zimna-aukcia-vytvarnych-diel/max-kurth-hlava-chlapceka-1078>

CURRICULUM VITAE | Sochárka, maliarka a grafička sa narodila 17. februára 1934 v Košiciach. V rokoch 1953 – 1959 študovala na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave pod vedením profesorov R. Pribiša a J. Kostku. Od roku 1960 sa pravidelne zúčastňovala kolektívnych výstav doma i v zahraničí. Samostatne vystavovala v Čechách a na Slovensku. Jej diela sa nachádzajú v zbierkach mnohých slovenských galérií, v Čechách, Maďarsku, Holandsku, Francúzsku a v USA. Zomrela v roku 2008 v Bratislave.

O TVORBE | Edita Maxonová patrila k tým ženským sochárkam, ktoré svojou tvorbou prekročili hranice domova. V roku 1997 ju zaradila Arizonská univerzita v rámci svojho programu „Ženy sveta“ medzi 600 najlepších výtvarníčok sveta. Tvorba Edity Maxonovej sa začala na Vysoké škole výtvarných umení, neskôr k nej pridala poznanie svetových trendov a tvorila nefiguratívne, konštruktivistické a geometrické diela, ktoré časom obohatila farbou, figúrou a svetlom. Bola jednou z prvých umelkýň na Slovensku, ktorá využila vo svojej tvorbe fenomén svetla na plastikách s fosforeskujúcimi nátermi.¹

„Mojou svojskou technikou je morená rezba kombinovaná s maľbou na dreve. Vyzerá impozantne a presvedčivo, nie je nudná v rôznych obmenách a variáciách. Myslím si, že pozornosť si zaslúžia aj moje fluorescenčné plastiky, riešené maľbou na drevo, sklo a papier, svojho času prvá v republike,“ povedala autorka. Maxonová patrila k prvým ženským sochárkam na Slovensku, ktorá ako generácia pozitívne ovplyvnila ďalšie smerovanie slovenského sochárstva v jeho rôznorodých formách. Tvorila prevažne monumentálne plastiky v architektúre, pre interiéry, exteriéry a environmentálne inštalácie.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria umelcov Spiša vlastní 3 diela Edity Maxonovej. Plastikou, ktorá vystihuje základné východiská tvorby autorky, jej typický rukopis a zbierku dopĺňajú dva realisticko-expresívne portréty.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

VOLKO, L.: E. Maxonová. Bratislava: SLOVŠPORT, 24 s.

ZAÚJIMAVOSTI | Vyznanie autorky pri príležitosti jubilea

Edita Maxonová
80. výročie narodenia

Dve ženy, 2000, akvarel, tuš, K 1267

v roku 2004: „Blíži sa moje 70-ročné jubileum a zostáva mi mementom spomienka na mojich priateľov, ktorí neboli zanedbateľné osobnosti sveta... Snažila som sa nebyť vo svojej tvorbe nudná a držať krok so svetovým umením. Spracovala som svoje dojmy ako graficky, tak maliarsky a samozrejme v sochárstve vo všetkých disciplínach, i fotomontážne spracovaných a myslím si, že zanedbateľné je aj moje environmentálne spracovanie ako funkčne, tak aj ako Blob.² Dosiahla som svetové uznanie poctou, zaradením medzi 600 najlepších výtvarníčok sveta pri prieskume univerzity v USA. Masmédia ako doma tak aj v cudzine ma docenili patrične, takže myslím, že moje gesto obdarovať národné galérie a múzea bol šťastný nápad, lebo obohatí kultúrne dianie v budúcnosti ako u nás tak i vo svete.“

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 12. novembra 1909 v Lipníkoch pri Prešove. Bol vyučeným stolárom a maliarstvo bola jeho záľuba. K jeho prvým učiteľom patrili Ernest Rákoši a Mikuláš Jordán v Prešove. Neskôr pokračoval v štúdiu na Akadémii výtvarného umenia v Prahe u profesora Loukotu. Po absolvovaní kresliarskej prípravky pokračoval v maliarskej škole u profesora Obrovského. V rokoch 1942 – 1945 žil striedavo v Prahe a Prešove. Od roku 1945 žil v Košiciach, kde inicioval vznik spolku Svojina. V roku 1948 absolvoval študijnú cestu v Paríži. Do Bratislavy sa natrvalo presťahoval v roku 1954. Jeho tvorba, tak ako tvorba Generácie 1909, je poznačená prevažne udalosťami druhej svetovej vojny. V 50. rokoch sa objavujú námety z udalostí Slovenského národného povstania (SNP). V Nemčíkovej tvorbe nájdeme motívy venované kapitánovi Nálepkevi. Neskôr preferuje prevažne krajinomaľbu. V roku 1970 dostal štátne vyznamenanie a v roku 1973 mu udelili titul Národný umelec. Zomrel 7. januára 1986 v Bratislave.

O TVORBE | Štúdiom a poznávaním umenia starých majstrov Nemčík prehlbuje záujem o vidiecke témy. V Prahe získal rozhľad a inšpiráciu pre vlastnú tvorbu. Venuje sa aj portrétom, v ktorých sleduje psychologický výraz. Rukopis je uvoľnený. V krajinomaľbách sa mu podarilo zachytiť dobovú atmosféru. V 40. rokoch spája kresbu s temperamentným rukopisom, čím vybočuje z línie akademizmu. Farba, ktorá doteraz plnila doplnkovú zložku, sa stáva prostriedkom na vyjadrenie vnútorných pocitov. Blízka mu bola tvorba Generácie 1909. Expresívnou maľbou vyjadruje protest proti fašizmu. Popritom sa venuje vidieckym témam, portrétu a zátišiu. V povojnovom období experimentuje s technikou maľby, pastózne plochy znásobujú emocionálny zážitok. Koncom 40. rokov odchádza Nemčík spolu s manželkou Editou Spannerovou na študijnú cestu do Paríža, kde nachádza nové inšpirácie pre tvorbu. V 50. rokoch 20. storočia sa orientuje na industriálne témy, ktoré znázorňuje na veľkoformátových plátnach. Po vzore starých majstrov tvorí novodobú historickú maľbu z robotníckeho prostredia. Do kompozície konkrétnej krajiny zasadzuje medzi robotníkov aj samého seba. Sťahuje sa do Bratislavy, kde sa vracia k téme SNP a neskôr tvorí maliarsky cyklus *Po stopách kapitána Nálepku*. Tému krajiny rozvíja do konca života, nachádza v nej stále nové inšpirácie.

Július Nemčík
105. výročie narodenia

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Tvorbu Júliusa Nemčíka zastupuje v zbierkach galérie 5 krajinomaľieb, ktoré zachytávajú nielen spišskú krajinu.

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- KUBÍKOVÁ, K.: Národný umelec Július Nemčík. K nedožitým 80. narodeninám. Bratislava: Tatran, 1989, 63 s.

Ovruč, 1959, olej, M 824

¹ Zdroj: <http://www.pinakoteka.sk/maliari/maxonova-edita/>

² Blobitecture (zložené z blob a architecture; kvapková architektúra), či blobizmus sú termíny označujúce jeden zo súčasných vývojových architektonických trendov architektúry, ktorého inšpiráciou sú prírodné organické tvary, niekedy pripomínajúce amorfné zoskupenia meňaviek (Zdroj: http://sk.wikipedia.org/wiki/Blob_architecture)

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 27. novembra 1939 vo Vysokej nad Uhom. Stredoškolské vzdelanie získal v rokoch 1955 – 1959 na Škole umeleckého priemyslu v Bratislave. V rokoch 1959 až 1965 navštevoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, absolvoval pod vedením profesora Dezidera Millyho a Petra Matejku. V roku 1965 mal prvú samostatnú výstavu (Jarná výstava v Galérii mladej tvorby, Bratislava). V rokoch 1990 – 2007 učil na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave a viedol multimediálny ateliér. V roku 2002 Slovenská národná galéria uviedla rozsiahlu autorskú prehliadku jeho diela *Veľká retrospektíva*. Pri tejto príležitosti bola vydaná monografia *Vladimír Popovič*, ktorej autorkou je Zora Rusinová. Žije a tvorí v Bratislave.¹

Vladimír Popovič
75. výročie narodenia

O TVORBE | Po štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení, v období 60. rokov 20. storočia („zlaté šesťdesiate“) vystavoval svoje prvé papierové krkváže, asambláže a organizoval akcie s papierom. Papier povýšil na rovnocenný tvorivý materiál. Významne sa podieľal na výtvarnom výsledku filmu *Slávnosť v botanickej záhrade* (1968 – 1969) a v tzv. „divadle obrazov“ presadzoval spojenie slova, obrazu a hudby. Po 70. rokoch 20. storočia, ktoré šťastne prekonal zotrvačnosťou ešte výbušnej gestickej maľby, prišlo orwellovské obdobie 80. rokov tlmenej šedej maľby „betónových sonát“, „kongresov“ a zlostných ironických kresieb, vyrytých do pasty. Po roku 1989, teóriou objavený a uznaný, usporiadal rad svojich retrospektívnych výstav.² V Popovičovej tvorbe sa stretávame s krkvážou, asamblážou a kombinovanou technikou maľby. Charakteristický je pre neho znak, písmo, fragmenty fotografie, striekanie farby cez šablónu a spontánne gesto.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria vlastní dve diela Vladimíra Popoviča z roku 1986, v ktorých sa objavujú spomienky na Spiš, zastúpené charakteristickými znakmi zvečnenej krajiny.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- MOJŽIŠOVÁ, I.: Vladimír Popovič. Bratislava: ZSVU, 1990, 64 s.

Kúpanie pod Tatrami, 1986, olej, M 589

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 22. januára 1944 v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1959 – 1963 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor rezbárstvo (profesori A. Drexler a L. Korkoš). Od roku 1963 študoval na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe, umelecké spracovanie kovov (profesori J. Malejovský a J. Nušíl), ktoré absolvoval v roku 1970. Od 1996 do 2010 pôsobil ako pedagóg na Strednej priemyselnej škole v Spišskej Novej Vsi, v odbore kameňsochárstvo. Od začiatku svojej umeleckej cesty sa venoval monumentálnej tvorbe, plastikám, medailám a šperkom. Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach slovenských a českých galérií, ale i v súkromných zbierkach doma i v zahraničí. Žije a tvorí v Poprade.

Imrich Svitana
70. výročie narodenia

O TVORBE | Imrich Svitana patrí medzi zakladateľské osobnosti umeleckého šperku: na ateliérový šperk a medailérstvo prináša nový pohľad. Autorovu šperkársku tvorbu od začiatku charakterizoval čistý masívny tvar s jasnou obrysou líniou. Napätie, vznikajúce pri spojení striebra a bridlice, bolo potlačené matovaním kovu a leštením nerastu. Tepaný a zložito vystrihovaný plech, ako aj jemne rytý kameň sa objavuje na závesoch a brošiach. Tvarová čistota, precíznosť, hmota vyabstrahovaná do jednoduchých geometrických tvarov a dokonalosť prevedenia sú hlavnými znakmi autorových diel. Presnou obrysou líniou spája motívy starovekých civilizácií, prírodné prvky a aktuálne trendy v umení. Oblíbeným motívom sa stáva štylizovaný vták. Neskôr svojou geometrickou štylizáciou posúva do novej polohy. Nachádzame tu fragmenty a detaily antickej architektúry. Tieto diela predstavujú autora z jeho religióznej stránky. Sakrálny prvok rozpracúva s citom a hlbokou intimitou, so snahou dosiahnuť čistý duchovný vnútorný rozmer. Jednoduchým a výstižným symbolom, znakom je vyjadrená myšlienka, základ nemateriálnej podstaty. Odporované motívy abstrahuje na základné geometrické formy. Symbolicky a znakovito prepracúva tvary a prenáša myšlienky z monumentálnej tvorby na šperk, medailu, mincu a opačne. Tvorbou medailí, mincí a umeleckého šperku sa veľmi rýchlo zaradil medzi popredných umelcov na Slovensku.

Milenci, 1978, sekanie, hladenie, P 144

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V kresbe, plastike a úžitkovom umení je zastúpená tvorba Imricha Svitana 50 dielami. Spoločným menovateľom autorových diel je tvarová čistota a presnosť.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- JOPPA, J.: Imrich Svitana. Jubilejná. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša. 2004, 30 s. ISBN 80-89081-13-4
- ONDRUŠEKOVÁ, A.: Imrich Svitana. Od A po Z. Poprad: Tatranská galéria. 2014, 76 s. ISBN 978-80-88851-47-9

¹ Zdroj: http://www.vladimirpopovic.sk/About_sk.aspx

² Zdroj: http://sk.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Popovi%C4%8D

CURRICULUM VITAE | Michal Trembáč sa narodil 21. septembra 1929 v Poprade-Velkej. V rokoch 1947 – 1949 študoval na Škole dekoratívneho umenia v Prahe u prof. J. Masáka a J. Němca. V roku 1953 ukončil štúdium na Škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor grafiky u prof. M. Fikariho. V rokoch 1955 až 1956 pôsobil ako metodik pre výtvarnú prácu v Okresnom osvetovom stredisku v Poprade. V roku 1961 bol prijatý za člena Zväzu slovenských výtvarných umelcov a od roku 1967 pracuje v slobodnom povolaní. V rokoch 1982 – 1990 pracoval vo výbore Krajskej organizácie Zväzu slovenských výtvarných umelcov Východoslovenského kraja. Žije a tvorí v Poprade-Velkej.

O TVORBE | Venuje sa komornej aj monumentálnej tvorbe. Tvorí drevené kompozície inšpirované ľudovým umením. V maľbe rozvíja viacero motívov, od folklórnych, krajinárskych motívov priemyselnej i prírodnej krajiny a nevyčerpatelnú tému s motívom Vysokých Tatier. Svojou tvorbou nadviazal na slovenskú modernu. Výtvarne stvárňuje prírodu v jej nekonečných metamorfózach. Tému tatranskej krajiny rozpracúva neustále a hľadá nové výrazové prostriedky pre vyjadrenie jej svojráznosti. V tvorbe Michala Trembáča nemožno opomenúť mnohé figurálne kompozície. Z abstraktných plôch sa vynárajú figúry ohraničené jasnou obrysou líniou. Svojou tvorbou chce maliar naznačiť problematické sféry v spoločnosti, rieši ekologické témy, aktuálne otázky. Živosť, expresivita, odvážna farebnosť, nanášanie pastózných farebných plôch na plátno, ohraničená kontúra, to všetko sú príznačné vyjadrovacie prostriedky autora.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierku galérie dopĺňa 6 olejomalieb, kde je zastúpená abstraktná krajina, portréty, figurálne štúdiá a ľudový motív.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HAAKOVÁ, J.: Michal Trembáč. Obrazy. Poprad: Tatranská galéria, 1999, 19 s.

Michal Trembáč
85. výročie narodenia

Na trhu, 1987, olej, M 618

Vo sviatok, 1985, olej, M 450

KONKLÚZIA JUBILANTOV

Projekt *Jubilanti*, ktorý bol verejnosti prvýkrát prezentovaný v roku 2012, sa zavŕšil dvoma samostatnými výstavami na záver roka 2014. Bodku za celým projektom urobili samostatné výstavy venované Jozefovi Majkutovi v kurátorskej koncepcii Mgr. Petra Markoviča a Jánovi Ilavskému – zo zbierok galérie, v koncepcii Mgr. Kamily Pacekovej. Diela Jozefa Majkuta, ako i Jána Ilavského, sú plné emócií a harmónie, zasluhujú si preto osobitnú pozornosť a hlbšie zamyslenie sa.

JOZEF MAJKUT | Rozsiahla výstava Jozefa Majkuta, ktorého 50. výročie úmrtia sme si pripomenuli v roku 2013 a 105. výročie jeho narodenia v roku 2014, ponúkla návštevníkom ojedinelý umelecký zážitok pri pohľade na olejomalby prevažne s tematikou Slovenského raja. Krajinomalby, ktoré tvorili ťažisko nielen Majkutovej tvorby, ale i výstavy uvedenej v Galérii umelcov Spiša, sú vyjadrením hlbkej úcty a lásky k spišskej krajine. Prierez jeho tvorbou, ktorá sa rozvíjala od začiatku 40. rokov 20. storočia a pokračovala ďalšie dve dekády, reprezentovalo päťdesiat vystavených obrazov zo zbierok slovenských galérií, ako i zo súkromných zbierok.

JÁN ILAVSKÝ | Poslednou jubilantskou výstavou je výber z tvorby Jána Ilavského, ktorého 90. výročie narodenia sme si pripomenuli 15. decembra. Táto významná osobnosť slovenského moderného realizmu uzatvára dvojročnú vedecko-výskumnú prácu na projekte, vďaka ktorému široká verejnosť mala možnosť bližšie spoznať tvorbu 38 umelcov, ktorých meno sa spája so Spišom.

Mgr. Mária Šablóvá,
historička umenia Galérie umelcov Spiša

14

Jozef MAJKUT

JOZEF MAJKUT (1909 – 1963)

Maliar Slovenského raja

... pri skalnatých brehoch jeho rieky...

Motív zo Slovenského raja, 1962, olej, M 490

„Slovenský raj nenašiel doteraz svojho maliara. Dlho ostával tento krásny kút našej vlasti výtvarne nepovšimnutou oblasťou. Až v poslednej dobe nachádza svojho majstra: je ním Jozef Majkut, maliar pochádzajúci z toho nádherného kúta Slovenska; z časti, kde rieka Hornád naberá svoju silu a prelama sa do údolia, plného čara a polahody, skutočného to raja na zemi.“¹

Zasvätené až básnivé slová Majkutovho priateľa a výtvarného teoretika Karola Vaculíka, podložené poznaním Majkutovej tvorby a znalosťou okolností jeho maliarstva, takmer proklamatívne i s intuíciou uvádzajú umelcovu tvorbu v období, ktoré znamenalo podstatnú a dozaista aj zlomovú etapu v dovedajšej maliarskej tvorbe Jozefa Majkuta. Karol Vaculík svojim vzhladom do umelcovej tvorby definoval jeden zo základných a takmer archetypálnych obrazov umelcovho maliarskeho snaženia sa a to Majkutovo bytostné ľudské i výtvarné splynutie s regiónom, ktorý maliar skutočne miloval a ktorého špecifickú krajinnú krásu prežíval vo všemožných podobách, farbách, odtieňoch, náladách a situáciách. Vaculík poukazuje – ba upozorňuje – na základný hodnotový, tematický a emocionálny aspekt umelcovho maliarstva, ako to teraz už vieme, programovo sa otvárajúceho svojej poslednej, ale maliarsky najvýznamnejšej etape, v ktorej sa Majkut priblížil svojim zásadným predstavám o maľbe krajiny, umelcovej spätosti s jej prostredím a jeho ľudskou i emocionálnou prítomnosťou, v ktorej nachádzal svoju umeleckú pravdu.

Vskutku platí, že Majkut Slovenský raj miloval aj maľoval a že tento slovenský krajinný kút fatálnym spôsobom formoval umelcovu výtvarné videnie. Majkut sa upriamil predovšetkým na jeho vizuálnu krásu, na jeho optickú štruktúru, na morfológiu a skladbu jeho reliéfu, na jeho špecifickú prírodnú atmosféru, na svetelný akcent jeho rozoklaných skalísk a brál a tiež na nenapodobiteľný charakter jeho horskej scenérie. Jozef Majkut bol predovšetkým vyhraneným maliarom – krajinárom. Umelcovu priame, nešpekulatívne videnie krajiny vyžadovalo maliarovu fyzickú prítomnosť v maľovanej krajine, prežitkom miesta, jeho bezprostredný dotyk s jej atmosférou, pri vnímaní ktorej sa neoddával romantizujúcim emocionálnym zobrazeniam, nevyvolával citové búrky alebo nevytváral efektne kaširované kulisové scenérie krajiny. Majkutove maľby nedramatizujú motív, nepretiekajú falošnou citovosťou, neprinášajú pachuť obrazovej sladkosti. Svoje maľby maliar nevystaval na efektoch preexponovanej slnečnej atmosféry. Podobne sa neoddával

patetickému dramatizovaniu zobrazovanej scény či scenérie. Maliar uprednostňoval azda menej lyrický, ale vecnejší prístup k stvárneniu motívu, hoci nemôžeme nevnímať umelcovu snahu o zachytenie príslušnej nálady. Majkutovu tvorbu môžeme takmer bezvýhradne označiť ako vyznanie tomuto krásnemu a veľmi emotívnemu kútu spišskej krajiny. Rieka umelcovho Raja ako použitý mentálny aj vizuálny rámec Majkutovej tvorby preto odkazuje až ikonický význam prostredia Slovenského raja a rieky Hornád pre umelcovu maliarsku tvorbu.

Umelcovu maliarsku koncepciu spišskej krajiny a špecificky krajiny Slovenského raja odkazuje na jej zásadný význam v kontexte umelcovej tvorby. Majkut patril k maliarskej generácii, narodenej okolo roku 1909, jeho rovesníkmi boli napríklad maliari Július Nemčík alebo maliar pôvodom zo Spiša Jozef Fabini. Umelcovu tvorbu, ktorá bola predčasne uzatvorená jeho smrťou v roku 1963, ostala akoby pozabudnutou a odznela bez významnejšej umelecko-historickej reflexie. Okrem zmieneného Vaculíkovho zasväteného pohľadu do Majkutovej tvorby, jednej biograficky ladenej štúdie Jozefa Pichonského² z roku 1968 už len katalógová štúdia Imricha Groška z roku 1974³ k výstave pripravenej k 10. výročiu úmrtia maliara významnejším spôsobom pripomenula umelcovu tvorbu. Podobne môžeme poukázať i na takmer nejestvujúcu výstavnú reflexiu umelcovej tvorby, teda isté „pozabudnutie“ na umelca. Umelcovu dielo verejnosti v priebehu posledných desaťročí pripomínali predovšetkým diela, prezentované v expozičných výberoch a zbierkových inštaláciách košickej Východoslovenskej galérie. Jeden z dôvodov takejto situácie môže predstavovať úvaha o jeho predčasne ukončenej tvorbe a pozvoľna vzniknutému odstupu už päťdesiatich rokov.

Náhle ukončenie maliarovej tvorby, ktorá sa pred umelcovou smrťou vo svojom logicky rozvíjanom realistickom videní konceptuálne otvárala silnejúcemu koloristickému vnímaniu motívu a maliarskej expresivite a nečakanej výrazovosti, azda odsunulo vnímanie jeho tvorby do pozícií už nezaujímavého

neskorého realistického videnia umenia konca päťdesiatych rokov. Absentujúca reflexia Majkutovej tvorby a jej existencia v akomsi pološere záujmu samozrejme odkazuje aj na historické súvislosti a vývoj slovenského a východoslovenského maliarstva uplynulých desaťročí. Súvisí to dozaista i so stratou atraktivity realistického výtvarného modelu a vyrovnávaním sa s historickou periódou realistického a špecificky socialisticko-realistického maliarstva. V Majkutovom prípade môže zosilňovať podobné úvahy i neustále sa navracajúci pocit o nedopovedaní umelcovej tvorby a jej náhlom ukončení v momente, ktorý naznačoval jej vynárajúci sa koloristický a výrazový expresívny maliarsky potenciál. Expresívne Majkutove krajiny, vznikajúce po roku 1960 s ich koloristickým nasadením a voľnou rukopisnou dikciou mohli byť skutočným Majkutovým maliarskym odkazom. Mohli... Ale umelcov osud nevedli a neurčili úvahy o rozšírení jeho umeleckých možností a otvorení sa jeho maľby novým výtvarným cieľom...

Majkutova tvorba sa ocitla na zlomovej línii jednej z vývojových foriem realistického maliarstva. Vývoj Majkutovho maliarstva naznačuje, že maliar vnímal limity priameho realistického zobrazovania i svojho maliarskeho prístupu. Posledná etapa, približne päť rokov jeho záverečnej tvorby, celkom jasne naznačuje Majkutovo prehodnocovanie významu realistického formuly a jeho odpútanie sa od sústredenia sa len na realistické videnie a opticky verný prepis skutočnosti. Na uvedenú skutočnosť poukazuje uvoľnenosť rukopisu a predovšetkým významnejšie prezentovanie koloristických detailov v štruktúre jeho maľby. Aj preto môžeme vnímať predčasné úmrtie autora ako jeden z dôvodov jeho akéhosi pozabudnutia či prehliadania. Cítíme, že Majkutova tvorba svojim rozsahom a autorovým sústredením sa na maľovanie zrejme bola determinovaná šírkou umelcových záujmov a stála akoby v tieni ostatných maliarových aktivít. Autor, venujúci sa organizačným a spolkovým činnostiam, činnosti úradníka

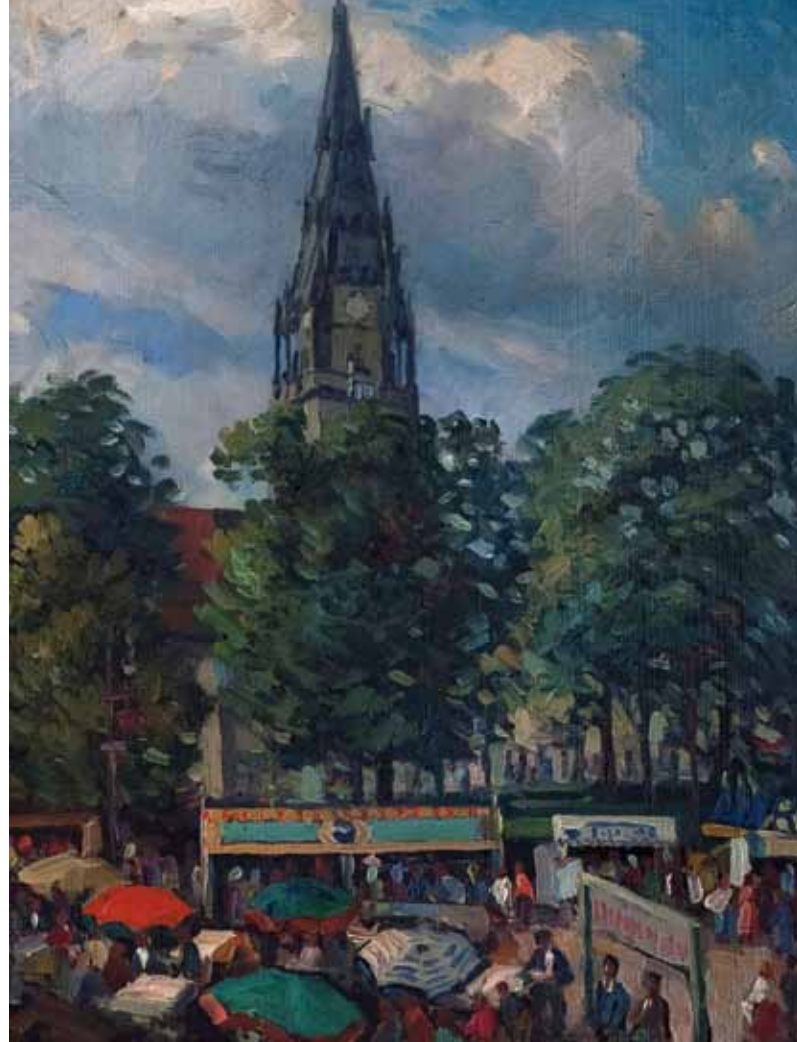
¹ Uvedený citát je zo strojopisného textu o autorovi od Karola Vaculíka, ktorý je pravdepodobne Vaculíkovým vernisážovým príhovorom, pripraveným pre umelcovu výstavu „Slovenský raj vo výtvarnom diele Jozefa Majkuta“ v Krajskej galérii v Košiciach v roku 1957. Obsah textu asocioje s Vaculíkovým katalógovým úvodom, pripraveným pre umelcovu výstavu v roku 1958 v Bratislave. Dokumentačné centrum Východoslovenskej galérie, 412/57.

² PICHONSKÝ, J.: Jožo Majkut – Maliar Slovenského raja. Spiš. Vlastivedný zborník 2, Vlastivedné múzeum, Spišská Nová Ves, 1968.

³⁻⁴ Pamätná výstava k 10. výročiu smrti umelca. Východoslovenská galéria, Košice, 1973 (katalóg výstavy - úvodný text Imrich Groška)

na Odbore kultúry vtedajšieho KNV v Košiciach, založení a vedeniu Východoslovenskej galérie a tiež pedagogickej činnosti a zakladaniu pedagogickej katedry sa len pozvoľna prepracúval k systematickému maľovaniu. Maliar Jozef Majkut zomrel v roku 1963 už období (z historického vývoja slovenského maliarstva dočasného) upúšťania od dovtedy dôrazne vyžadovanej striktnej poplatnosti ideologickým floskulám o obsahovosti a angažovanosti umenia a pozvoľného nástupu zásadne odlišných výtvarných koncepcií. Model umeleckého videnia zviazaného s reálnym prepisom skutočnosti v danej vývojovej fáze (vzhľadom na nasledujúci spoločenský vývoj len dočasne) doznieval. Koncepcie novej, autonómnej formy obrazu bez vnímania jeho striktnej ideologickej a formálnej predlohy prinášala tvorba vtedy najmladšej generácie a uvedený proces už nebol osudom umelcovej tvorby a ani jeho generácie.

Majkutov umelecký výraz v poslednej etape jeho tvorby doznával viditeľné zmeny. Umelec tvoril pokorne a s doložitelnou vývojovou logikou, ktorá formovala vznik jeho malieb. Autor nepatrí k experimentátorom alebo radikálnym boričom tradičnej maliarskej formy. Môžeme konštatovať, že svojim dielom nikdy nevystúpil z pôvodnej, hoci zreteľne modifikovanej a formovo postupne uvoľňovanej realistickej názorovej platformy a princípov optického zobrazenia. Vo vzťahu k zásadným vývojovým tendenciám predstavoval podobný výtvarný model formu už konzervatívnej poetiky, doznievajúcej v prúde vývoja moderného maliarstva. Pozvoľný vývoj a maliarske uvoľnenie, spojené s prekonávaním realistických východísk je príznačné predovšetkým pre neskorú fázu jeho maliarstva. Dôstojne a pokorne pracujúci umelec východiskovou „optikou“ realistického videnia náhle ukončil svoju tvorbu v období jej zrejmejšieho rozmachu a výtvarného otvárania predovšetkým autonomizujúcim sa maliarskym prostriedkom – farbe, maliarskemu gestu a koloristickej i rukopisnej expresivite.

Spišský trh, okolo 1950, olej, M 683

Jozef Majkut získal pedagogické vzdelanie. Pôsobil ako stredoškolský profesor kreslenia, ktoré od septembra roku 1945 vyučoval v Košiciach. Realistické videnie, profesionálna príprava k zvládnutiu kresbovej formy a z toho odvodená schopnosť vnímania detailu malby a dosahovaný realistický výraz patrili medzi elementárnu umelcovu výtvarnú výbavu. Ťažisko umelcovho maliarstva zhodou historických okolností spadá práve do obdobia, ktoré podobnú výtvarnú formu priamo vyžadovalo. Vychádzajúc zo svojho menej systematického maliarskeho školenia a odbornej prípravy, len z pozvoľne

sa rysujúcej cesty k maliarstvu a zložitému nachádzaniu možností svojho umeleckého vývoja, sa Jozef Majkut na vrchole svojho umeleckého vývoja vzdialil realistickým východiskám svojej tvorby a uprednostňovanému optickému videniu námetu. Žiaľ, práve v období, v ktorom otváral svoje maliarske možnosti a v ktorom uvoľňoval svoju spontánnosť, senzibilitu, koloristický a emocionálny alebo rukopisný potenciál, maliar Jozef Majkut zomrel. Ako uvádza vo svojej katalógovej štúdii Imrich Groško – Majkut v neskoršom období svojej tvorby maľoval s nevšednou koncentráciou.⁴ Toto konštatovanie dosvedčuje charakter tvorby okolo roku 1960 a jej zásadné vymedzovanie sa k skoršej maľbe i jej evolučné, pozvoľné predefinovanie hodnotových aspektov. Práve toto obdobie najsilnejšie rezonuje maľbou realizovanou v prostredí Slovenského raja a s výrazne dominujúcimi motívmi z jeho scenérii.

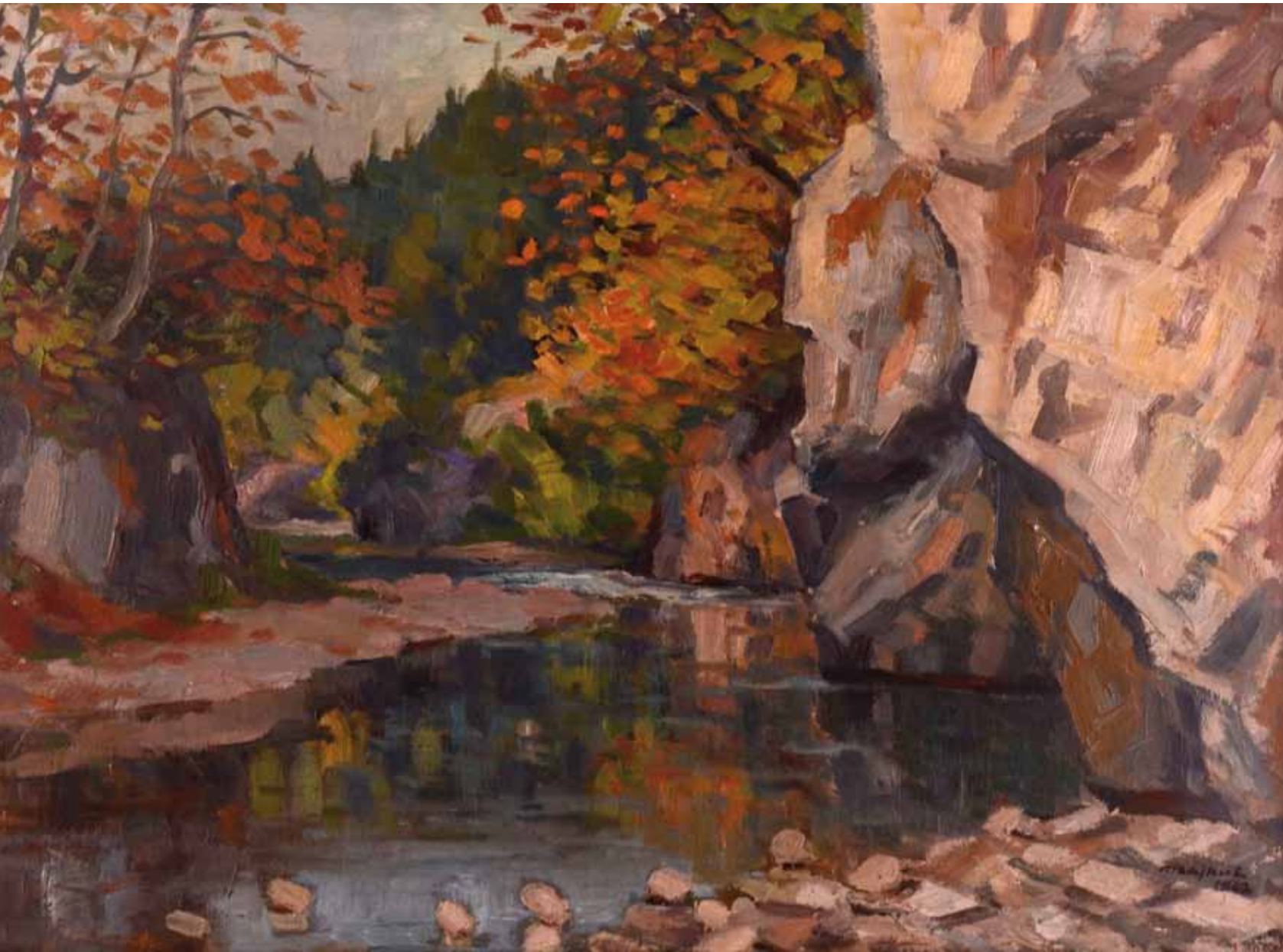
Majkutov maliarsky príbeh, respektíve jeho najpodstatnejšia časť sa odohrali predovšetkým pod nebom Slovenského raja, pri brehoch nepokojne tečúceho Hornádu, derúceho sa tiesňavou zo zovretia hôr, pod slnkom alebo mrakmi, vo vetre a bezprostredne prežitej atmosféry spišskej prírody. Odohral sa v okolí milovanej rodinnej chaty na Malom Čingove, v miestach pri prielome Hornádu alebo na jeho skalnatých brehoch. Príbeh Majkutovej maľby predstavuje naozajstné nájdenie životnej výtvarnej témy umelca, jeho nekončiacej lásky k jej kráse, vnímavosti k prostrediu a ochoty poznávať jeho podoby za každých okolností. Počas dlhých rokov sa maliar neustále vracal na rodinnú chatu, kde on i jeho rodina trávili takmer voľné dni a prázdniny.

Majkutove maľby sprostredkujú predovšetkým obraz krajiny. Maľoval krajiny zväčša bez ľudí, ale nie bez ľudského citu. Jeho maľby často zobrazujú osamelé prírodné zákutia alebo zákruhy Hornádu. Do svojich malieb však nevkladal depresívne pocity opustenosti. Príroda bola nespochybniteľným

zdrojom jeho maliarstva, ako aj miestom nachádzania jeho podstatných životných pocitov. Maľoval predovšetkým nálady a atmosféru krajiny, vyvolané zážitky, emócie a výtvarné dojmy zo svojho milovaného prostredia. Maľoval tradičným spôsobom v plenéri a v krajine, ktorú neskonale miloval, a preto opakovane a neúnavne maľoval.

Majkutov príbeh, vnímanie jeho lásky k Spišiu, neznamenajú bezobsažnú floskulu. Podobné poetizujúce zovšeobecnenia nemôžu pauperizovať výsledné hodnotenie, ani samotnú umelcovu tvorbu. Niekedy v podobných situáciách akoby sme pozabudli na podstatné prvotné emócie a naozajstnú lásku ku krajine a miestu, ktoré boli emocionálnou alebo výtvarnou voľbou, ale ktoré tiež maliar dostal do vienka aj geneticky, rodom a príslušnosťou ku krajine po línii svojich predkov. Martin Benka si v zrelom veku maliarsky a emocionálne osvojil hornatú kysuckú krajinu severného Slovenska. Teodor Jozef Mousson našiel krajinu svojho srdca na Zemplíne už pri svojom prvom príchode do Michaloviec. Jozef Hála uvidiac Važec už nikdy neopustil tamto miesto. Majkut sa do spišskej krajiny narodil. Možno je jeho príbeh menej viditeľný, okolnosťami odsunutý do úzadia. Neviazal sa pritom na folklór, národopis, etnografiu alebo historické súvislosti, nepoužíval podobné barličky ako prostriedok uľahčujúci a napomáhajúci získaniu sympatií verejnosti a publika. Nevytváral umelý model, nevnútil svojmu umeleckému svedomiu vykonštruovanú formálnu konštrukciu.

Majkut žil atmosférou Slovenského raja, ktorý poznal ako turista, rybár, návštevník a predovšetkým ako neustále sa navracajúci maliar i človek. Slovenský raj predstavuje dôkaz umeleckého videnia i jeho výtvarného svedomia. Vo svojich maľbách obvykle nevytváral široké panorámy, pomerne málo maľoval krajinu s ľudskou prítomnosťou. Koníky, orba, dedinské domy nepredstavujú počtom a výtvarným sústredením

Motív zo Slovenského raja, 1962, olej, M 479

sa zásadnejšiu motívickú profiláciu umelcovho maľovania. Umelcove diela prevažne malých formátov, naznačujú časté, opakované neustávajúce hľadanie nového výrazu. Možno vernosť motívu a stabilizácia typického krajinného výberu potvrdzovala umelcovo vedomie nájdenia jeho najpodstatnejšej výtvarnej pravdy a krásy. Majkutova maliarska scéna bola stabilizovaná a výrazne sa nemenila. Pracoval v často sa opakujúcich maliarskych pozíciách. Typické motívy Majkutovho maliarstva – bralo, skalnatý breh rieky, zurčiaca voda, stromy, zátočina, v ktorej sa krúti voda... opisujú jeho typickú maliarsku krásu a krajinársku vášeň. Nemaľoval epizodické výjavy. Jeho maľbám sa vyhýbali prieniky osobných emócií. Obrazy s lokalitou Slovenského raja len preto zasväteným prezrádzajú, že Majkut maľoval krásu krajiny ale i miesta, kde sa chodili kúpať umelcove deti, kde na brehu potoka pripravoval svoje rybárske úlovky a kde oddychoval. Umelec nevyhľadával špekulatívne témy a podobne nekomponoval žánrové scény a aranžované situácie. Maľoval jednoduché až inšpiračne prosté motívy. Motívy, ktoré z prevažujúcej časti nachádzal, poznal už zo skorších rokov a tieto obrazy krajiny boli po dlhé roky neustále prítomné v jeho pozornosti, maliarskom „oku“ i výtvarnej pamäti. Proscénium jeho maliieb bolo predovšetkým miesto, kde žila a svoj voľný čas trávil jeho rodina a to predstavuje predovšetkým okolie Čingova a prielomu Hornádu. V určitom zmysle môžeme preto konštatovať, že Majkut s výberom svojich motívov to mal azda príľahké a priveľmi priamočiare...

Slovenský raj a jeho motívy dominovali v Majkutovej maliarskej tvorbe. Jednoznačná koncepčná orientácia na krajinomaľbu, ciele sústredenie sa na spišskú krajinu, len občasne rozšírené o maľovanie tém roľníckych obrazov v prírode, orby, zvozu úrody alebo koníkov stojacich v poli či v plytkej vode na okraji brehu rieky, priamo generuje vnímanie uvedeného kontextu ako podstaty jeho maliarstva. Jozef

Majkut bol nesporne maliarom spišskej krajiny. Programovo, cielene vnímal jej krásu a morfológiu, jej vizualitu aj celoročnú podobu. Popísanie umelcovo vzťahu k predmetu jeho výtvarného záujmu, nájdenie paralel a presahov by azda ani nemohlo byť jednoznačnejšie a presvedčivejšie. Úvaha o vzťahu maliara a jeho maliarskych motívov sa odvíja v kontexte vnímaného stotožnenia sa maliara s jeho dominantnou témou.

Umelcova vášeň našla svoje vyústenie v pomerne úzkom a motívicky limitovanom maliarskom zábere spišskej krajiny, maľovanom s hlbokou vášňou, láskou, výtvarnou oddanosťou a neustávajúcou naliehavou potrebou opakovaného maliarskeho návratu. Aj preto môžeme s dostatočnou mierou relevancie a legitimity konštatovať, že Jozefa Majkuta môžeme vskutku oprávnené nazvať skutočným maliarom Slovenského raja.

Mgr. Peter Markovič,
kurátor výstavy Jozef Majkut

CURRICULUM VITAE | Jozef Majkut sa narodil 30. januára 1909 v Betlanovciach. V roku 1928 ukončil štúdium na gymnáziu v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1940 – 1945 študoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave na oddelení kresby a maľby u Martina Benku a Jána Mudrocha. Po príchode do Košíc roku 1945 začal pôsobiť ako stredoškolský profesor. V roku 1952 sa stal prvým riaditeľom Krajskej galérie v Košiciach. V rokoch 1959 – 1960 pôsobil ako vedúci Katedry výtvarnej výchovy Pedagogického inštitútu v Košiciach. Zomrel 16. septembra 1963 v Košiciach.

O TVORBE | Jozef Majkut sa vo svojich začiatkoch venoval drobnému žánru, neskôr sa predmetom jeho záujmu stala výhradne krajinomalba. Zachytával predovšetkým prírodné scenérie Slovenského raja vo všetkých ročných obdobiach. Kým na začiatku sa sústreďoval na prepis dojmu, v neskorších štádiách tvorby mu išlo predovšetkým o zachytenie svetelných a priestorových vlastností prostredia.¹

Jozef Majkut
105. výročie narodenia

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria disponuje 23 dielami Jozefa Majkuta. Venoval sa krajinomalbe a jeho trvalým inšpiračným zdrojom sa stala príroda východoslovenského kraja.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- Katalóg: GOTTLIEBOVÁ, E.: Jozef Majkut – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1987, 5 s.

Predzvešť jari, 1961, olej, M 503

Medzivody, okolo 1955, olej, M 203

¹ Zdroj: sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Majkut

JÁN ILAVSKÝ (1924 – 2004)

Zo zbierok galérie

Komorná profilová prezentácia, venovaná 90. výročiu narodenia Jána Ilavského, bola zameraná na 8 autorových umeleckých diel zo zbierok Galérie umelcov Spiša. V rámci výstavy boli prezentované tiež dve diela jeho učiteľov Ladislava Čemického a Jána Mudrocha, ktorí ovplyvnili tvorbu Ilavského a ktorí by v tomto roku oslávili 105. narodeniny. Ilavský sa počas svojich študentských čias snažil o realistické zobrazenie skutočnosti, až neskôr (1957 – 1962) svoju tvorbu ozvláštnil expresívnou štylizáciou foriem a farebnosťou. Plochy v kompozíciách začal od seba oddelovať, výsledkom čoho sú diela s výraznou geometrickou štylizáciou.¹

Obrazy zo zbierok spadajú prevažne do 80. rokov 20. storočia, kedy u Ilavského dochádza k uvoľneniu tvarovej štylizácie postáv a predmetov. Ide o olejomalby na plátne s figurálnou kompozíciou, ktorá bola pre Ilavského charakteristická. Figurálne diela, ktoré tvoria dominantnú časť jeho tvorby zobrazujú vidiecke ženy a mužov. Inšpirácie hľadal v literárnych dielach, biblických motívoch, no zaujali ho aj témy mladosti a symbolizmu. Jeho obrazy sú v tomto období bez detailov, pozadie je neutrálne, svoju pozornosť maliar zamerl na vystihnúť podstatných momentov. Expresívnosť sa udržala vo farebnosti, kde využíva najmä modrú farbu a jej odtiene.² Jeho obrazy sú jeho osobnou svedčnosťou. Vyjadril nimi svoje túžby, názor i fantáziu.

Ako sám vždy tvrdil: „*Obraz musí mať dušu.*“ Presne tú sa snažil vložiť do každého svojho diela. O kúsok svojej duše sa počas výstavy podelil i s návštevníkmi a hoci on samotný nerád hodnotil svoju tvorbu, čas a ľudia, ktorí ju budú vnímať, považoval za najlepších kritikov.

Mgr. Mária Šabl'ová

Idyla, 1981, olej, M 353

Sólista, 1984, olej, M 455

¹ Zdroj: <http://www.nedbalka.sk/stala-expozicia/zoznam-autorov/jan-ilavsky>

² Zdroj: PODUŠEL, Ľubomír: Ján Ilavský. Bratislava : FOART, s. r. o., 2010. 240 s. ISBN 978-80-88973-65-2.

CURRICULUM VITAE | Narodil sa 15. decembra 1924 v Spišských Vlachoch. V rokoch 1941 – 1946 študoval na Učiteľskej akadémii v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1946 – 1950 pôsobil ako učiteľ v Nálepkove a Moldave nad Bodvou. V rokoch 1951 až 1956 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Ladislava Čemického a prof. Jána Mudrocha na oddelení figurálneho maliarstva. V roku 1957 sa usadil v Bratislave. Bol členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov, tvorivej skupiny Kontinuita (1966 – 1967), Slovenskej výtvarnej únie (1990 – 1994), Umeleckej besedy slovenskej (1994 až 1995) a Spolku výtvarníkov Slovenska (1995). V roku 1986 sa stal predsedom Komisie maliarstva, sochárstva a grafiky pri Slovenskom fonde výtvarných umení v Bratislave.³

V roku 1979 získal za svoju tvorbu štátnu cenu, v roku 1984 Cenu Martina Benku a od roku 1985 je nositeľom titulu Zaslúžilý umelec. Venoval sa komornej tvorbe a jeho umelecký záber sa vyprofiloval na maľbu, kresbu a realizácie v architektúre. Zamerával sa na štukové výzdoby, mozaiky a vitráže. V rokoch 1973 – 2004 predstavil svoje diela verejnosti na sedemnástich samostatných výstavách na Slovensku i v zahraničí. Kolektívne sa prezentoval od roku 1957 v mnohých svetových metropolách (Moskva, Sofia, Leningrad, od 1991 Petrohrad, Budapešť, Weimar, Viedeň, Káhira, Frankfurt nad Mohanom, Tokio, Sao Paulo, Jakarta, Washington, Ottawa, Montreal, New York a iné). Počas rokov 1997, 2000, 2003 vystavoval spolu s dcérou akademickou maliarkou Svetlanou Ilavskou a synom akademickým maliarom Svetozárom Ilavským. Ján Ilavský zomrel 17. júna 2004 v Bratislave.⁴

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria má vo svojich zbierkach osem umeleckých diel maliara: olejomaľby na plátne s figurálnou kompozíciou charakterizujú typický Ilavského rukopis.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- BACHRATÝ, B.: Ján Ilavský. Výber z maliarskej tvorby. Bratislava: ARTPEX pre Slovenskú sporiteľňu, 2005, 6 s. ISBN 80-89205-12-7

Ján Ilavský
90. výročie narodenia

Výfázstvo práce I., 1977, olej, M 1152

O TVORBE | Ján Ilavský sa vo svojich tvorivých začiatkoch zameriaval na realistické stvárnenie skutočnosti. Neskôr pridáva tvarovú štylizáciu a expresívnymi ťahmi štetca člení priestor plátna farebnými plochami. Výsledkom sú diela s výraznou geometrickou štylizáciou. Tieto snahy umelca sú príznačné pre obdobie 60. rokov 20. storočia. Tvoril baladické krajinárske kompozície, ale najmä abstrahované a štylizované interiéry a exteriéry so vsadenou figurálnou štúdiou, ľudové kompozície s výraznou expresiou. Inšpirácie hľadal v literárnych dielach, biblických motívoch a zaujali ho aj témy mladosti, symbolizmus, civilizmus, a iné. Symbol koňa rozpracúva vo viacerých polohách, kde zvierka vystupuje ako oddaný pomocník, silné majestátne zvierka, inokedy ako divoké nespútané zvierka stelesňujúce živelnú prírodnú silu a vášeň, či ako zobrazenie biblického apokalyptického koňa. V 80. rokoch 20. storočia Ilavský uvoľňuje tvarovú štylizáciu postáv, kolorit sa redukuje na nuansy modrej, prvky abstrahuje. Typický členitý rukopis si zachováva počas celého tvorivého obdobia.

ZAÚJÍMAVOSTI | Ilavský bol ovplyvnený svojimi učiteľmi Ladislavom Čemickým a Jánom Mudrochom, ktorí v roku 2014 majú 105. výročie narodenia.

Ladislav Čemický sa narodil 24. marca 1909 v Čemiciach. Zomrel 6. januára 2000 v Stupave. V rokoch 1929 – 1934 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Budapešti (prof. I. Csók, O. Glatz, L. Kandó). Tvorbou a rokom narodenia sa radí ku „Generácii 1909“, ktorá sa vyznačovala silným sociálnym akcentom. V jeho dielach nájdeme záujem o civilizmus, sociálne témy ako nezamestnanosť, fašizmus, vojnové udalosti i mestskú periferiu. Vrchol svojej tvorby dosiahol na konci tridsiatych rokov, kedy sa v umeleckej tvorbe prehĺbilo osobnostné poňatie sociálneho maliarstva, námetovo čerpajúc z oblasti robotníckych kolónií a prác robotníkov. Jeho obľúbenými témami boli robotníci, legenda o Jánošíkovej smrti, portréty predstaviteľov slovenskej kultúry a priateľov.⁵

Venoval sa figurálnym témam so sociálnym akcentom a protivojnové tematike. Po skončení vojny v jeho tvorbe dominuje akvarelová lyrická krajinomaľba, v ktorej sa stal priekopníkom, ďalej rozpracúva žánrové kompozície a tvorí oficiálne portréty. Pôsobil v maliarskej kolónii Janka Alexyho v Piešťanoch a ovplyvnil ho Zoltán Palugyay, s ktorým spoločne maľoval. Je považovaný za otca slovenského moderného akvarelu.

Ján Mudroch sa narodil 28. marca 1909 v meste Sotina. Zomrel 4. februára 1968 v Bratislave. Ako študent sa zoznámil s hlavnými predstaviteľmi Generácie 1909 a vytvoril ich tzv. „pražskú vetvu“. V rokoch 1931 – 1937 študoval na Akadémii výtvarných umení v Prahe (prof. J. Obrovský, prof. W. Nowak). V roku 1938 sa usadil v Bratislave, učil na Škole umeleckých remesiel (1938 – 1939) a na Oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej (1939 – 1941). V roku 1938 ho prijali za člena Umeleckej besedy v Prahe. Stal sa tiež členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov (ZSVU), ale v roku 1942 bol vylúčený. Po vojne opäť učil na Slovenskej vysokej škole technickej (1945 – 1947) a pôsobil na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského (1948 – 1949).

Večer, 1983, olej, M 1154

Po roku 1945 sa stal spoluzakladateľom Skupiny 29. augusta. Podieľal sa na založení Slovenskej národnej galérie a Vysoké školy výtvarných umení, kde pôsobil od roku 1949 až do konca života (v rokoch 1949 – 1952 ako rektor, neskôr ako vedúci Oddelenia portrétneho a kompozičného maliarstva).⁶ Farba sa pre neho stala symbolom s duševnými hodnotami. Záujem o svetlo a jeho vyžarovanie. Presadzoval imaginárnosť maľby, navonok sa diela vyznačujú klasickou maľbou s expresívnym prevedením s výraznou čiernou obrysovou líniou oddeľujúcou farebné plochy.

³ Zdroj: <http://www.nedbalka.sk/stala-expozicia/zoznam-autorov/jan-ilavsky>

⁴ Zdroj: BACHRATÝ, B.: Ján Ilavský. Výber z maliarskej tvorby. Bratislava: ARTPEX pre Slovenskú sporiteľňu, 2005, s. 5.

⁵ Zdroj: <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis & ID=58900>

⁶ Zdroj: <http://www.nedbalka.sk/stala-expozicia/zoznam-autorov/janmudroch?highlight=YToxOntpOjA7czo3OiItdWRyb2NoJm9>

FAKTOGRAFIA

INDEXY

Zoznam autorov projektu Jubilanti

2012 |

Eckerdt, Alexander (* 1932 – † 1992)

Fišerová, Eva (* 1947)

Katona, Ferdinand (* 1864 – † 1932)

Kiselová-Siteková, Jana (* 1942)

Kiss, Viktor (* 1902 – † 1939)

Končeková, Eva (* 1947)

Medňanský, Ladislav (* 1852 – † 1919)

Petrek, Michal (* 1902 – † 1972)

Romaňák, Peter (* 1932)

2013 |

Bachratá-Linhartová, Eva (* 1943)

Borúth, Andor (* 1873 – † 1955)

Collinásy, Juraj (* 1907 – † 1963)

Kosztka-Csontváry, Michal Teodor (* 1853 – † 1919)

Fabini, Jozef (* 1908 – † 1984)

Fodor, Štefan (* 1903 – † 1944)

Hanula, Jozef (* 1863 – † 1944)

Haščák, Jozef (* 1948 – † 2012)

Kovaľ, Štefan (* 1953)

Majkut, Jozef (* 1909 – † 1963)

Rákoši, Ernest (* 1881 – † 1973)

Rogovský, Mikuláš (* 1923 – † 2002)

Sedlák, Emil (* 1938)

2014 |

Bača, Andrej (* 1874 – † 1933)

Baron, Karol (* 1939 – † 2004)

Borovičková, Anna (* 1929 – † 1999)

Cpin, Štefan (* 1919 – † 1971)

Dubay, Orest (* 1919 – † 2005))

Hnat, Milan (* 1959)

Hudzik, Štefan (* 1954)

Ilavský, Ján (* 1924 – † 2004)

Jiroušek, Alexander (* 1934)

Katona, Ferdinand (* 1864 – † 1932)

Kuc, Andrej (* 1919 – † 1997)

Kurth, Max (* 1869 – † 1962)

Majkut, Jozef (* 1909 – † 1963)

Maxonová, Edita (* 1934 – † 2008)

Nemčík, Július (* 1909 – † 1986)

Popovič, Vladimír (* 1939)

Svitana, Imrich (* 1944)

Trembáč, Michal (* 1929)

Zoznam autorov zastúpených v zbierkach

- Alexy-Olexák** Emil
- Bacs** Andrej
- Bachratá - Linhartová** Eva
- Balúnová (Fábry)** Katarína
- Barón** Karol
- Beca** Vasil
- Bendík** Jozef
- Berák** Ladislav
- Beran** Aljo
- Bérešová** Lucia
- Blaas** Jul
- Blonski** Tadeusz Zbigniew
- Blüher** Barbara
- Bonk** Miroslav
- Borovičková** Anna
- Borúth** Andor
- Bronišecký** Vladimír
- Brooš** Miroslav
- Bubán** Štefan
- Bukovinský** Július
- Burai** István
- Cetera** Tomáš
- Cišaňovský** Petr
- Collinásy** Juraj
- Cpin** Štefan
- Cywicki** Janus Jerzy
- Čech** Jaroslav
- Černický** Ladislav
- Černá-Korkošová** Jana
- Čížiková** Alžbeta
- Čížmárik** Marián
- Čordák** Ľudovít
- Čuvalova** Terézia Fedorovna
- Dadak** Krzysztof
- Dallošová-Strapková** Zuzana
- Danilič** Taras
- Daňo** Juraj
- Dubay** Orest
- Dubay** Orest ml.
- Dubayová** Rúth
- Dudek** Ryszard
- Dzurek** Dušan
- Eckerdt** Alexander
- Egerová** Galina
- Eliáš** Vlado
- Éltes** Barna
- Fabini** Jozef
- Fajdek** Ján
- Fedáková** Anna
- Ferenc** Ján
- Ferenc** Mária
- Fišerová** Eva
- Flak** Stanislav
- Fodor** Štefan
- Foersterne-Bolla** M.
- Fraňa** Michal
- Gaj** Andrej
- Gajdán** Zsuzsa
- Gavula** Juraj
- Georgiev** Ilko
- Grotkovský** Ján
- Guldan** Fero
- Gurín** Tibor
- Halasa-Świś** Elżbieta
- Hanula** Jozef
- Haščák** Jozef
- Hennel** Marián
- Hložník** Vincent
- Hnat** Milan
- Hnátovič** Ľubomír
- Hofer** Rudolf
- Horváth** Štefan
- Hudzik** Štefan
- Huljaková** Jana
- Chapčák** Ivan
- Ilavský** Ján
- Istók** János
- Ivan** Ondrej
- Jakoby** Július
- Jasusch** Anton
- Jedlička** Petr
- Jelonek** Wieslaw
- Jeřábek** Michael
- Jeřábek** Zdeněk
- Jiroušek** Alexander
- Juránek** Jan
- Jurík** František
- Kacvinský** Ladislav
- Kálmán** Peter
- Kane** Sean
- Kassayová** Silvia
- Katona** Ferdinand
- Kenedich** Jozef
- Kiselová-Siteková** Jana
- Kiss** Viktor
- Klein** K.
- Knižová** Michaela
- Kocka** Andrej Andrejevič
- Kočan** Robo
- Kolenčík** Vojtech
- Končeková** Eva
- Korkoš** Otto
- Kormos** Eva
- Kostka** Jozef
- Köszeghy-Winkler** Elemír
- Kovaľ** Štefan
- Kozub** Kamil
- Králová Eyal** Klára
- Kravjanský** Mikuláš
- Krýslová** Oľga
- Krzysztof** Dadak
- Kubík** Štefan
- Kud** Zuzana-Katarzyna
- Kuchta** Ján
- Kurth** Max
- Kuzma** Boris Ivanovič
- Lányi** Matúš
- Lehoczká** Jarmila Katarína
- Lukáč** Milan
- Lukaszczuk** Tomasz
- Magyar** József
- Majkut** Jozef
- Makara** Štefan
- Makovický** Emil
- Malecký** Emil
- Mantel-Mlynárová** Zuzana
- Marszalek** Tadeusz
- Maxonová** Edita
- Mednyánszky** Ladislav
- Meissl** August
- Melkovičová** Eva
- Mezei** Suszsa
- Mezřický** Jan
- Michna** Leon
- Mikita** Vladimír Vasiljevič
- Mikulíková** Annamária
- Milan** Mirko
- Milly** Dezider
- Molnár** Irén
- Moniatowicz** Janusz
- Müller** Gustáv
- Nemčík** Július
- Neupauer** Michal
- Nuckowski** Tadeusz
- Olgvai** Viktor
- Olszewski** Alexander
- Oravec** Juraj
- Oravec** Štefan
- Pataki** János
- Paulovič** Emil
- Petrek** Michal
- Petriková** Petra
- Pirchala** Viliam
- Pollág** Peter
- Polom** Ján
- Polzecz-Niedziewicz** Maria
- Popovič** Vladimír
- Priatka** Ondrej
- Ráčko** Arpád
- Rákoši** Ernest
- Rogovský** Mikuláš
- Roman** Vasil
- Romaňák** Peter
- Roskoványi** Štefan
- Rudavská** Mária
- Rudavský** Andrej
- Sedlák** Emil
- Sekela** Dušan
- Sekelová** Silvia
- Siranko** Mikuláš
- Slivka** Ondrej
- Smik** Peter
- Smith** Thomas Arthur
- Sova** Pavol
- Stacho** Monika
- Streliský** Wünsche R.
- Svitana** Imrich
- Székely** Andrej de Doba
- Szepesi-Kuszk** Eugen
- Szoldatics** Giorgio
- Šimo-Svrček** Ján
- Široký** Alexander
- Škatulár** Juraj
- Šoltisová** Viktória
- Španhel** Jakub
- Štetka** Július
- Šturdík** Jozef
- Tatarka** Daniel
- Tillner** Michal
- Tkáčiková** Eva
- Tošov** Točko
- Török** Ferenc
- Trembáč** Michal
- Trembáč** Peter
- Turzák** Samuel
- Urbanová** Emília
- Valenčíková** Amália Ľudmila
- Vogel** Heidi
- Vrzgula** Marko
- Wieszt** József
- Wojtowicz** Lucyna
- Wota** Renata
- Zalecki** Andrzej
- Zeman** Miro
- Zinak**
- Zungovská** Mária
- Zoldák** František
- Župník** Peter

Jubilanti 2013 – index zo zbierok galérie

• [vystavené diela – farebne vyznačené](#)

- K 1820 | Bachratá Linhartová Eva** | Nočné jazierko, 2009, pastel, v. 45 cm, š. 31 cm
- K 1821 | Bachratá Linhartová Eva** | Pod snehom, 2009, pastel, v. 43 cm, š. 33 cm
- M 323 | Borúth Andor** | Portrét dámy, 1939, olej, v. 65 cm, š. 50 cm
- M 324 | Borúth Andor** | Portrét matky, okolo 1920, akvarel, v. 25 cm, š. 23 cm
- M 325 | Borúth Andor** | Portrét manželky, 1954, olej, v. 48 cm, š. 34,5 cm
- M 326 | Borúth Andor** | Autoportrét, 1939, olej, v. 53,5 cm, š. 43,5 cm
- K 328 | Borúth Andor** | Štúdia profilu hlavy ženy, 1900 – 1950, ceruza, pastel, v. 23 cm, š. 14,5 cm
- K 329 | Borúth Andor** | Štúdia sediacej ženy, 1900 – 1950, ceruza, v. 16,5 cm, š. 12,5 cm
- K 330 | Borúth Andor** | Autoportrét, 1900 – 1950, ceruza, v. 15,5 cm, š. 11 cm
- K 331 | Borúth Andor** | Štúdia profilu hlavy ženy, 1900 – 1950, ceruza, v. 26,5 cm, š. 18,5 cm
- G 332 | Borúth Andor** | Portrét starej ženy (matky), 1900 – 1950, lept, v. 12,3 cm, š. 9 cm
- K 333 | Borúth Andor** | Ženská figúra v pohybe, 1900 – 1950, ceruza, v. 25,8 cm, š. 18,7 cm
- K 334 | Borúth Andor** | Autoportrét, okolo 1940, pastel, v. 44 cm, š. 30 cm
- K 335 | Borúth Andor** | Prípravná skica dvoch hudobníkov a hlavy psa, okolo 1900, ceruza, v. 42 cm, š. 29,5 cm
- K 336 | Borúth Andor** | Borúth Móri; Štúdia sediaceho chlapca, 1917, ceruza, v. 32,5 cm, š. 27 cm
- K 337 | Borúth Andor** | Venuša; Štúdia antickej sochy a hlava psa, okolo 1900, pastel, v. 48 cm, š. 31,5 cm
- K 338 | Borúth Andor** | Skicár V., okolo 1906, ceruza, v. 15,5 cm, š. 11,5 cm
- K 339 | Borúth Andor** | Skicár VI., okolo 1940, ceruza, v. 13 cm, š. 21 cm
- M 340 | Borúth Andor** | Autoportrét, 1932, olej, v. 52 cm, š. 40 cm
- M 371 | Borúth Andor** | Portrét huslistu – Ede Zathureczky, 1924, olej, v. 87 cm, š. 92,5 cm
- K 382 | Borúth Andor** | Kresba – skica, okolo 1930, ceruza, v. 30 cm, š. 21,8 cm
- K 383 | Borúth Andor** | Kresba – skica, 1935, ceruza, v. 23,3 cm, š. 14,4 cm
- K 384 | Borúth Andor** | Kresba – skica ruky, okolo 1930, ceruza, v. 23 cm, š. 14,4 cm

- K 385 | Borúth Andor** | Náčrt – krajina, okolo 1930, pastel, v. 14,2 cm, š. 22,9 cm
- K 386 | Borúth Andor** | Kresba – skica, okolo 1930, ceruza, v. 23,5 cm, š. 14,3 cm
- K 387 | Borúth Andor** | Skica mužskej hlavy, okolo 1900, ceruza, v. 23 cm, š. 16,3 cm
- K 388 | Borúth Andor** | Skica ženskej hlavy | 1943, farebný tuš, v. 29 cm, š. 20,5 cm

- K 389 | Borúth Andor** | Kresba – štúdia ležiacej ženy, 1940, ceruza, v. 22 cm, š. 30 cm
- K 390 | Borúth Andor** | Náčrt hlavy ženy, okolo 1940, ceruza, v. 21 cm, š. 12,6 cm
- K 391 | Borúth Andor** | Hlava ženy, 1935, ceruza, v. 21,5 cm, š. 14,4 cm
- K 392 | Borúth Andor** | Kresba – ženský akt, okolo 1940, ceruza, v. 22 cm, š. 14,6 cm
- K 393 | Borúth Andor** | Kresba – hlava ženy, po 1940, ceruza, v. 22 cm, š. 14,5 cm
- K 394 | Borúth Andor** | Kresba – ženský akt, okolo 1900, ceruza, v. 25,5 cm, š. 22 cm
- K 395 | Borúth Andor** | Kresba – ženský akt, okolo 1930, ceruza, v. 25,5 cm, š. 22 cm
- K 396 | Borúth Andor** | Kresba – štúdia ženy, 1944, ceruza, v. 27,3 cm, š. 20,8 cm

- K 397 | Borúth Andor** | Náčrt figurálnej kompozície, 1925 – 1940, ceruza | v. 30,5 cm, š. 18 cm
- K 398 | Borúth Andor** | Portrét ženy, 1948, ceruza, v. 30 cm, š. 22 cm
- K 399 | Borúth Andor** | Autoportrét, okolo 1948, ceruza, v. 30 cm, š. 22 cm
- K 400 | Borúth Andor** | Štúdia profilu sediacej ženy, okolo 1948, ceruza | v. 29,5 cm, š. 21,5 cm
- K 401 | Borúth Andor** | Štúdia hlavy, okolo 1950, ceruza, v. 29 cm, š. 21,5 cm
- K 402 | Borúth Andor** | Skica hlavy ženy a sediacej ženy, okolo 1950, ceruza, v. 42,5 cm, š. 29,5 cm
- K 403 | Borúth Andor** | Skica hláv, okolo 1950, ceruza, v. 44 cm, š. 30 cm
- K 404 | Borúth Andor** | Skica sediacej postavy, okolo 1950, ceruza, v. 42,5 cm, š. 29,5 cm
- K 405 | Borúth Andor** | Štúdia portrétu dieťaťa, okolo 1950, ceruza, v. 44 cm, š. 30 cm
- K 406 | Borúth Andor** | Skica ženskej postavy, 1890 – 1900, ceruza | v. 44 cm, š. 30 cm
- K 407 | Borúth Andor** | Skica ženskej postavy, 1890 – 1900, ceruza, v. 44 cm, š. 30 cm
- K 408 | Borúth Andor** | Skica ženskej postavy, 1890 – 1900, ceruza, v. 44 cm, š. 30 cm
- K 409 | Borúth Andor** | Autoportrét, okolo 1940, ceruza, v. 18 cm, š. 11,5 cm
- K 410 | Borúth Andor** | Autoportrét, okolo 1950, ceruza, v. 29,4 cm, š. 21 cm
- K 411 | Borúth Andor** | Autoportrét, okolo 1945, ceruza, v. 30 cm, š. 22 cm
- K 412 | Borúth Andor** | Autoportrét, 1949, ceruza, v. 36 cm, š. 26,5 cm
- K 413 | Borúth Andor** | Štúdia huslistu a sediacej devy, okolo 1948, ceruza, v. 39,5 cm, š. 29,5 cm
- K 414 | Borúth Andor** | Portrét dievčatka, okolo 1948, uhoľ, v. 48 cm, š. 31 cm
- K 415 | Borúth Andor** | Štúdia hlavy dieťaťa, okolo 1948, ceruza, v. 46,5 cm, š. 30,5 cm
- K 416 | Borúth Andor** | Štúdia k večeri v Emauzoch, okolo 1900, ceruza, v. 44 cm, š. 30,2 cm
- K 417 | Borúth Andor** | Štúdia huslistu, okolo 1948, uhoľ, červená rudka, v. 43,5 cm, š. 27,8 cm
- K 418 | Borúth Andor** | Štúdia hlavy muža – k Večeri v Emauzách, okolo 1900, ceruza, v. 44 cm, š. 30,2 cm
- K 419 | Borúth Andor** | Skica Benátok, 1900 – 1950, kombinovaná technika, v. 24 cm, š. 16 cm
- K 420 | Borúth Andor** | Skicár I., 1945, ceruza, v. 15 cm, š. 10 cm

- K 421 | Borúth Andor** | Skicár II., okolo 1936, ceruza, v. 11 cm, š. 16 cm
- K 422 | Borúth Andor** | Skicár III., okolo 1940, ceruza, v. 13 cm, š. 21 cm
- K 423 | Borúth Andor** | Skicár IV., okolo 1950, ceruza, gvaš, v. 42 cm, š. 31 cm
- M 1099 | Borúth Andor** | Autoportrét, 1932, akvarel, v. 30 cm, š. 22 cm
- K 1100 | Borúth Andor** | Štúdia; Portrét ženy, 1946, ceruza, v. 16 cm, š. 10,2 cm
- K 1101 | Borúth Andor** | Štúdia; Sediaca žena, 1947, ceruza, v. 12,8 cm, š. 9,7 cm
- K 1102 | Borúth Andor** | Štúdia; Autoportrét, 1946, perokresba, lavírovaná, v. 12,3 cm, š. 8,7 cm
- M 343 | Collinásy Juraj** | Klement Gottwald, okolo 1948, olej, v. 81 cm, š. 60 cm
- M 614 | Collinásy Juraj** | Autoportrét, okolo 1940, olej, v. 21,5 cm, š. 17,5 cm
- M 11 | Fabini Jozef** | Podhorská krajina, 1974, olej, v. 67 cm, š. 126 cm
- M 49 | Fabini Jozef** | Ulička s podjazdom, 1976, olej, v. 60 cm, š. 72,2 cm
- M 50 | Fabini Jozef** | Svet spomienok, 1976, olej, v. 63,5 cm, š. 80 cm
- M 56 | Fabini Jozef** | Ždiarska krajina, 1972, olejová tempera, v. 64 cm, š. 120 cm
- M 57 | Fabini Jozef** | Spišská dedina, 1969, olejová tempera, v. 65,5 cm, š. 110 cm
- M 58 | Fabini Jozef** | Krajina pod Magurou, 1972, olejová tempera, v. 45 cm, š. 120,5 cm
- M 59 | Fabini Jozef** | Krajina pod Braniskom, 1974, olejová tempera, v. 65 cm, š. 120 cm
- M 154 | Fabini Jozef** | Chudobné gazdovstvo, 1957, olej, v. 39 cm, š. 47 cm
- M 155 | Fabini Jozef** | Ulička na predmestí, 1960, olej, tempera, v. 41 cm, š. 56 cm
- M 156 | Fabini Jozef** | Ušľachtily kameň, 1969, olej, tempera, v. 73 cm, š. 100 cm
- M 157 | Fabini Jozef** | Ulička v Kežmarku, 1962, olej, v. 50 cm, š. 65 cm
- M 158 | Fabini Jozef** | Štúrovské lýceum v Levoči, 1966, olej, tempera, v. 73 cm, š. 60 cm
- M 221 | Fabini Jozef** | Javorina, 1961, kombinovaná technika, v. 45 cm, š. 66 cm
- M 222 | Fabini Jozef** | Hodkovce, 1959, kombinovaná technika, v. 35 cm, š. 90 cm
- M 223 | Fabini Jozef** | Krajina, 1965, kombinovaná technika, v. 29,5 cm, š. 63,5 cm
- K 360 | Fabini Jozef** | Sorrento, 1968, perokresba, lavírovanie, v. 26 cm, š. 35 cm
- K 361 | Fabini Jozef** | Krajina, 1960, uhoľ, v. 31 cm, š. 62,5 cm
- M 362 | Fabini Jozef** | Krajina pod Tatrami, 1962, kombinovaná technika, v. 34,5 cm, š. 62,5 cm
- M 363 | Fabini Jozef** | Granč, 1958, kombinovaná technika, v. 33 cm, š. 73 cm
- K 364 | Fabini Jozef** | Levoča, 1962, ceruza, v. 31 cm, š. 45 cm

- M 365 | Fabini Jozef** | Krajina pod Spišským hradom, 1958, kombinovaná technika, v. 31 cm, š. 78 cm
- M 366 | Fabini Jozef** | Spišský hrad 1965, kombinovaná technika, v. 29,5 cm, š. 63,5 cm
- M 449 | Borúth Andor** | Krajina môjho srdca, 1972, tempera, v. 42,5 cm, š. 118,5 cm
- M 481 | Fabini Jozef** | Pri Žehre, 1960, olej, v. 30 cm, š. 40 cm
- M 1182 | Fabini Jozef** | Ulička v Spišskom Podhradí, 1960, olej, v. 30 cm, š. 40 cm
- M 483 | Fabini Jozef** | Jamník, 1960 , olej, v. 30 cm, š. 40 cm
- K 484 | Fabini Jozef** | Dreveník, 1962, rudka, v. 29 cm, š. 39 cm
- K 485 | Fabini Jozef** | Dreveník II., 1962, rudka, v. 29 cm, š. 39 cm
- K 486 | Fabini Jozef** | Spišský hrad, 1962, rudka, v. 29 cm, š. 39 cm

- K 487 | Fabini Jozef** | Kamenný hrad na Dreveníku, okolo 1960, rudka, v. 29 cm, š. 39 cm
- M 491 | Fabini Jozef** | Kamenný most, 1956, olej, v. 40 cm, š. 50 cm
- M 493 | Fabini Jozef** | V Levočských horách, 1969, olej, tempera, v. 60 cm, š. 78 cm
- M 494 | Fabini Jozef** | Markušovce, 1969, olej, tempera, v. 52 cm, š. 63 cm
- M 495 | Fabini Jozef** | Ulička v Spišskej Novej Vsi, 1969, olej, v. 50 cm, š. 60 cm
- M 496 | Fabini Jozef** | Miloj, 1969, olej, tempera, v. 35,5 cm, š. 72,5 cm
- K 497 | Fabini Jozef** | Ružový dom, 1966, pastel, tempera, v. 33 cm, š. 38 cm
- K 498 | Fabini Jozef** | Huncovce, 1966, pastel, tempera, v. 35 cm, š. 40 cm
- M 505 | Fabini Jozef** | Jar medzi domami, 1970, olejová tempera, v. 52 cm, š. 62 cm
- M 506 | Fabini Jozef** | Markušovce, 1979, olej, tempera, v. 52 cm, š. 62 cm
- M 507 | Fabini Jozef** | Krajina pri Žehre, 1969, olej, tempera, v. 27 cm, š. 80 cm

- M 509 | Fabini Jozef** | Starý motív, 1968, olej, tempera, v. 52 cm, š. 94 cm
- M 510 | Fabini Jozef** | Zelená hora, 1968, olej, v. 46 cm, š. 122 cm
- M 511 | Fabini Jozef** | Dialky, 1968, olej, v. 46 cm, š. 122 cm
- M 512 | Fabini Jozef** | Sľubica, 1969, olej, tempera, v. 34 cm, š. 100 cm
- M 513 | Fabini Jozef** | Dreveník od Žehry, 1954, olej, v. 60 cm, š. 100 cm
- M 514 | Fabini Jozef** | Pod Dreveníkom, 1953, olej, v. 89 cm, š. 150 cm
- M 517 | Fabini Jozef** | Richnava, 1960, olej, v. 75 cm, š. 100 cm
- M 518 | Fabini Jozef** | Spišský hrad, 1961, olej, v. 75 cm, š. 110 cm
- M 519 | Fabini Jozef** | Hladová dolina, 1961, olej, v. 65 cm, š. 101 cm
- M 520 | Fabini Jozef** | Stará Maša, 1961, olej, v. 60 cm, š. 77 cm
- G 559 | Fabini Jozef** | Z Levoče, po 1950, litografia, v. 30 cm, š. 26 cm
- G 560 | Fabini Jozef** | Spišská katedrála, po 1950, farebná litografia, v. 28 cm, š. 34 cm
- G 561 | Fabini Jozef** | Ulička na predmestí, po 1950, litografia, v. 26 cm, š. 29,5 cm
- G 562 | Fabini Jozef** | Starý dvor, po 1950, litografia, v. 25,5 cm, š. 28,5 cm
- G 563 | Fabini Jozef** | Zo Spišského Podhradia, po 1950, litografia, v. 22 cm, š. 28 cm
- M 596 | Fabini Jozef** | Zo starých Kropáč, okolo 1960, olej, v. 25,5 cm, š. 40 cm
- M 754 | Fabini Jozef** | Ulička na predmestí, 1967, olej, v. 79 cm, š. 89,5 cm
- M 367 | Fodor Štefan** | Kytica, okolo 1930, olej, v. 50 cm, š. 39,5 cm
- M 368 | Fodor Štefan** | Zátiešie s rakom, okolo 1930, olej, v. 28 cm, š. 33 cm
- M 369 | Fodor Štefan** | Zátiešie, okolo 1930, olej, v. 28 cm, š. 33 cm
- M 370 | Fodor Štefan** | Tatranská krajina, okolo 1930, olej, v. 36 cm, š. 48 cm
- M 1097 | Fodor Štefan** | Zátiešie, 1937, olej, v. 53 cm, š. 68 cm
- M 1098 | Fodor Štefan** | Portrét ženy, 1930, olej, v. 56 cm, š. 43 cm
- M 1 | Hanula Jozef** | Viliam Scholtz, 1914, olej, v. 94 cm, š. 63 cm
- M 2 | Hanula Jozef** | Ján Klein Soma, 1914, olej, v. 95 cm, š. 64 cm
- M 3 | Hanula Jozef** | Eduard Beneš, 1938, olej, v. 147 cm, š. 97 cm
- M 4 | Hanula Jozef** | Andrej Hlinka, 1938, olej, v. 145 cm, š. 96 cm
- K 5 | Hanula Jozef** | Stojací muž - akt, 1893, ceruza, v. 194 cm, š. 97 cm
- K 6 | Hanula Jozef** | Sediaci chlapec, 1892, uhoľ, krieda biela, v. 138 cm, š. 116 cm

- 288. M 54 | Rákoši Ernest** | Osada, 1920 - 1930, olej, v. 35,3 cm, š. 42,2 cm
- 289. M 55 | Rákoši Ernest** | Dubovica, pred 1950, olej, v. 20 cm, š. 29,4 cm
- 290. M 204 | Rákoši Ernest** | Pri Toryse, okolo 1960, olej, v. 26 cm, š. 30 cm
- 291. M 205 | Rákoši Ernest** | Leto, po 1950, olej, v. 16,5 cm, š. 21 cm
- 292. M 321 | Rákoši Ernest** | Spišská ulička, 1910, olej, v. 43 cm, š. 50 cm
- 293. M 341 | Rákoši Ernest** | Pranie na potoku, 1932, olej, v. 19 cm, š. 28 cm
- 294. M 350 | Rákoši Ernest** | Liptovská krajina, 1956, olej, v. 50 cm, š. 68 cm
- 295. M 351 | Rákoši Ernest** | Stohy, okolo 1950, olej, v. 29 cm, š. 37 cm
- 296. M 825 | Rogovský Mikuláš** | Rudňany, 1959, olej, v. 70 cm, š. 90 cm
- 297. G 252 | Sedlák Emil** | Spomienka II., 1979, lept, v. 20 cm, š. 33 cm
- 298. G 253 | Sedlák Emil** | Spomienka I., 1979, lept, v. 20,5 cm, š. 16,5 cm
- 299. G 254 | Sedlák Emil** | Za šperkom, 1979, lept, v. 20,5 cm, š. 16,5 cm
- 300. G 255 | Sedlák Emil** | Odletela I., 1979, lept, v. 20,5 cm, š. 16,5 cm
- 301. G 256 | Sedlák Emil** | Odletela II., 1979, lept, v. 20 cm, š. 16,5 cm
- 302. G 257 | Sedlák Emil** | Nocturno, 1979, lept, v. 20,5 cm, š. 16,5 cm
- 303. G 258 | Sedlák Emil** | Deméter a Persefona, 1968, lept, v. 31,5 cm, š. 24,5 cm
- 304. G 259 | Sedlák Emil** | Vďačne slnku, 1966, lept, v. 31,5 cm, š. 24,5 cm
- 305. G 260 | Sedlák Emil** | Rôzne rozhovory, 1972, lept, v. 20,5 cm, š. 25,5 cm
- 306. G 261 | Sedlák Emil** | Rozhovor v polohe, 1972, lept, v. 20,5 cm, š. 22,5 cm
- 307. G 262 | Sedlák Emil** | Islandský kakadu, 1974, lept, v. 32 cm, š. 24 cm
- 308. G 263 | Sedlák Emil** | Sóló ženského trojuholníka, 1967, lept, v. 33 cm, š. 31,5 cm
- 309. G 264 | Sedlák Emil** | Eva v kúpeli, 1968, lept, v. 32 cm, š. 49,5 cm
- 310. G 265 | Sedlák Emil** | Keď šedý vlas spomína, 1969, lept, akvatinta, v. 49 cm, š. 39 cm
- 311. G 266 | Sedlák Emil** | Krčma, ktorá sa prepadla na Sivej Brade, 1967, lept, v. 38 cm, š. 49 cm
- 312. G 267 | Sedlák Emil** | Hippies, 1968 lept, akvatinta, v. 37,5 cm, š. 49 cm
- 313. G 442 | Sedlák Emil** | Cudzí I., 1964, linoryt, v. 25,5 cm, š. 17 cm
- 314. G 443 | Sedlák Emil** | Cudzí II., 1964, linoryt, v. 24,5 cm, š. 17 cm
- 315. G 444 | Sedlák Emil** | Cudzí III., 1964, linoryt, v. 24 cm, š. 17 cm
- 316. G 445 | Sedlák Emil** | Cudzí IV., 1964, linoryt, v. 25 cm, š. 18,5 cm

- 317. G 446 | Sedlák Emil** | Cudzí V., 1964, linoryt, v. 25,5 cm, š. 17 cm
- 318. G 447 | Sedlák Emil** | Cudzí VI., 1964, linoryt, v. 25 cm, š. 18,5 cm
- 319. G 448 | Sedlák Emil** | Cudzí VII., 1964, linoryt, v. 25 cm, š. 18,5 cm
- 320. G 529 | Sedlák Emil** | Október 1917 I., 1963, lept, v. 35 cm, š. 44,5 cm
- 321. G 530 | Sedlák Emil** | Október 1917 II., 1963, lept, v. 33 cm, š. 45 cm
- 322. G 531 | Sedlák Emil** | Október 1917 III., 1963, lept, v. 36 cm, š. 44,5 cm
- 323. G 532 | Sedlák Emil** | Únava, 1959, drevorez, v. 37 cm, š. 27 cm
- 324. G 533 | Sedlák Emil** | Násilie II., 1967, drevoryt, v. 44 cm, š. 29,5 cm
- 325. G 534 | Sedlák Emil** | Kreatúry I., 1964, drevoryt, v. 11,5 cm, š. 17 cm
- 326. G 535 | Sedlák Emil** | Kreatúry II., 1964, drevoryt, v. 11,5 cm, š. 17,5 cm
- 327. G 536 | Sedlák Emil** | Kreatúry III., 1964, drevoryt, v. 17,5 cm, š. 12 cm
- 328. G 537 | Sedlák Emil** | Kreatúry IV., 1964, drevoryt, v. 17 cm, š. 12 cm
- 329. G 538 | Sedlák Emil** | Kreatúry V., 1964, drevoryt, v. 17,5 cm, š. 11,5 cm
- 330. G 539 | Sedlák Emil** | Kreatúry VI., 1964, drevoryt, v. 18 cm, š. 12 cm
- 331. M 567 | Sedlák Emil** | Hostina za neprítomných, 1976 – 1978, kombinovaná technika, v. 28,5 cm, š. 33 cm
- 332. K 568 | Sedlák Emil** | Vízum do Európy, 1985, ceruza, suchý pastel, v. 62 cm, š. 45 cm
- 333. K 569 | Sedlák Emil** | Násilie I., 1984, ceruza, v. 58,5 cm, š. 42 cm
- 334. K 570 | Sedlák Emil** | Násilie II., 1984, ceruza, v. 42 cm, š. 58,5 cm
- 335. K 571 | Sedlák Emil** | Noc a deň, 1976, ceruza, v. 50 cm, š. 70 cm
- 336. K 572 | Sedlák Emil** | Zäletník I., 1985, suchý pastel, v. 45 cm, š. 62 cm
- 337. K 573 | Sedlák Emil** | Zäletník II., 1985, suchý pastel v. 45 cm, š. 62 cm
- 338. K 574 | Sedlák Emil** | Zäletník III., 1985, suchý pastel, v. 45 cm, š. 62 cm
- 339. K 575 | Sedlák Emil** | Zimoviská XII., 1987, suchý pastel, v. 61,5 cm, š. 43 cm
- 340. K 576 | Sedlák Emil** | Zimoviská XIII., 1987, suchý pastel, v. 61,5 cm, š. 43 cm
- 341. K 577 | Sedlák Emil** | Zimoviská XVII., 1987, suchý pastel, v. 61,5 cm, š. 43 cm
- 342. K 578 | Sedlák Emil** | Zimoviská XVIII., 1987, suchý pastel, v. 61,5 cm, š. 43 cm
- 343. K 579 | Sedlák Emil** | Dialóg ekologov, 1975, kombinovaná technika, v. 43 cm, š. 64 cm
- 344. K 580 | Sedlák Emil** | Osudová, 1976, kombinovaná technika, v. 43 cm, š. 64 cm
- 345. K 676 | Sedlák Emil** | Denník anatóma, 1984, pastel, v. 62 cm, š. 45 cm

- 346. K 677 | Sedlák Emil** | Únosca, 1985, pastel, v. 62 cm, š. 45 cm
- 347. M 849 | Sedlák Emil** | Človek a zviera, 1992, kombinovaná technika, kresba, frotáž, striekanie, v. 97 cm, š. 69 cm
- 348. M 850 | Sedlák Emil** | Človek a zviera II., 1992, kombinovaná technika, kresba, frotáž, v. 97 cm, š. 69 cm
- 349. G 1227 | Sedlák Emil** | Neposlušné ucho I., 1971, lept, v. 24,5 cm, š. 32 cm; v. 32 cm, š. 41,5 cm
- 350. G 1228 | Sedlák Emil** | Neposlušné ucho II., 1971, lept, v. 32 cm, š. 24,5 cm; v. 44 cm, š. 34,7 cm
- 351. G 1229 | Sedlák Emil** | Zvedavá poloha, 1969, lept, v. 32 cm, š. 24,5 cm; v. 30 cm, š. 41,5 cm
- 352. G 1230 | Sedlák Emil** | Zrkadlo do prírody, 1982 – 1984, lept, v. 21 cm, š. 24 cm; v. 26 cm, š. 30 cm
- 353. K 1239 | Sedlák Emil** | Metamorfózy mojich pavúkov, 1999, pastel, v. 100 cm, š. 70 cm
- 354. K 1240 | Sedlák Emil** | Metamorfózy mojich pavúkov II., 2001, pastel, v. 100 cm, š. 70 cm
- 355. K 1241 | Sedlák Emil** | Metamorfózy mojich pavúkov III., 2002, pastel, v. 87 cm, š. 73 cm
- 356. K 1242 | Sedlák Emil** | Metamorfózy mojich pavúkov IV., 2002, pastel, v. 69 cm, š. 96 cm
- 357. K 1731 | Sedlák Emil** | Moje pavúky v sieti, 1989, pastel, v. 60 cm, š. 46 cm
- 358. K 1732 | Sedlák Emil** | Moje pavúky v ruke, 1989, pastel, v. 60 cm, š. 46 cm
- 359. K 1733 | Sedlák Emil** | Moje pavúky pri ústach, 1989, pastel, v. 60 cm, š. 46 cm
- 360. K 1734 | Sedlák Emil** | Moje pavúky pri uchu, 1989, pastel, v. 60 cm, š. 46 cm
- 361. K 1735 | Sedlák Emil** | Násilie, 1985, pastel, v. 46 cm, š. 60 cm
- 362. K 1736 | Sedlák Emil** | Milenci, 1985, pastel, v. 46 cm, š. 60 cm
- 363. G 1870 | Sedlák Emil** | Spevy Maldorovove, 1985 – 2010, kolorovaný lept, v. 12,5 cm, š. 10 cm
- 364. G 1871 | Sedlák Emil** | Traja kráľi, 1996, lept, v. 8,5 cm, š. 11 cm
- 365. G 1872 | Sedlák Emil** | Spevy Maldorovove II., 1985 – 2006, kolorovaný lept, v. 12,5 cm, š. 10 cm
- 366. G 1873 | Sedlák Emil** | Anjel Pána, 1996, lept, v. 10,5 cm, š. 8,5 cm
- 367. G 1874 | Sedlák Emil** | Apoštol – M. P. z Levoče, 1972, lept, v. 13,5 cm, š. 9 cm
- 368. G 1875 | Sedlák Emil** | Panna a netvor, 1992, lept, v. 12,5 cm, š. 8 cm
- 369. G 1876 | Sedlák Emil** | Galéria umelcov Spiša, 1989, lept, v. 19 cm, š. 11 cm
- 370. G 1877 | Sedlák Emil** | Lekárova prísaha, 1995, lept, v. 11 cm, š. 8,5 cm
- 371. G 1878 | Sedlák Emil** | Zimoviská II., 2002, kolorovaný lept, v. 13 cm, š. 10 cm
- 372. G 1879 | Sedlák Emil** | Čas zásuviak, 1973, lept, v. 13 cm, š. 13 cm
- 373. G 1880 | Sedlák Emil** | Pokušenie v krajine, 1969, farebná litografia, v. 20 cm, š. 19 cm
- 374. G 1881 | Sedlák Emil** | Chladné stretnutie, 1969, farebná litografia, v. 18 cm, š. 18 cm

Jubilanti 2014 – index zo zbierok galérie

• vystavené diela – farebne vyznačené

- M 471 | Bacsá Andrej** | Grófka Csákyová, okolo 1900, olej, v. 135 cm, š. 90,6 cm
 - M 680 | Barón Karol** | Spoločný svet s Aurelianom Daguetom I., 1987, olej, akryl, v. 62 cm, š. 50 cm
 - M 681 | Barón Karol** | Spoločný svet s Aurelianom Daguetom II., 1987, olej, akryl, v. 62 cm, š. 50 cm
-
- M 682 | Barón Karol** | Spoločný svet s Aurelianom Daguetom III., 1987, olej, akryl, v. 62 cm, š. 50 cm
 - M 525 | Borovičková Anna** | Spišská Sobota, 1986, olej, v. 35 cm, š. 53 cm
 - M 526 | Borovičková Anna** | Jarný motív zo Spišskej Soboty, 1986, olej, v. 35 cm, š. 53 cm
 - G 25 | Cpin Štefan** | Dievčatko v ručníku, 1966, linoryt, v. 22 cm, š. 14,5 cm
 - G 26 | Cpin Štefan** | Kabanica, 1960, linoryt, kolorovanie, v. 28 cm, š. 9 cm
 - G 27 | Cpin Štefan** | Bača, 1954, drevoryt, kolorovanie, v. 10 cm, š. 16 cm
 - G 28 | Cpin Štefan** | Vínohradnícka víla, 1969, linoryt, v. 25 cm, š. 32,5 cm
 - G 29 | Cpin Štefan** | Obaračka, 1969, drevoryt, v. 23,7 cm, š. 35,7 cm
 - G 30 | Cpin Štefan** | Muž s putňou; Obaračka, 1969, linoryt, v. 36 cm, š. 24 cm

- G 31 | Cpin Štefan** | Dievča s ružičkou, 1965, linoryt, kolorovanie, v. 19,5 cm, š. 14,5 cm
- G 32 | Cpin Štefan** | Žena v červenej šatke, 1955, linoryt, kolorovanie, v. 16 cm, š. 13,5 cm
- G 33 | Cpin Štefan** | Obaračka, 1957, drevorez, v. 15 cm, š. 21 cm
- G 34 | Cpin Štefan** | Žena v šatke, 1955, linoryt, kolorovanie, v. 17,5 cm, š. 16,5 cm
- G 35 | Cpin Štefan** | Chlapček s hokejkou, 1957, drevoryt, kolorovanie, v. 36 cm, š. 14,5 cm
- G 38 | Cpin Štefan** | Mária, 1958, papier, drevorez, kolorovanie, v. 29,5 cm, š. 18 cm
- G 37 | Cpin Štefan** | Okopávanie, 1954, linoryt, kolorovanie, v. 14,5 cm, š. 30 cm
- G 38 | Cpin Štefan** | Stará žena, 1958, drevoryt, kolorovanie, v. 35 cm, š. 17,5 cm
- G 39 | Cpin Štefan** | Okopávanie, 1959, drevorez, kolorovanie, v. 25,5 cm, š. 25,5 cm
- G 40 | Cpin Štefan** | Dievča v modrej šatke, 1958, drevoryt, kolorovanie, v. 25,5 cm, š. 25,5 cm
- G 41 | Cpin Štefan** | Ždiaranka, 1952, drevorez kolorovaný, v. 37 cm, š. 28 cm
- G 42 | Cpin Štefan** | Chlapec s červenými lícami, 1966 – 1967, drevorez kolorovaný, v. 35,5 cm, š. 27,5 cm
- G 43 | Cpin Štefan** | Na jar, 1953, drevorez, kolorovanie, v. 38 cm, š. 23,5 cm
- G 44 | Cpin Štefan** | Utekajúca, 1965, linoryt, kolorovanie, v. 29,7 cm, š. 22,2 cm
- K 550 | Cpin Štefan** | Dievča v šatke, 1964, rudka, v. 41,5 cm, š. 31 cm
- G 1073 | Cpin Štefan** | Jar na Spiši, 1946, linoryt, v. 40 cm, š. 21 cm
- M 1062 | Paulovič Emil** | Můj priateľ Števo Cpin, 1945, kombinovaná technika, v. 42 cm, š. 30 cm
- K 1066 | Paulovič Emil** | Maliar Števkó Cpin, 1945, uhoľ, v. 38 cm, š. 32 cm
- M 594 | Dubay Orest** | Stará Ľubovňa, 1987, olej, v. 34,5 cm, š. 50 cm
- M 1155 | Dubay Orest** | Kopanie zemiakov, 1955, olej, v. 38 cm, š. 54,5 cm
- M 1156 | Dubay Orest** | Pri západe slnka, 1970, olej, v. 50 cm, š. 35 cm
- M 1157 | Dubay Orest** | Pred búrkou, 1970, olej, v. 50 cm, š. 35 cm
- M 1158 | Dubay Orest** | Polička, 1979, olej, v. 80 cm, š. 116 cm
- M 317 | Hanula Jozef** | Chlapec v matrozových šatách, 1916, olej, v. 96 cm, š. 70 cm

- M 1841 | Hnat Milan** | Prah tolerance, 2009, akryl, v. 70 cm, š. 90 cm
- M 1842 | Hnat Milan** | Terč, 2009, akryl, tempera, pastel, v. 70 cm, š. 100 cm
- P 437 | Hudzík Štefan** | Kvety pre vás, 1983, kov, hydronárium – liatie, priemer 27 cm
- P 438 | Hudzík Štefan** | Spomienky, ktoré stále žijú, 1983, hydronárium – liatie, priemer 27 cm
- M 590 | Hudzík Štefan** | Sediaca, 1987, tuš, v. 37 cm, š. 26,5 cm
- M 591 | Hudzík Štefan** | Jazdci, 1987, tempera, v. 61 cm, š. 87 cm
- M 592 | Hudzík Štefan** | Kone, 1987, tempera, v. 61 cm, š. 67 cm
- P 593 | Hudzík Štefan** | Majster Pavol z Levoče, 1988, kov, bronz, liatie, v. 66 cm
- P 1175 | Hudzík Štefan** | Posledné skoky, 1994 – 1999 drevo kolorované – dlabanie, v. 120 cm, š. 40 cm

46. **P 1678 | Hudzík Štefan** | Sediaca, 2006, mramor, bronz, sekanie, v. 34 cm
47. **M 353 | Ilavský Ján** | Idyla, 1981, olej, v. 105 cm, š. 90 cm
48. **M 354 | Ilavský Ján** | Išli hudci horou, 1983, olej, v. 105 cm, š. 125 cm
49. **M 454 | Ilavský Ján** | Klebety, 1984, olej, v. 136 cm, š. 85 cm
50. **M 455 | Ilavský Ján** | Sólista, 1984, olej, v. 90 cm, š. 92 cm
51. **M 1151 | Ilavský Ján** | Chlapi, 1974, olej, v. 116 cm, š. 97 cm
52. **M 1152 | Ilavský Ján** | Víťazstvo práce I., 1977, olej, v. 105 cm, š. 120 cm
53. **M 1153 | Ilavský Ján** | V záhrade, 1982 – 1983, olej, v. 150 cm, š. 120 cm
54. **M 1154 | Ilavský Ján** | Večer, 1983, olej, v. 150 cm, š. 120 cm
55. **F 668 | Jiroušek Alexander** | Pieniny, 1986, fotopapier – farebný pozitív, v. 30 cm, š. 40 cm

56. **F 669 | Jiroušek Alexander** | Jeseň pri Plese nad Skokom, 1980, fotopapier – pozitív, farebný, v. 49,5 cm, š. 39,7 cm
57. **F 670 | Jiroušek Alexander** | Spišský hrad a Spišská Kapitula, 1983, fotopapier – pozitív, farebný, v. 39,5 cm, š. 59 cm
58. **F 671 | Jiroušek Alexander** | Dreveník, 1986, fotopapier – pozitív, farebný, v. 30 cm, š. 40 cm
59. **M 347 | Katona Ferdinand** | Pohľad na Vysoké Tatry, 20. stor., 1. pol., olej, v. 57 cm, š. 71 cm
60. **M 376 | Katona Ferdinand** | Pohľad na Vysoké Tatry, 20. stor., 1. pol., olej, v. 32,5 cm, š. 46 cm
61. **M 564 | Katona Ferdinand** | Vysoké Tatry, 1917, tempera, v. 31 cm, š. 45 cm
62. **M 565 | Katona Ferdinand** | Pohľad na Vysoké Tatry, okolo 1910, tempera, ceruza, v. 17 cm, š. 35 cm
63. **M 566 | Katona Ferdinand** | Kone, okolo 1910, pastel, uhoľ, v. 19 cm, š. 26 cm
64. **M 622 | Katona Ferdinand** | Krajina; Nočná krajina, okolo 1925, olej, v. 28,5 cm, š. 43 cm
65. **M 468 | Kurth Max** | Portrét dámy, 1914 – 1916, olej, v. 120 cm, š. 90 cm
66. **M 511 | Majkut Jozef** | Krajina, okolo 1950, tempera, v. 45,8 cm, š. 62 cm
67. **M 153 | Majkut Jozef** | Jeseň, okolo 1950, olej, v. 27,5 cm, š. 50,4 cm

68. **M 203 | Majkut Jozef** | Medzivody, 1950 – 1960, olej, v. 40 cm, š. 51 cm
69. **M 318 | Majkut Jozef** | Vríby, 1952, olej, v. 49 cm, š. 32 cm
70. **M 322 | Majkut Jozef** | Hornád, 1956, olej, v. 27 cm, š. 37 cm
71. **M 327 | Majkut Jozef** | Z okolia Košíc, 1950, olej, v. 30 cm, š. 36 cm
72. **M 378 | Majkut Jozef** | Levoča, 1945 – 1955, olej, v. 39,5 cm, š. 71,5 cm
73. **M 479 | Majkut Jozef** | Motív zo Slovenského raja, 1962, olej, v. 50 cm, š. 70 cm
74. **M 488 | Majkut Jozef** | Na Smižianskych lúkach, okolo 1950, olej, v. 33 cm, š. 49 cm
75. **M 489 | Majkut Jozef** | Hornád opúšťa Slovenský raj, 1960, olej, v. 36 cm, š. 61 cm
76. **M 490 | Majkut Jozef** | Motív zo Slovenského raja, 1962, olej, v. 50 cm, š. 70 cm
77. **M 499 | Majkut Jozef** | Jar pod Mašou, 1961, olej, v. 28 cm, š. 57 cm
78. **M 500 | Majkut Jozef** | Maša, 1961, olej, v. 25 cm, š. 48 cm
79. **M 501 | Majkut Jozef** | Pod Čingovom, 1961, olej, v. 27,5 cm, š. 57,5 cm
80. **M 502 | Majkut Jozef** | Tíšina na Čingove, 1960, olej, v. 23,5 cm, š. 34,5 cm
81. **M 503 | Majkut Jozef** | Predzvest' jari, 1961, olej, v. 21,5 cm, š. 45,5 cm
82. **M 504 | Majkut Jozef** | Zima v prielome, 1960, olej, v. 18 cm, š. 33,5 cm
83. **M 516 | Majkut Jozef** | Zelená hora, 1959, olej, v. 51 cm, š. 80 cm
84. **M 521 | Majkut Jozef** | V predmestí, 1948, olej, v. 20 cm, š. 30 cm
85. **M 540 | Majkut Jozef** | Jesenná krajina, 1960, olej, v. 39,5 cm, š. 29,5 cm
86. **M 557 | Majkut Jozef** | Smižianska Maša, 1959, olej, v. 59,5 cm, š. 88,5 cm
87. **M 615 | Majkut Jozef** | Pred búrkou, 1963, olej, v. 26,7 cm, š. 46,5 cm
88. **M 683 | Majkut Jozef** | Spišský trh, okolo 1950, olej, v. 61 cm, š. 46 cm
89. **P 616 | Maxonová Edita** | Slnko nad hlavami, 1975 – 1980, drevo – rezba, morenie, v. 58 cm, š. 115 cm
90. **M 1176 | Maxonová Edita** | Symfónia hôr, 1999, tuš, akvarel, v. 42 cm, š. 44 cm
91. **K 1267 | Maxonová Edita** | Dve ženy, 2000, tuš, akvarel, v. 55 cm, š. 34,5 cm
92. **M 372 | Medňanský Ladislav** | Pohľad na Strážky, okolo 1900, olej, v. 38 cm, š. 57 cm
93. **M 206 | Nemčík Július** | Záber z Hrabušíc, 1947, tempera, v. 40 cm, š. 66,5 cm
94. **M 821 | Nemčík Július** | Jelsk, 1956, akvarel, v. 38 cm, š. 59 cm
95. **M 822 | Nemčík Július** | Čierny dom, 1956, olej, v. 43 cm, š. 68 cm
96. **M 823 | Nemčík Július** | Smižany, 1959, olej, v. 90 cm, š. 130 cm
97. **M 824 | Nemčík Július** | Ovruč, 1959, olej, v. 90 cm, š. 40 cm

98. **M 588 | Popovič Vladimír** | Milovaný Spiš, 1986, v. 97 cm, š. 97 cm
99. **M 589 | Popovič Vladimír** | Kúpanie pod Tatrami, 1986, olej, v. 97 cm, š. 97 cm
100. **P 144 | Svitana Imrich** | Milenci, 1978, kameň, sekanie, hladenie, v. 38 cm
101. **UU 170 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1977, striebro, bridlica, brúsenie, v. 8,5 cm, š. 7 cm
102. **UU 171 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1977, striebro, bridlica, brúsenie, v. 10,5 cm, š. 5 cm
103. **UU 172 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1977, bridlica, korál, striebro, brúsenie, montáž, v. 4 cm, priemer 2 cm
104. **UU 173 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1977, bridlica, striebro, brúsenie, rytie, montáž, v. 5,5 cm, š. 6 cm
105. **UU 174 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1977, bridlica, striebro, brúsenie, montáž, v. 6,5 cm, priemer 6 cm
106. **UU 175 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1978, bridlica, striebro, brúsenie, rytie, montáž, v. 5 cm, šírka 6 cm
107. **UU 176 | Svitana Imrich** | Šperk – prsteň, 1977, kov, striebro, kameň, bridlica, korál, modelovanie, brúsenie, v. 4 cm, priemer 2 cm
108. **UU 177 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1979, kov, striebro, kameň, bridlica, vyrezávanie, ohýbanie, tvarovanie, v. 11 cm, š. 5,5 cm
109. **UU 178 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1977, kov, striebro, kameň, bridlica, vyrezávanie, modelovanie, v. 7 cm, š. 5,5 cm

110. **UU 179 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1978, kov, striebro, kameň, bridlica, brúsenie, v. 15 cm, š. 5 cm
111. **UU 180 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1978, kov, striebro, kameň, bridlica, vyrezávanie, modelovanie, v. 15 cm, š. 4 cm
112. **K 181 | Svitana Imrich** | Kresba, 1979, pastel, v. 30 cm, š. 42 cm
113. **K 182 | Svitana Imrich** | Kresba, 1976, pastel, v. 23 cm, š. 32 cm
114. **K 183 | Svitana Imrich** | Kresba, 1979, pastel, v. 23 cm, š. 32 cm
115. **K 184 | Svitana Imrich** | Kresba, 1976, pastel, v. 29 cm, š. 42 cm
116. **UU 241 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1979, bridlica, nerez, brúsenie, rytie, montáž, v. 6 cm, š. 7,2 cm
117. **UU 242 | Svitana Imrich** | Šperk – prívesok, 1977, bridlica, striebro, brúsenie, montáž, v. 11 cm, š. 5,5 cm
118. **UU 243 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1980, bridlica, striebro, brúsenie, montáž, priemer 5 cm
119. **UU 244 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1980, bridlica, striebro, brúsenie, montáž, v. 1,8 cm, š. 7,9 cm
120. **UU 245 | Svitana Imrich** | Šperk – brošňa, 1980, bridlica, striebro, brúsenie, montáž, v. 4,5 cm, š. 5 cm
121. **P 246 | Svitana Imrich** | Tichý rozhovor, 1979, kov, bronz, kameň, mramor – odlievanie, leštenie, brúsenie, v. 27 cm, š. 24,5 cm
122. **P 432 | Svitana Imrich** | Rodina, 1985, hliník – liatie, priemer 20,3 cm
123. **K 601 | Svitana Imrich** | Kresba I., 1985, tuš, v. 27 cm, š. 16 cm
124. **K 602 | Svitana Imrich** | Kresba II., 1970, tuš, v. 27 cm, š. 16 cm
125. **K 603 | Svitana Imrich** | Kresba III., 1970, tuš, v. 27 cm, š. 16 cm
126. **K 604 | Svitana Imrich** | Kresba IV., 1970, tuš, v. 27 cm, š. 16 cm
127. **K 605 | Svitana Imrich** | Kresba V., 1970, tuš, v. 27 cm, š. 16 cm
128. **K 606 | Svitana Imrich** | Kresba I., 1974, uhoľ, v. 21,5 cm, š. 30 cm
129. **K 607 | Svitana Imrich** | Kresba II., 1974, uhoľ, v. 21,5 cm, š. 30 cm
130. **K 608 | Svitana Imrich** | Kresba III., 1974, uhoľ, v. 21,5 cm, š. 30 cm
131. **K 609 | Svitana Imrich** | Kresba IV., 1974, uhoľ, v. 16,5 cm, š. 24 cm
132. **K 610 | Svitana Imrich** | Kresba V., 1974, uhoľ, v. 21 cm, š. 27 cm
133. **P 611 | Svitana Imrich** | Plaketa GUS, 1987, kov, bronz – liatie, priemer 8,5 cm
134. **P 620 | Svitana Imrich** | Večný prameň, 1988, kov, bronz – liatie, priemer 17 cm
135. **P 621 | Svitana Imrich** | Milenci, 1988, kov, bronz – liatie, priemer 18 cm
136. **P 887 | Svitana Imrich** | Vamp, 1993, bronz – liatie, v. 42 cm, š. 24 cm
137. **P 888 | Svitana Imrich** | Kozoroh, 1995, bronz – liatie, priemer 12 cm

138. **P 889 | Svitana Imrich** | Sestry, 1994, bronz – liatie, v. 10 cm, š. 13,5 cm
139. **P 890 | Svitana Imrich** | Pokus o vzlet, 1995, bronz – liatie, priemer 10 cm
140. **P 891 | Svitana Imrich** | Loďka, 1995, bronz – liatie, priemer 11,5 cm
141. **P 900 | Svitana Imrich** | Slovenský raj, 1994, bronz – razenie, priemer 25 cm
142. **P 901 | Svitana Imrich** | Slovenský raj, 1994, bronz – razenie, v. 25 cm
143. **P 1177 | Svitana Imrich** | Pútnik, 1995, bronz – liatie, v. 66 cm
144. **P 1236 | Svitana Imrich** | Narušená rovnováha, 2002, spišský travertín – sekanie, v. 110 cm, š. 110 cm
145. **P 1268 | Svitana Imrich** | Srdcová dáma, 2003, travertín – sekanie, zlátenie, v. 146 cm, š. 46 cm

146. **P 1682 | Svitana Imrich** | Rozhovor, 2008, bronz – liatie do formy, priemer 17 cm
147. **P 1683 | Svitana Imrich** | Krásny večer májový, 2008, bronz – liatie do formy, priemer 19 cm
148. **P 1684 | Svitana Imrich** | Picasso, 2008, bronz – liatie do formy, priemer 25 cm
149. **P 1922 | Svitana, Imrich** | Sarkofág, 2004, žula – sekanie, leštenie, zlátenie, v. 158 cm, š. 30 cm, hĺbka 14 cm
150. **M 345 | Szepesi-Kuszká Eugen** | Povodeň v mlyne, okolo 1920, olej, v. 55 cm, š. 68 cm
151. **M 348 | Trembáč Michal** | Stavba estakády, 1982, v. 60 cm, š. 60 cm
152. **M 349 | Trembáč Michal** | Nečakaná búrka, 1982, v. 80 cm, š. 80 cm
153. **M 450 | Trembáč Michal** | Vo sviatok, 1985, olej, v. 80 cm, š. 80 cm
154. **M 451 | Trembáč Michal** | Spomienky, 1984, olej, v. 80 cm, š. 80 cm
155. **M 618 | Trembáč Michal** | Na trhu, 1987, olej, v. 80 cm, š. 80 cm
156. **M 619 | Trembáč Michal** | Bábkar, 1987, olej, v. 70 cm, š. 70 cm

KNIŽNÉ ZDROJE |

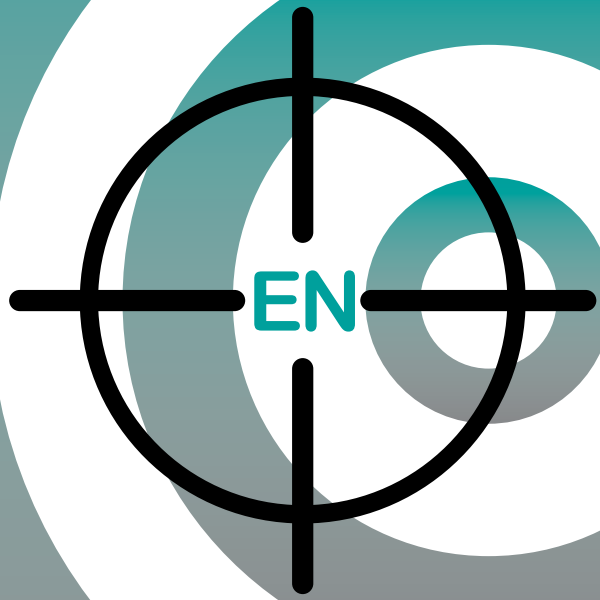
- BACHRATÝ, B.: Eva Bachratá-Linhartová. Modrý čas. Košice: Východoslovenská galéria, nedatované, 10 s.
- BENICKÁ, L.: Alexander Jiroušek: Fotografie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1989, 24 s.
- BENICKÁ, L.: 25x25: 25 rokov Galérie umelcov Spiša. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2012, 140 s. ISBN 978-80-89081-45-5
- DŮBRAVSKÝ, V.: Jozef Fabini. Edícia pohľadníc: Národní umelci. Bratislava: SFVU a Vydavateľstvo ČSTK Pressfoto, 1983.
- GOTTLIEBOVÁ, E.: Jozef Majkut – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1987, 5 s.
- GOTTLIEBOVÁ, E.: Krajina 19. storočia na východnom Slovensku. Košice: Východoslovenská galéria.
- GROŠKO, I.: Ernest Rákoši – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1989, 11 s.
- HAAKOVÁ, J.: Michal Trembáč. Obrazy. Poprad: Tatranská galéria, 1999, 19 s.
- HAAKOVÁ, J. – ONDRUŠEKOVÁ, A.: Andor Borúth. Tatranský portrétista. Poprad: Tatranská galéria, 2009, 74 s. ISBN 978-80-88851-29-5
- HAAKOVÁ, J.: Štefan Hudzík – Plastika. Kone a iné. Poprad: Tatranská galéria, 1999, 9 s. ISBN 80-88851-08-4
- HANULA, J.: Spomienky slovenského maliara. Martin: Matica slovenská, 1940, 272 s.
- HAŠČÁKOVÁ-VIZDALOVÁ, G.: PROFILY. Stručný prehľad výtvarných umelcov pôsobiacich na východnom Slovensku od roku 1900 po súčasnosť. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1982, 224 s.
- HREBÍČKOVÁ, M.: Ernest Rákoši. 1881-1973. Prešov: Šarišská galéria. Edícia: Osobnosti regiónu – III. zv. 2006, 41 s. ISBN 80-85133-25-3
- HREBÍČKOVÁ, M.: Max Kurth 1869 – 1962. Prešov: Šarišská galéria, 1994, 36 s. ISBN 80-851 33-02-04
- HREBÍČKOVÁ, M. – JASAŇ, V.: Štefan Kovaľ. Sochárska tvorba 1980 – 1985. Levoča: Spišské múzeum, 1985, 10 s.
- JASAŇ, V. – JOPPA, J.: Andrej Kuc – reštaurátorská tvorba. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1990.
- JASAŇ, V.: Emil Sedlák. Prierez tvorbou. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1988, 27 s.
- JASAŇ, V. – JOPPA, Jozef: Ilustrácia. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1988, 8 s.

- JASAŇ, V.: Štefan Kovaľ. Sochy. Bratislava: Galéria mladých SÚV SZM, 1988, 21 s.
- Jiroušek, A.: Od Tatier k Dunaju. 2004, 26 s.
- JOPPA, J.: Imrich Svitana. Jubilejná. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša. 2004, 30 s. ISBN 80-89081-13-4
- KORDOŠOVÁ, G.: Štefan Cpin. Výber z celoživotného diela. Bratislava: Tatran, 1989, 32 s.
- KORMOŠOVÁ, R.: Sila ducha doby. Z dejín štátnej meštianskej školy v Spišskej Novej Vsi. Spišská Nová Ves: OZ EPEUS, 2011, 186 s.
- KUBÍKOVÁ, K.: Národný umelec Július Nemčík. K nedožitým 80. narodeninám. Bratislava: Tatran, 1989, 63 s.
- KVAPILOVÁ, Z. – VRBANOVÁ, A.: Eva Hnatová. Milan Hnat. Liptovský Mikuláš: GPMB, Banská Bystrica: Štátna galéria, Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1992, 16 s.
- MATUŠKOVÁ, K. – OLEJNÍK, J. – ONDRUŠEKOVÁ, A.: Ferdinand Katona, 1864 – 1932. Poprad: Tatranská galéria, 2004.
- MAJLINGOVÁ, Z.: Milan Hnat. Vnútorňný model. Banská Bystrica: Stredoslovenská galéria, 2010, 6 s. ISBN 978-80-88681-62-5
- MENSATORIS, V.: Z novších výtvarných dejín Slovenska. Sborník štúdií a materiálov. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962, 552 s.
- MESÁROŠ, A.: M. T. Kosztka-Csontváry – maliar slnečnej cesty. Košice: Východoslovenské tlačiarne, 2009, 200 s. ISBN 80-969314-4-4-X
- MOJŽIŠOVÁ, I.: Vladimír Popovič. Bratislava: ZSVU, 1990, 64 s.
- NÉMETH, L.: Csontváry. Budapešť: Athenaeum, 1970, 260 s.
- ONDRUŠEKOVÁ, A.: Galéria Ferdinanda Katonu. Spišská Stará Ves. Poprad: Tatranská galéria, 2013, 23 s. ISBN 978-80-88851-40-0
- PETRÁNSKY, L. – PLEVZA, Viliam: Národný umelec Jozef Fabini. Výber z maliarskeho diela. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1983, 40 s.
- PICHONSKÝ, J.: Juraj Collinásy. Súborné dielo. Košice: Dielo, SFVU, 1957, 97 s.
- PRIESOLOVÁ, H. – KORMOŠOVÁ, Ružena: Jozef Hanula. Obec Liptovské Sliache, Mesto Spišská Nová Ves, 2013, 40 s. ISBN 978-80-971337-0-2
- RIDILLA, J.: Umenie 19. storočia zo zbierok Šarišskej galérie v Prešove. Od klasicizmu po brány moderny. Prešov: Šarišská galéria, 2012, 80 s. ISBN 978-80-85133-43-1
- RUSINOVÁ, Z.: Karol Baron. Bratislava: SLOVART, 2003, 192 s. ISBN 80-7145-755-8
- SCHUSTER, R.: Rodné putá. Bratislava: NVK International, spol. s.r.o., 1994, 104 s. ISBN 80-85727-12-9

- VACULÍK, K.: Jozef Fabini – súbor obrazov. Bratislava: Dielo v Reklame, SFVU, 1959, 12 s.
- VLČEK, J.: Jozef Hanula. Liptovský Mikuláš: Oblastná galéria P. M. Bohúňa, 1983. 20 s.
- VOLKO, L.: E. Maxonová. Bratislava: SLOVŠPORT, 24 s.
- ŽADANSKÝ, J.: Z tvorby Mikuláša Rogovského. Trebišov: Vlastivedné múzeum, 1989, 10 s.
- ŽOLDÁK, F.: Anna Borovičková. Horný Smokovec: Tatranská galéria, 1979, 8 s.
- ŽURAVOVÁ, A.: Juraj Collinásy. 1907 – 1963. Košice: Východoslovenská galéria, 1973, 52 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE |

- Andor Borúth. [online]. 21. august 2013. Wikipédia – Slobodná encyklopédia. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Andor_Bor%C3%BAt>.
- Druhý Picasso. [online]. 4. júla 2013. Sme. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://kultura.sme.sk/c/6858611/druh%C3%AD-picasso.html#ixzz2ZDDNNH81>>.
- Ernest Rákosi. [online]. 2007 – 2014. Aukčná spoločnosť DARTE. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=autor&id=341&lang=sk>>.
- Ferdinand Katona / Maliar Tatier. [online]. 9. mája 2013. Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.galeriadm.sk/sk/Galeria/Ferdinand-Katona-Maliar-Tatier-103>>.
- Jozef Fabini. [online]. 2005 – 2014. dielo plus. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://www.dieloplus.sk/autori/view/jozef_fabini>.
- Jozef Hanula. [online]. 2004 – 2010. Osobnosti. sk – najvýznamnejšie osobnosti Slovenska. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=59549>>.
- Jozef Majkut. [online]. 4. február 2014. Wikipédia – Slobodná encyklopédia. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Majkut>.
- Juraj Collinásy. [online]. 2007 – 2014. Aukčná spoločnosť DARTE. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=dielo-katalog&dielo=39796&lang=hu>>.
- Juraj Collinásy. [online]. eAntik.sk. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/131/collinasy-juraj/>>.
- Karon Baron. [online]. 2012 – 2014. Art Capital. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.artcapital.sk/14-236/karol-baron/>>.
- Linhartová Eva Bachratá. [online]. 2014. FOLK SLOVAKIA Ltd, s.r.o. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://www.folkslovakia.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=135&Itemid=158>.
- Max Kurth. [online]. 2001. SOGA – aukčná spoločnosť. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diela-umenie-starozitnosti/aukcie/29-zimna-aukcia-vytvarnych-diel/max-kurth-hlava-chlapceka-1078>>.
- Maxonová Edita. [online]. Pinakotéka – galéria umenia. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.pinakoteka.sk/maliari/maxonova-edita/>>.
- Mikuláš Rogovský. [online]. 2005 – 2014. dielo plus. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://www.dieloplus.sk/autori/view/mikulas_rogovsky>.
- NOVOTNÁ, Mária: Dva portréty, dva ženské osudy. [online]. Spišské múzeum. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.spisskemuzeum.com/nase%20zbierky/dva%20osudy.htm>>.
- Orest Dubay. [online]. 2004 – 2010. Osobnosti. sk – najvýznamnejšie osobnosti Slovenska. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=142>>.
- Orest Dubay. [online]. 7. apríl 2013. Wikipédia – Slobodná encyklopédia. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <[http://sk.wikipedia.org/wiki/Orest_Dubay_\(1919\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Orest_Dubay_(1919))>.
- Pamiatky - Ateliér Andreja Baču. [online]. Bijacovce. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.obecbijacovce.sk/-pamiatky>>.
- Štefan Fodor. [online]. SOGA – aukčná spoločnosť. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diela-umenie-starozitnosti/aukcie/67-jesenna-aukcia-vytvarnych-diel/stefan-fodor-dvaja-12448>>.
- VERGESOVÁ, Darina: Už to tak je. In Kultúra [online]. 2006, roč. 9, č. 7. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <<http://www.kultura-fb.sk/new/old/archive/pdf/kult0706.pdf>>.
- Vladimír Popovič. [online]. 17. november 2013. Wikipédia – Slobodná encyklopédia. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Popovi%C4%8D>.
- Vladimír Popovič. [online]. 21. november 2013. Vladimír Popovič. [cit. 2014-07-29]. Dostupné na: <http://www.vladimirpopovic.sk/About_sk.aspx>.

SUMMARY

JUBILEES

INTRODUCTION

01

ABOUT THE GALLERY COLLECTION

STARTING POINTS | Gallery of Spiš Artists belongs to the youngest galleries in Slovakia and its long-term intention is an effort to expand the collection with the works of Spiš artists with national and central European importance as well as to complete creative periods of the individual authors and to focus on the creation of a comprehensive collection with an emphasis on the current development of the arts in Slovakia. The gallery was founded in 1987. It has become an intermediary of the 19th – 21st century art and with gradually expanding collection it presents also the works of the contemporary young artists of region of Spiš.

Since the founding of the gallery we are often encountered with the interpretation of the works of the anniversary celebrating authors, their work is mostly, however, presented in solo projects. Already in the first year of the existence of the gallery (1987) there was made available the permanent exposition titled *Artists of Spiš*, including works by artists whose origin, residence or creation are linked with the region in the time-span from the mid 19th century to the present day. Permanent exposition was mapping the number of regional artists who have significantly contributed to the development of the arts in Spiš.

In 2012 this exposition was replaced by the new permanent exhibition presenting the collection of the gallery with a Gothic preference. *Terra Gothica* is the project based on a presentation of pictures from the gallery collection with Gothic-theme. 45 selected contemporary artists, represented in the collection of the gallery and coming mainly from the region of Spiš, capture in their pictures and drawings some architectural gems of Gothic path: vistas, town residential areas as well as specific Spiš landscape. Gallery of Spiš Artists has in the collection more than 100 works with references to the Gothic period which have so far formed a passive part of the collection items, and have not been presented to the public in thematically processed entity.

In 1994 there was installed a separate exhibition dedicated to the work of significant representative of Slovak fine arts *Jozef Hanula* who lived and created in Spišská Nová Ves. Reinstallation of the new permanent exhibition took place at the end of 2013, to the 150th anniversary of the birth of the author: in the gallery collection there are 72 paintings, drawings, sketches and studies that illustrate the evolution of the Hanula's work throughout the whole creative period. Other 265 items are included in archive fund of the author's heritage, where the bulk of it is formed by designs and sketches to wall paintings.

PRIORITIES | The Gallery of Spiš Artists collection is made up of the following major goals: the work of regional Spiš and East-Slovakian artists, the selection of the Slovak art from 1800 to the present with emphasis on the expansion of the collection of contemporary art, the work of domestic and foreign artists in the framework of the major exhibition programme and creative projects of gallery (symposiums, artist-in-residencies) and the work of the artists represented in the collection with the aim of complementing of their creative profiles. By the end of 2014, the the gallery collection as a total number of 1981 works from 208 artists.

Since 2010 the gallery conceptually focuses on acquiring works by contemporary artists in a variety of genres (painting, sculpture, graphics, photography, multi-media), namely the acquisition of collection items of yet unrepresented authors as well as supplementing of existing author's works in order to create a comprehensive profile and thematic collection. Regular acquisitions are provided with the support from the grant of the Ministry of Culture of the Slovak Republic as well as the project *Gallery to Spiš artists – artists of Spiš to gallery* which since 2012 has significantly increased the volume of acquired collection with donations. These have been obtained on the basis of a specialized analysis of the acquisitions status and the subsequent addressing of the authors, whose representation in collection was absenting, respectively it was necessary to complete the author's or thematic profile.

In the past three years in the framework of the mentioned strategy there were the gallery collection items acquired as follows:

2012 – 79 works (5 by purchase, 74 donated) at a total value of € 46 675;
2013 – 26 works (7 by purchase, 19 donated) at a total value of € 10 150;
2014 – 57 works (9 by purchase, 27 donated, 21 by transfer of property) at a total value of € 55 258, 49.

JUBILEES | Since 2012 onwards, in the context of the priorities of scientific research and exhibition activities, the Gallery reevaluates the acquisitions that were acquired since 1987. Due to the absence of professional studies to collection the gallery started to assess the works and the creation of the authors in the cycle of exhibitions under the name *Jubilees* (Jubilee Honourees). During the three years (2012 – 2014) specialized employee of the gallery – art historian and curator of the collection Mgr. Kamila Paceková (acting in the gallery since 2010) has prepared profiles and analysis of the life and work of 39 jubilee artists, including studies reassessing the works in question. As a part of the project there was the implementation of a new permanent exhibition on the life and work of Spiš artist Jozef Hanula (2013) as well as separate exhibition dedicated to the work of Ján Ilavský (from the collection of the gallery), both in the concept of Mgr. Kamila Paceková and comprehensive profile of Jozef Majkut in the concept of visiting curator Mgr. Peter Markovič (from the collections of fund institutions and private collectors).

This publication refers on the catalogue *25x25: 25 years of Gallery of Spiš Artists* from the year 2012 (ISBN: 978-80-89081-45-5), which lists 9 profiles of the artists represented in the collection, and was the first publication summarizing the creation of gallery collection. Project *Jubilees 2013 – 2014* continues in a rigorous analysis of the representation of artists and their works in the collection: closes next 30 profiles of jubilee artists and becomes a challenge for the planned scientific research tasks focused on the review of the gallery collection in the broader context of comparative thematic and monographic projects.

Mgr. Lucia Benická,
director of Gallery of Spiš Artists

← see page 04

JUBILEES IN THE CONTEXT OF THE TIME

ON PROJECT | Publications and exhibitions Jubilees 2013 and 2014 (jubilee honourees) from the collection of Gallery of Spiš Artists are focused on the selection and review of major works by jubilee artists in a wide genre and generation representation. The concept of both exhibitions was based on the interpretation of the selected gallery collection items. Many of the works were not yet ever presented within the framework of the activities of the gallery.

The cycle of exhibitions *Jubilees* (presented in the years 2012 – 2014) defines the period of creation of the selected artists ranging from half of the 19th century to the present day. We can see a shift in depicting of landscape painting from the realistic to the abstract form. Realistic portraits in the academic spirit are later subject to foreign influence, and in some cases there is the shape and colour reduction. Sculptural work is represented by the works of artists who were creating mainly in the second half of the 20th century to the present day. We can watch experiments, shape deformation and testing of new procedures. In the cycle Jubilees there are presented various genre works put into historical context with biographical data of the authors.

2012 / 9 Jubilee Honourees | In 2012, the project *Jubilees* was a part of the accompanying exhibitions on the occasion of the 25th anniversary of the gallery, within the frame of which there was issued the catalogue titled *25x25: 25 years of Gallery of Spiš Artists*.

At the commemorative exhibition there were presented 9 jubilee celebrating authors from the collections of the gallery for whom it has been implemented during the year a comprehensive scientific research survey: Alexander Eckerdt (*1932), Eva Fišerová (*1947), Ferdinand Katona (*1932), Jana Kiselová-Siteková (*1942), Viktor Kiss (*1902), Eva Končecová (*1947), Ladislav Medňanský *1852), Michal Petrek (*1922), Peter Romaňák (*1932).

2013 / 13 Jubilee Honourees | At the end of 2013 Gallery of Spiš Artist implemented an exhibition dedicated to the creation of thirteen jubilee celebrating artists. That year was rich in significant jubilees of the artists affiliated with the Spiš, including the 150th anniversary of the birth of Jozef Hanula (*1863), whom a special memory was dedicated within the educational cycle *Talks about the art* and the subsequent comprehensive reinstallation of the permanent exposition.

Important life anniversaries in 2013 celebrated other artists: Andor Borúth (*1873), Juraj Collinásy (*1963), Michal Teodor Kosztka-Csontváry (*1853), Jozef Fabini (*1908), Štefan Fodor (*1903), Jozef Haščák (*1948), Štefan Koval' (*1953), Eva Bachratá-Linhartová (*1943), Jozef Majkut (*1963), Ernest Rákoši (*1973), Mikuláš Rogovský (*1923), Emil Sedlák (*1938). The choice of authors was conceived with regard to the anniversary of the birth and death, which occurred in that year. In the gallery collection there are not represented the works of Michal Teodor Kosztka-Csontváry.

The works of three artists related by the way of creation and the place of life were the subject of a mutual comparisons in the context of the times. Landscapes showing the flow of the river and surrounding landscape we can find in the works of Jozef Fabini, Ernest Rákoši and Jozef Majkut.

2014 / 18 Jubilee Honourees | In 2014 the exhibition from the collection presented the work of 18 jubilees. These anniversaries have already been specified and focused on the interpretation of the authors, who celebrated the anniversary of the birth.

The exhibition captured the life, creation and representation of the individual artists in the collection of the gallery: Andrej Bača (*1874), Karol Baron (*1939), Anna Borovičková (*1929), Štefan Cpin (*1919), Orest Dubay (*1919), Milan Hnat (*1959), Štefan Hudzik (*1954), Ján Ilavský (*1924), Alexander Jiroušek (*1934), Ferdinand Katona (*1864), Andrej Kuc (*1919), Max Kurth (*1869), Jozef Majkut (*1909), Edita Maxonová (*1934), Július Nemčík (*1909), Vladimír Popovič (*1939), Imrich Svitana (*1944), Michal Trembáč (*1939).

CONCEPT OF EXHIBITIONS | Both exhibitions in the year 2013, as well as in 2014 were analysing the most important creative periods of selected artists. The oldest author presented in the exhibition is Michal Teodor Kosztka-Csontváry, who belongs to the most original representatives of the Central European symbolism in the world.

Realistic portraits of the late 19th century are represented by the works of Jozef Hanula, Andrej Bača, Max Kurth and Andor Borúth. The landscapes from this era are interpreted with the Tatras landscapes by Ferdinand Katona. In the younger works there is considerably repeated the theme showing the landscape of East-Slovakian region, or favourite nooks and crannies of artists. The circle is represented with the works of landscapists Ernest Rákoši, peers of Jozef Majkut, Július Nemčík and Jozef Fabini. Generationally belongs to these above-mentioned authors Juraj Collinásy who devoted himself to figural and portrait paintings, later still-lives and landscaping. Štefan Fodor, devoted himself to paintings of landscapes, portraits, still-lives, and the tiny genre in the spirit of the moody, light painting. The topic of landscape developed in their works Mikuláš Rogovský and textile designer Anna Borovičková from Kežmarok, who expressed in the painting her passionate relationship to the Tatras landscape.

Orest Dubay ranks to important representatives of the Slovak post-war graphics. In the work of Štefan Cpin we can find numerous graphic works and a number of book illustrations. The contemporary graphics is represented by the works of Jozef Haščák who was a successful Slovak graphic artist, devoted to the design of visual communications, drawing, scenography design, painting and book illustration. The contemporary of Cpin and Dubay was the known restorer of cultural monuments and paintings Andrej Kuc. A decade younger painter Michal Trembáč with his creation followed up on the Slovak modernism. He artistically forms nature in its infinite metamorphosis and the theme of the Tatra landscape he elaborates in many variations.

A specific section is the photographic work of Alexander Jiroušek who shows the landscape of Spiš, Pieniny, peaks of the High Tatras, but also foreign cities and their typical landscape. Gestic painting, mixed media, assemblages, special paper techniques, but also paintings of 80s years 20th century with the theme of Spiš and Tatras landscape are representing the extensive work of Vladimír Popovič. The creation of septuagenarian Eva Bachratá-Linhartová includes assemblages, graphics, drawings, watercolours, pastels and painting.

Sculptural works are represented by Edita Maxonová, who won recognition also abroad. She created mainly monumental sculptures in architecture, for interiors and exteriors and environmental installations. A decade younger sculptor and jeweller Imrich Svitana belongs to the founding personalities of artistic jewellery. He has dedicated to the monumental work, sculptures, medals and jewellery. His works both in the cabinet and monumental form are characterised by the pure massive shape with bright contour line. Another sculptors Štefan Koval' and Štefan Hudzik made up primarily of bronze. Štefan Koval' is dedicated mainly to restoration activities. His works are characterized by a shape reduction, expressive modelling which is directed toward

the decorative form. The sculptor's creation of Štefan Hudzik began to develop on the basis of realistic principle of historical portrait. At the same time he created a relief works with religious themes, rarely medals. He was looking and watching the Spiš flora for the inspiration for a small bronze sculptures.

Karol Baron is solitaire in the field of Slovak fine art. In his work he developed neo-surrealistic tradition, which is enriched by elements of the of black humour, absurd shape metamorphoses and drastic grotesque. Equally old painter, graphic artist and illustrator Emil Sedlák creates his own imaginary world full of surrealistic transformations and dreamlike visions. To the Baron's and Sedlák's creation approximate with their expression the works of Milan Hnat, the youngest jubilee artist, who belongs to the representatives of contemporary visual arts of middle generation. Similarly to above mentioned authors Hnat works also with imagination, visions and symbols.

Each work is sorted into a certain category of quality. The artistic execution, coping up with techniques, a prestigious training, talent and established artist, these are all prerequisites for the emergence of high quality work. In the context of the *Jubilees 2013* the works of the three artists belong to the quality of the first category: creation of Andor Borúth, Jozef Hanula and Ernest Rákoši. The exhibition Jubilees 2014 presented the works of Andrej Bača and Max Kurth belonging to the first category and the work of Andrej Kuc who restored several works of the highest quality such as landscapes of Ladislav Medňanský, Ferdinand Katona, female portrait from the author Max Kurth and child's portrait from Jozef Hanula.

CONCEPT OF THE CATALOGUE | The catalogue *Jubilees* interprets selected works of the authors represented in the collection as well as presents a brief profiles of the artists in the context of fine-arts activities in Slovakia. It is accompanied by a short comparative study on works from the collection as well as by separate essay on the creation of Jozef Majkut. As an supplement there are index lists of complete collection items summarized during the research as well as links to publications in the gallery library, and brief selection of attractions in each profile. The aim of the publication is to summarize the scientific research which took place in the years 2012 – 2014 into a coherent interpretation of the selected works of jubilee celebrating authors from the collection of the Gallery of Spiš Artists.

Mgr. Kamila Paceková,
curator of collection of Gallery of Spiš Artists

see page 05 – 07

JUBILEES 2013

EXHIBITION CONCEPT Jubilees 2013

12 jubilee celebrating artists / 78 works:
32 paintings, 38 graphics, 3 sculptures, 6 drawings
Jozef Hanula – permanent exhibition / 39 works:
18 paintings, 20 drawings, 1 sculpture

The exhibition *Jubilanti 2013* presented the creation and representation of selected authors from the collection of the gallery. Totally 374 works by 12 celebrating artists (this number includes the works of Jozef Hanula) complete the collection of Gallery of Spiš Artists. The selection of these works presents the most significant periods of creation of the authors. In the order of the 13th jubilee-honoured is painter Teodor Kosztka Csontváry unrepresented in the collections. In 1994, there was placed in the gallery yard a bust portrait of the artist in his honour, created as a facsimile by the academic sculptor Jenö Kerényi.

In the gallery there were exhibited 78 works by the 12 jubilee artists including 32 paintings, 38 drawings, 3 sculptures and 5 drawings. The gallery exhibiting spaces were completed with glass showcases containing a selection of catalogues and publications dealing on the jubilee honoured as well as video recordings of the openings held in the Gallery of Spiš Artists in the past few years. The works of the jubilee honoured authors are different both with the selection of motifs and with the means of their usage. There were represented painting, drawing, graphics and sculpture.

Introductory rooms of the Main Gallery were filled with the works of three authors mutually become relatives in their formation – Jozef Fabini, Jozef Majkut and Ernest Rákoši. The authors are joined by the approximate same years of birth and regional location. Rákoši is a little older than the others but his creative period falls in the middle of the 20th century. Their work was developed at the same time, and they were also common with thematic focus mainly on landscape painting. They were depicting in particular the Spiš landscape, its beauty and nooks and crannies, or urban environment documenting the period. Each author was introduced with a selection of his best works that describe the priority genres in their works. The most related works, from each author one, were the subjects of a comparison according to the formal and the content aspects.

Other spaces of the gallery were presenting the works of contemporary living authors. The pictures by Emil Sedlák show the true face, some critical look at the man, the reality in front of which many people just close their eyes. He shows the world that is like a mirror of the good, but also immoral acts of individuals affected by a period and everydayness. Another artist, Štefan Koval', introduced the creation of statues with the presentation of three sculptures, and Eva Bachratá-Linhartová gave presentation of the works of the last acquisition. Her works include collages, graphics, drawings, watercolours, pastels and painting.

The last room of the Main Gallery belonged to the various works of Štefan Fodor and excerpt from the creation of Juraj Collinásy. Both authors are brought together with their birth in the first decade of the 20th century and their death at a relatively young age. Štefan Fodor died in a concentration camp in 1944 as a 31-year-old. Juraj Collinásy died as 56-year-old after a severe illness. The space was also filled with the work of Mikuláš Rogovský, who was specialized in landscaping, and he often painted horses. He was turning his interest to the figural creation and to the monumentally-figurative shaping.

A separate section was devoted to the work of Teodor Kosztko-Csontváry. There was projected a video-record from the opening of his monument, created by sculptor Jenő Kerényi, which took place in the gallery in 1994. Gallery of Spiš Artists does not own any works by the artist.

The Small Gallery interpreted the work of Andor Borúth and a selection of his paintings and drawings as well as demonstrations of the original author's sketch-books. The second room was enlivened by the works of Jozef Haščák. He created illustrations of the books of Hana Zelinová named Grey Gosling and of the book Club of Vagrants whose author is Edmund Niziurski. The exhibition was complete with his paintings and graphics.

WORKS OF FIRST CATEGORY | In the context of the exhibition *Jubilees 2013* the works of three artists belong to the first category of quality. The work of Jozef Hanula was represented with ten works of the highest quality, and the work of Andor Borúth was presented by six top paintings, which falls into the period of the turn of the 19th and 20th centuries. It is interesting to link the creation of above-mentioned authors. The year 1896 was significant for further creative direction of the artists. At that time so-called The Millennium Exhibition took place in Budapest, on the occasion of the one thousandth anniversary of the arrival of the old Magyars in the Carpathian basin. Borúth won an award for his painting *Evening in the Studio*. Jozef Hanula already in 1895 made spacious figural composition *The Death of Tomory in the Moháč Battle Against the Turks*, completed in the following year on the occasion of this exhibition. The picture had a positive response of the home public. Today, the original has disappeared, there exist just its sketches. The authors are linked with the same date of death (August the 22nd). Borúth died 11 years after the Hanula's death. The gallery collection of the works is completed with two works of the first category by Rákoši, native of Spišská Nová Ves, who monumentalized his impressions of the Spiš and Liptov countries in his landscapes.

Mgr. Kamila Paceková

← see page 10 – 11

COMPARATIVE ESSAY Building up the Cultural Background

Ernest Rákoši – 40th death anniversary

(* 16. 05. 1881, Spišská Nová Ves; † 15. 06. 1973, Prešov)

Jozef Majkut – 50th death anniversary

(* 30. 01. 1909, Betlanovce; † 16. 09. 1963, Košice)

Jozef Fabini – 105th birth anniversary

(* 10. 10. 1908, Olcnavá; † 2. 12. 1984, Košice)

The top of the creation of the selected authors which are Ernest Rákoši, Jozef Majkut and Jozef Fabini, falls into the period of around 50th years of the 20th century. After the war, the economy began to revive and the political situation was changing. The city of Košice had become the scene of important political events that influenced the future direction of the country. After 1948, industrial policy began to be implemented due to the influence of socialism. In Eastern Slovakia, great enterprises began to be built, among them the East Slovakian Iron Works in Košice and other industrial complexes in the field of mechanical engineering, chemistry and consumption. Gradually, some cultural centres began to develop in order to preserve the cultural heritage in the different fields of art. The development of fine arts in Eastern Slovakia after 1945 began with the emergence of two organizations - in Prešov there was established the Section of Art Workers and in Košice the Art Department of the Cultural East-Slovakian Association Svojina. These institutions were significantly different in their characters. While in Prešov mostly amateur artists were interested in fine arts, the Košice's association consisted mostly of professional artists or of exceptional authors who obtained their artistic skillfulness by individual study.

ERNEST RÁKOŠI | While Fabini and Majkut intensely presented themselves in public already from their young age, Ernest Rákoši, although he belonged to the generation creating in the early 20th century, lived a reclusive way of life. Exclusion from professional circles and from the general public did not help to his work in his early days. He held his own style, being inspired by the transformations of nature and he never tried to imitate others. He was driven in his creation by his own intuition. He did not let himself to be affected by contemporary influences, he went on by his creative way, which he filled with the works of irredeemable atmosphere. Rákoši was more than about twenty years older than Fabini and Majkut, his creative period, however, belongs into the half of the 20th century, also the compared image was originated at that time. He markedly influenced the Eastern Slovakian painting of the 20th century. He lived to be of old age. In that time he created lots of works, he brought into them fresh and persistent message, which is topical up today.

Rákoši after his studies, creative ways and after the liberation from the Russian prison got to Prešov, which became his permanent resident continuance. His interest during his studies was initially focused to the figural creation. He created a group of images from the life of Gypsies, thus demonstrating his social sentiment and concern in the groups excluded from the society. He was looking for beauty also in the everyday life items. Gradually, he implemented his artistic endeavor in landscaping which was closer to him, and he expressed his feelings and moods of the beloved country in it. He often took sanctuary at the surrounding river basins and was watching the metamorphoses of the country. In silence, meditating alone in the

country he was creating his works with views to the natural corners without the presence of any human being. He was watching the mirroring of rivers levels. He was also watching how the individual river beds were changing by environmental influences, and over time, by human intervention, as he later applied in the painting *The Regulation of the River*. He did not plan any paintings in the plain-air, he did not prepare his sketches, but he captured the moment directly in landscape, however, not without his internal interest. It was a priority for him. From the inner beliefs he painted the motifs that had fascinated him and had left lasting impressions in him.

Rákoši after arriving in Prešov began to operate pedagogically in the Section of Artists, which was established in 1945 at the District Council of Edification in Prešov. As a mature artist he was leading the Prešov Section of Art. Its main purpose was to provide the evening training to acquire the basics of art education for amateur artists. They were presented in public in 1946 by the first member exhibition. Except from Rákoši, none of the 16 professional member artists joined to this event. Academic painter Julius Nemčík became the chairman of the Art Department of Svojina. He returned from Prague to Prešov and then settled down in Košice. He was developing the exhibition activities, and in 1945 he organized an exhibition of the Art Department of Svojina. There were exhibited the works of already established artists: Július Nemčík, Jozef Bendík, Július Bukovinský, Eugen Chrien, Július Török, Mikuláš Jordán, Jozef Fabini, Július Jakoby, Anton Jasusch, Jozef Majkut, Dezider Milly, František Gibala, Edita Spannerová, Juraj Collinásy, Andrej Doboš, Peter Konečný, Lea Mrázová, Ján Polom, Vojtech Seliga.

JOZEF FABINI | Jozef Fabini was one of the founders and an active member of the Svojina. In 1946 he served as its Vice-chairman. In the framework of the Association of Eastern Slovakian Artists he exhibited five works at the first members' exhibition in Košice. He was a member of the Umelecká beseda slovenská (Slovak Art Association) from 1948 until its decay. He participated in all members' exhibitions organised by the above mentioned organizations. In 1947, together with the painter Ľudovít Kudlák, he presented his works to the World Postal Congress in Paris. In the years 1948 – 1954 he served as Director of the Eastern Slovakian Museum in Košice. At that time, he also served as conservator for the protection of monuments of the city of Košice; he was a member of the Advisory Council of the Monuments Administration, the Vice-chairman of the Association of Slovak Museums. He actively participated in the development and creation of museums in Eastern Slovakia. His operating in the culture was progressive, and he has also merit in building the collection of the Slovak National Gallery from the area of Eastern Slovakia.

JOZEF MAJKUT | In 1947, Jozef Majkut became the Secretary of the Association of Fine Artists at Svojina, and following the establishment of the Regional Organization of the Association of Slovak Fine Artists he continued to be its official. For seven years he worked as the Director of the Regional Gallery in Košice, where he devoted himself to managerial and cultural-edificational work. He was actively involved in the promotion of the fine arts, organized many lectures for students and enthusiasts for the art. He contributed by his rich publishing activity to increasing of interest and deepening of knowledge.

During the three years of operation the society Svojina prepared fourteen members' and five annual exhibitions in the towns on the territory of Eastern Slovakia, with the exception of Prešov, where the Section of Artists was developing its business. The cause of it was the adverse relationship between these organizations.

The culmination of the activities of the Art Department of Svojina was the exhibition in 1948 in Bratislava. As important there was considered the 13th members' exhibition in Prešov, by which the Association had contributed to the increase in the art level and bridged the differences between Košice, as a center of cultural life, and other Eastern Slovakia towns. The artists were organising some lectures on fine arts and their direction. Some information was also brought by the Society magazine Svojina published between the years 1946 – 1950. The last and in sequence the 24th members' exhibition was organized in 1950. By this event there was the operation of the Society concluded and subsequently it was merged with the Association of Slovak Creative Artists as its regional branch in Eastern Slovakia. Activity of the Section of Fine-artists, with the original intention to capture non-professional artists, was accepted with positive response. After leaving the original program, followed by the presentation of non-critical, and the inhomogenous views, its importance was decreased.

COMPARISON OF THE WORKS | I would argue that artists such as Ernest Rákoši, Jozef Fabini and Jozef Majkut are among the leading artistic personalities working in Eastern Slovakia, who greatly influenced the further direction of culture and arts after year 1945. All the works compared belong, according to their processing, to the second category of quality. The compared works were created in about half of the 20th century. The theme in the works of all three authors is the same. This is a landscape painting, depicting segments of landscape with the mirroring river levels. The paintings are hanging, painted with oil on a backing of canvas or cardboard. The paintings depict the Eastern Slovakia villages and contemporary situation. Perspective in the pictures is linear.

While the dynamic movement in the picture of Ernest Rákoši is very expressive, what is demonstrated also by the way of laying the colors on, quickly, segmentationally, dynamically, from the picture of Jozef Fabini glows a calm atmosphere, the river is a stable, the environment is quiet. A similar mood is also visible in the works of Jozef Majkut. The most realistic depicting of the river level is recorded by Rákoši: the movement and dynamics of the flow appeals realistically indeed.

Each work has its own specific glowing; the authors reflected also into the works their feelings and moods, which the surrounding nature stimulated in them.

Jozef Majkut: Smižianska Maša, oil on linen, 1959, M 557 |

Since 1952, the author has started to be programatically interested in his native Spiš, specifically in the area of the Slovak Paradise. The picture with motif of Smižianska Maša has a width composition. Its spatial structuring is open. The right side of the picture is closed with the rocky ledge. The composition of the picture is balanced and made up of three plans. In the first plan there is a part of the land with a tree trunk and a large area of the mirroring level of a river. Deep-green forest and a few houses make up the second plan of the picture. High horizon with cloudy area of the sky and in the background an indication of the mountains take up the third plan.

The gravity-centre is in the middle of the picture. The perspective is linear. The author avoided the use of any distinctive contour line, he applied larger color surfaces and created a gentle contours by the game of light and shadow. Colouring is mainly in blue tint. On the level of the river there take turns dark, bright blue-green nuances with hints of white fine wavelets, some reflections of green bushes are gracefully changing the surface of the water. In an overgrowth of forest there are mixed green, yellow and dark colours.

The only markedly strong component in colour can be found on one of the houses or cottages. A small red area brings the light to totally subdued character of the picture. Blue sky is shroud by grayish-white accumulating clouds. The light in the picture is scattered.

The author's manuscript is divided; pastose colour areas are brush-applied. Their size is evolving from a depicting. On the grassy area he used smaller strokes and he splitted the fields and the sky covered with the striking clouds with larger colored smudges. Despite the absence of figures, the atmosphere is more frenetic. Active movement of the clouds and large area of water flow they both cause the apparent movement on the surface of the picture. The author preferred depicting of the autumn period. On the basis of visual marks, we can say that the image on the picture "Smížiarska Maša" captures the autumn season.

Ernest Rákoši: Regulation of river, oil on linen, after 1950, M 52 |

The picture is composed in width. The space is open, at the left side closed with a tree. The scene on the other side, goes out of the picture focus. The painting is divided into three plans. In the first plan two workers are regulating the river; their movement suggests a quick work. Quite in the front there is depicted only a part of the figure of the working man dressed in a white tunic with a hat on his head. In the second plan we can see figural accompanists with the hypertrophied river and with the surrounding greenery. The third plan takes up the largest area of the picture. In the background there are some hills shaped and coloured roofs of a remote village with a large proportion of the clouds in the sky. The attention is driven to the bright red roof of a nearby house in the background. The horizon is visible in the half of scene.

It is not the most attractive location from the composition point of view. The same attention is dedicated to the shaping of the sky and to scene of the work on the regulation of the river. The perspective of the picture is linear. The centre of gravity is located in the left part of the picture. The lines are made up of interlocked coloured areas; on the figures there is partly visible dark contour line. The thick brush strokes are visible; they are applied in sharply demarcated areas indicating divided manuscript. Quickly put brush-strokes depict dynamic scene. The overflowed river gives the impression of movement. The method of on-laying of the colour surfaces only accentuates the action that takes place in the picture.

Subtle color tones are dominating; blue nuances create both much of the sky and of the river which level is mirrored with multicoloured areas in rhythm of vibration. Flora is depicted in mostly shades of green with a tinge of yellowish-brown leaves. Ochre color of sand and soil around the river bank is in contrast with the grey stones. The more we look into the distance, the more the colouring is softening, it is losing intensity and colours are meeting in undertoned shades. The author wanted likely to show a period of late summer or coming autumn, which are indigated with the flavescent leaves of trees. The light in the picture is scattered.

Jozef Fabini: Richnava, oil on linen, 1960, M 517 |

The composition of the picture is solved to the width. The space is open, because the depicted scene is not closed by certain objects, but the horizon is running out to the sides. The picture is divided into three plans. In the first plan, one can be attracted by the greenish grassed area, on the left side with a standing tree and sigmoid flowing river. High horizon, chosen by the author, accentuates close objects and focuses attention on the vista of little village Richnava set in the second plan. On the hills and in the basin of the river there are spread lit-

tle houses alternating with an alley of trees gambling in colour. The selection of dark colours, predominantly of ochre, green and navy blue, suggests that the landscape depicts a gloomy period in the autumn. The third plan is composed of a mountainous landscape with the sky wrapped in dark clouds. Colouring is more monolithic, the author prefers more damped tones and chooses rather earthy shades, which he applied to the tops of remote hills, earthy plains and the sun dried grass. In the flow of the river, the light refracts colourful reflexions of blue, ocher and white. Despite the dynamic twisting, the river effects calmly.

The focal point of the picture is in the middle, where the houses are grouping together. The perspective is linear again. Figural impersonation absents in the picture. The picture is made up of small coloured patches, the village houses are lined with dark contour line. The author's manuscript is divided; he achieves the effect of a movement with small swift strokes of the brush. Pastose way of painting, particularly in the first plan of the picture, creates a plastic impression of the design of the grassy vegetation. The light is diffused; the front plan is shinier, while the background is immersed into the shade. The atmosphere of the picture is harmonious, gently swaying trees and calm flow of the river only multiplies this feeling.

Mgr. Kamila Paceková

← see page 12 – 17

PORTRAITS OF ARTISTS, 2013

13 Jubilee Artists

Eva Bachratá-Linhartová the 70th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Eva Bachratá-Linhartová was born on 26th December, 1943 in Prague. In the years 1958 – 1962 she attended the School of Applied Arts in Bratislava, where she studied under the guidance of prof. Theodor Lugs. Later, she also worked as a worker, window-dresser, and designer, but since the late 70s of the 20th century she is in the free profession. She is a member of the Society of Free Fine-arts Artists, Art Club 60+8, the Association of Slovak Fine-arts Artists and the Slovak Fine-arts Union. She draws the inspiration for her works, in particular, from nature, poetry, human feelings. Her creation includes assemblages, graphics, drawings, watercolours, pastels and painting. Since 1979 she had more than 40 individual exhibitions and participated in many collective exhibitions, and also at many symposia (Banská Štiavnica, Symposium of the Czech Society, Meadow Symposium Drienov, Symposium Lenora and others). She attended many foreign journeys to Italy, France, Greece, Netherlands, etc. In Paris she attended a study stay with the subject Gardens and Parks.

ON ARTIST'S WORK | Creation of Eva Bachratá-Linhartová is based on faith and belief about the beauty, the value of natural reality and muse world of humane and human civilization. The shapes and fine lines breathe and live in her pastels, drawings and paintings.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In 2012, the collection of the gallery was enriched with two pastels from the artist's work. In her works there can be seen poetry and lyricism, relationship and ties to the Czech poetism and to Slovak landscape. These elements are at the heart of the creation of the author. Characteristic are the natural-landscape inspirations of impression.

← see page 19

Andor Borúth the 140th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Andor Borúth (neé András Steiger) was born on 16th June, 1873 in Hungary. He belonged to the Hungarian painters which were active in Slovakia. In 1886 he adopted the surname Borúth, which was an artistic pseudonym of his father. In the early years of the 20th century he becomes an adherent of realism. At the 20's of the 20th century he was married to the family of Dr. Guhr, the famous owner of the Tatras mountain sanatorium. He settled permanently in Tatranská Polianka. He studied in Munich, Paris and Madrid, during which time his acquaintance of painting works by Velázquez and Goya left permanent seal on his creation. He became a member of several artistic associations. He also had signed a request for the establishment of a painters' colony in Szolnok, but he did not actively participate in the activities of it. At that time, he had taken a study tour to Belgium and the Netherlands. He completed his last study at the Benczúr's so-called Masters' School in Budapest. Borúth created a series of works, where we can include portraits, genre compositions and sacral themes. In spite of his excellent subsistence provision, some serious social topics did not lurk of his work (e.g. *Gypsy family*, 1903; *Wood-cutter*, 1928, etc.). He died on 22nd August, the 1955, and is gravated at Velký Slavkov.

ON ARTIST'S WORK | He was a portrait-, figure- and landscape painter and he won several awards as well as got many purchases for his creation. He is the author of figural themes from history, of landscapes and sacral paintings; he painted portraits of some Tatras visitors. Borúth's painting is influenced by the Munich academic realism with the tendencies of the 19th century art. He studied painting techniques of the old masters. In his works he realistically portrayed psychological expression in the faces he depicted. Despite the fact that he mostly devoted himself to portrait painting, he created several valuable works of smaller formats with the Tatras theme. The theme of the landscape was close to him, he expressed his passionate relationship to nature in it.

CURIOSITIES | For the Borúth's creation there was significant the year 1896, when there was in Budapest so-called Millennium exhibition organized on the occasion of the one-thousandth anniversary of the arrival of the old Magyars in the Carpathian basin. He won an award for the painting *Evening in the Studia*. In the exhibition there were presented mostly the works influenced by the academic historical painting, however, there already appeared the first traces and application of modern artistic endeavours. There is a diversion from academism. The curiosity is that in this exhibition another artist Jozef Hanula presented his work. The authors are linked with the same date of death (on the 22nd of August,). Borúth died 11 years after the Hanula's death.

FROM THE GALLERY COLLECTION | A comprehensive set of 64 works of Andor Borúth includes numerous drawings, painting and graphics. In the collection there are also his sketch-books with some sketches of portraits, characters or landscape environs.

← see page 20 – 21

Juraj Collinásy the 50th anniversary of death

CURRICULUM VITAE | Juraj Collinásy was born on 29th June, 1907 in Szerencs. In the years 1924 – 1927 he studied at the preparatory evening fine-arts school of Eugen Krón in Košice; in the years 1927 – 1929, during compulsory military service, privately at Vincenc Beneš in Prague. In the years from 1930 to 1936 he was dedicated to the art-photography. He devoted himself to portrait and genre painting, landscapes, where he used fancy colours with decorative colour shades. In the years 1933 – 1934 he was rewarded with a bronze medal at the International Kerstsalon in Antwerp. He exhibited in Košice (1949), Bratislava (1950, 1958), Kežmarok (1957), Bardejov, Prešov (1979). He died on 22nd November, 1963 in Košice.

ON ARTIST'S WORK | The fine-arts beginnings of Juraj Collinásy were not initially directed to the painting, but he won recognition as non-professional photographer. In artistic photography has won several awards, he received the most important gold medal at the International exhibition in Budapest in 1936. At the same time of photographing he painted constantly, and gradually he crystallized his own artistic expression.

Collinásy belongs to the painters with a sense of the impressive use of colours with subtle decorative accent, what characterizes the French post-impressionistic modernity. He dedicated himself to figural and portrait painting, later to still-lives and landscaping. His work is characterised by a particularly rich colouring. From time to time he also used some experiments with forms, but in principle his painting is realistic, with an emphasis on the simple, sometimes on the allusive expression. In style the Collinásy's creation is considerably varied, marked in this period by searching, as well as the examination of different compositional procedures; it can be said that before 1945 Collinásy had not found the expression of form that would match to him. He is characterized by efforts to combine some stimulus of fauvism with spontaneous sketching, what we can find in the well-defined form of Jakoby. Here is crystallized the Collinásy's interested in intimate, colour illuminated interior.

CURIOSITIES | Connexion of Collinásy's creation with the exposed works mostly of Spiš artists dates back to the period after the war, when the Association Svojina was shaped in Košice. He exhibited already in 1946, along with some of this year's jubilee honourees (Fabini, Jakoby, Majkut), at the exhibition which was organised by the above mentioned Association.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Artist Juraj Collinásy from Košice belongs to a follower of the Košice modernism of the 20 years of the 20th century. Gallery of Spiš Artists owns only two oil paintings, one of which depicts the author's portrait.

← see page 22 – 23

Michal Teodor Kosztka-Csontváry the 160th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Michal Teodor Kosztka-Csontváry was born on 5th July, 1853. He operated as a painter and pharmacist in Spišská Nová Ves. This Magyarized Slovak, resp. Slave (his family originally came from Poland and Spiš) is mentioned in the encyclopaedias under catchword Csontváry-Kosztka, Tivadar. Brockhaus (vol. 5, 1988) refers him under the slogan explaining that his own name is Mihály Tivadar Kosztka, and he was Hungarian painter born in Kisszeben, today Sabinov, Eastern Slovakia. A similar figure is also in lexicon Meyers (vol. 14, 1975), but Kisszeben has none Slovak equivalent.

Since 1900 he had started to apply his artistic name Csontváry when he was 47-years-old. His father, Ladislav Eduard Kosztka, a doctor in Sabinov, came from a family of Polish land owners, the family Kosztkas immigrated to the Hungary in 1693. His ancestors were of noble origin and achieved high military ranks and education. His mother Františka Hajczelmajer came from an old Hungarian noble family. Teodor was the third of seven children; he spent his childhood in Sabinov. His father stood during the revolution of 1848 at the side of the Emperor, after the Austro-Hungarian alignment his family was moved to Seredné at Ruthenia. He studied at the grammar school in Uzhgorod, later in Prešov at a business school. When he was seventeen he left these studies and worked as a pharmacist at the store of his father and hereby he began to study natural sciences at the University of Budapest. Some health troubles did not allow him to finish studying, he moved to Spišská Nová Ves, where he lived in the years 1875 – 1891. He worked as a pharmacist in Spišská Nová Ves, but especially in the years 1885 – 1894 in Novohrad’s Halič. From 1894 he graduated his painting studies in Munich’s Hollosy school, then in Karlsruhe and in Paris. He died as a 66-year old on the inflammation of the arteries on 20th June, 1919 at the Hospital of St. John in Budapest. He is buried at the Kerpeš cemetery.

ON ARTIST’S WORK | Teodor Kosztka Csontváry belongs to the most original representatives of the Central European symbolism in the world. In his works he expressed the opinion that he knows the way we need to go; he believed in a different, fairer world, which awaits us; he talked about the spiritual energy that had created the world. According to him, the creation of works that will survive, is only possible in the truth, and the ability to create is given by the one who gives to the people, but also to birds or insects their immortality, which is God.

Csontváry’s artist career was very special; he painted over a hundred pictures virtually throughout a single decade. Also their sizes are exceptional – some have a size of up to 40 square metres. The crowning period of his creation were the years 1904 – 1905, when, for example, there were created his mystical images of the ruins of amphitheatre at Taormin or the Wailing Wall in Jerusalem. This eccentric artist referred to himself as the painter of the sun path. At that time he painted for Slovakia significant picture of the scenery of the Tatras landscape *Great Studenovodský Waterfall*, which can be found in the collection of the Magyar National Gallery. On his travels to Rome, Dalmatia, Switzerland, Bosnia, Herzegovina, Italy, and in the cities of Western Europe, but also to the Middle East he gathered inspiration for his unique works.

CURIOSITIES | Csontváry went to his journey of painter after his experience in 1880, when he heard the voices of prophesising his artistic achievements. This moment was probably associated with schizophrenia which he suffered from. He had believed in this initiative impulse and began a long fourteen years’ training for the role of a significant artist. In addition to the work as a pharmacist, he attended the Vatican museums. As late as 1894 he began to attend painting schools in Munich, Karlsruhe or in Paris.

“Day after day, I used to watch at the dawn the images of the blazing Carpathians and one afternoon my view stopped on the silent trailing oxcart. One search-less movement had put a pencil into my hands and I began to draw this motif on a prescription. My superior went noiselessly behind me and after finishing of the drawing he banged me on my shoulder: “What are you doing, you were indeed born as a painter.” We stood in surprise and looked at each other, and only then I realized, seeing the result of my drawing, that something special was happened, what swamped me by the sense of happiness. I put the drawing in my pocket and from now on I was the happiest man in the world. After the departure of my superior I walked in the street, I was examining the drawing, when I suddenly saw in my left hand a small black triangular little seed, what caught my attention. At that moment I heard over my head a voice: ‘You will be the greatest painter of the Sunny path, greater than Raphael was.’ After the word ‘greatest’ I didn’t understand the second word, I asked for its repeating – but it did not happen in that way. This statement, except to the incomprehensible word, sounded in the Magyar language; a very serious accent testified about that I got into connection with a higher power or a will, perhaps with creative power with this positive, what we call the destiny, or the power of nature, which is actually the one, because it was clear to me that it is unimaginable and unbearable responsibility on me, that the fate located me to such a place, of which I feel not to be ready.”

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery of Spiš Artists does not own any piece of work from Teodor Kosztka Csontváry. In the Slovak collections there are only four works documenting his diverse creation which are located in the Slovak National Gallery in Bratislava and in the Novohrad Museum and Art Gallery in Lučenec.

In the Gallery of Spiš Artists premises there is located memorial bust of Csontváry, as a gift of the Ministry of culture of the Magyar Republic. This is a facsimile of the already carried out work from 1961, created by the academic sculptor Jenő Kerényi. Its original stands in front of Csontváry’s Gallery in Pecs. A bronze bust with a height of 50 cm was set-up in 1994 on a travertine pedestal shaped like a cuboid of dimensions of 130 x 50 x 30 cm in the back-yard of Gallery of Spiš Artists

← see page 24 – 25

Jozef Fabini the 105th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Jozef Fabini was born on 10th October, 1908 in Olcnavá. He finished the primary school in Spišské Vlachy. Next, he studied at the grammar school in Levoča, four years later he stepped to the grammar school in Spišská Nová Ves, in order to become a pupil of the painter Jozef Hanula operating there. In the years 1926 – 1928 he studied at the real grammar school in Košice (the seventh and eighth grades). At the same

time he attended evening courses of Eugen Krón. He was privately trained by Elemír Halász-Hradil in the years 1927 – 1928, also in Košice. In the years 1928 – 1932 he studied at the Law Faculty of the Comenius University in Bratislava which he completed with a doctorate. In the years 1932 – 1934 he performed judicial practice at Region Court in Košice and at District Court in Kežmarok. Until 1936 he carried out the administrative practice at some central offices in Prague, participated in the lectures on art history at the Faculty of Philosophy of Charles University. In the years 1936 – 1938 he carried out compulsory military service in Beroun. In 1938, he again entered to legal-administrative services at Central Office in Prague. In the years from 1939 to 1948 was due to state-political changes transferred from Prague to Bratislava, where he implemented lawyer practice at the Ministry of the postal sector. In Bratislava, he was being educated in fine-arts: in the years from 1941 to 1945 he completed a study at the Fine-arts Department of the Slovak Technical University in Bratislava at Maximilian Schurmann and Gustav Mallý. Simultaneously he studied art history and archaeology at the Philosophical Faculty of Comenius University.

In 1948, he became Director of the East-Slovakian Museum in Košice. He resigned to be the Director of the Museum in 1954, in order to be fully devoted to the fine arts. He dedicated himself to landscaping, in which he focused on Spiš. In 1978 he was awarded the title of National artist. He died on December, 2nd 1984 in Košice.

ON ARTIST’S WORK | Jozef Fabini from the beginning of his creation was focused on landscape painting. He created his own fine-art program, in which he absorbed particularly the landscape of Eastern Slovakia with all the beauty and architectural gems with a deeper inner content. He reflected his love to homeland, admiration of memorials of Spiš towns. The creation of the master Fabini can be divided into several parts. In the beginning it was a significant influence of the Eugen Krón’s school, where as the central motif they became a bit gloomy aisles of Košice and Krompachy. Later, his attention was focused on the natural scenes, while he drew from the East-Slovakian region environs. Since the mid 50s years of the 20th century he focused his creation on the capture of panoramas of High Tatras and Košice.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery owns 57 works, mostly oils, in which the artist captures the architectural parts of towns, in particular from the Spiš environs – there are depictions of the vistas of the surrounding to towns.

← see page 26 – 27

Štefan Fodor the 110th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | He was born on 3rd August, 1903 in Gelnica. He got the fine-arts education privately; he took study tours to Munich and Paris, Austria and the Netherlands. He worked as a painter in Gelnica, then in Spišské Podhradie. He was the author of portraits, figural compositions of smaller genres, landscapes, still-lives with flowers, themes from Gelnica and its surrounds, the Tatras, Vienna, the Alps, Munich, Paris, the Netherlands. He copied the old masters (Raphael, Titian, van Dyck, Rubens, Constable, etc.). He exhibited individually in Košice (1934, 1937, 1938). He died in a concentration camp in 1944.

ON ARTIST’S WORK | Štefan Fodor was dedicated to landscaping and to small genre in the spirit of the moody, luminous painting. However, he also created several portraits, still-life paintings, and copies of famous masters. He also incorporated some non-traditional subjects to his still-life such as sea animals and as well as seafood.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the collection of Gallery of Spiš Artists are deposited 57 works, mostly oils from Jozef Fabini. The artist captures the architectural parts of towns, in particular from the Spiš environs. We can meet depictions of the vistas of the surrounding towns. The Spiš landscape finds its firm place in the programme of painter’s works of this National artist.

← see page 28

Jozef Haščák the 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Jozef Haščák was born on 18th February, 1948 in Košice. In the years 1966 – 1972 he studied at the Department of Free Graphics and Book Illustrations of the Academy of Fine Arts in Bratislava at prof. Vincent Hložník. The basics of his fine-arts education he acquired privately at the painter and graphics Ľudovít Feld and Alexander Eckerdt. He worked as a teacher at the Department of Design at the Faculty of Arts of the Technical University in Košice. His work was awarded by the Price of Martin Benka (1987) and honorary recognition at the 7th International Art Biennial of Woodcutting in Banská Bystrica (1987). Since 1972 the author participated in numerous collective presentations of the Czechoslovak and Slovak fine art abroad. He individually exhibited since 1976. He died on 2nd February, 2012 in Košice.

ON ARTIST’S WORK | Academic painter Jozef Haščák was a successful Slovak graphic artist, he devoted himself to the design of visual communications, drawing, scenography, painting and book illustration. He worked as a teacher at the Department of Design at the Faculty of Arts of the Technical University in Košice. Since the mid-70’s years of the 20th century, he profiled himself in particular as a graphic designer with a characteristic expressive-poetic vision. He put emphasis on the figurative composition, which he gradually modified and focused his attention to detail and issues of structure.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The gallery collection includes 56 works of Jozef Haščák. The bulk is made up of drawings – illustrations of the books Hana Zelinová: Grey Gosling and Club of Vagrants, the author of which is Edmund Niziurski. There is also represented in the collection the painting and graphic works created by the technique of serigraphy (screen-print).

← see page 29

Štefan Koval’ the 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | The sculptor Štefan Koval’ was born on 8th May, 1953 in Vyšné Ružbachy. In 1973 he graduated at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava. In the years 1973 – 1978 he studied at the Akademia Sztuk Pięknych in Warsaw in Poland (he obtained degree – Mgr. Sztuki nostrificated at the Academy of Fine Arts in Bratislava with the title: academic sculptor). In the years 1980 – 1990 he was a co-organiser of the International Sculptural Symposium at Vyšné Ružbachy. He acts as a member of Slovak Fine-arts Union and Chamber of Restorers. He is dedicated to both cabinet and monumental sculpture, to restoration and drawing. He made some monumental works in the architecture in Jelšava, Kežmarok, Mníšek nad Popradom, Podolíneč, Košice, Štôse, Ľubotín, Vojany, Prešov, Stará Ľubovňa and Vyšné Ružbachy. His creation is represented in the collections of the galleries in Spišská Nová Ves, Poprad, Prešov and Košice, as well as in private collections in Slovakia and abroad.

ON ARTIST’S WORK | Štefan Koval’ is dedicated mainly to restoration activities. Thanks to his work there have been restored several monumental baroque works on the squares of Spiš towns. In his free creation he builds on his technical and technological knowledge of the restoration and applies it in his artistic works. In his both exterior and interior sculptures we can perceive shape reduction, expressive modelling towards the decorative form. He is diverse both thematically and expressionally, he finds inspiration in the historical styles, folk and Christian issues or he processes some themes from the natural environs.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the collections of the Gallery there are three sculptural works of Štefan Koval’, for those there is characteristic abstract rendering and shape reduction. Understanding of the material and looking for its shapeable and expressive possibilities, variability of materials they all are characteristic for the author. He uses the weight and robustness of stone, the elegance of bronze and the liveliness of wood.

← see page 30

Ernest Rákoši the 40th anniversary of death

CURRICULUM VITAE | Ernest Rákoši, original name of Mazurák, was born on 16th May, 1881 in Spišská Nová Ves. He studied at the School of Applied Arts in Budapest in the years 1899 – 1902. Subsequently, he continued to study at the Academy of Fine Arts in Vienna at prof. Schöffer. In the years from 1904 to 1909 he continued on to study at the Academy of Fine Arts in Munich at prof. Seitz and Marr. During the First World War, he was imprisoned in Russia. He made his debut in 1910 in Budapest; he participated in group exhibitions in Košice and Prešov. In 1946 he led the fine-art courses of the Section of Young Fine Artists at the District Edification Council in Prešov. In 1956 he introduced jubilee exhibition in Prešov and Košice. In 60s of the 20th century he painted for East-Slovakian Steel Corporation. To his 80th birthday he got the distinction for the excellent work. He spent the summer months at the Lake Balaton in Hungary. He bequeathed his artistic estate and house to the

Csemadok, that wanted to donate his fine-art works to Prešov Gallery, but of a mysterious intervention they came to the East-Slovakian Gallery in Košice. In 1961 he was awarded the distinction For Outstanding Work. He died on 15th June, 1973 in Prešov.

ON ARTIST’S WORK | Ernest Rákoši started out as a figural and genre painter. In the 20s of the 20th century, however, he left figural painting and dedicated himself to the genre of landscape, which was thematically linked to the Prešov surroundings, picturesque river-basin of Torysa and Sekčov.

CURIOSITIES | That time Prešov Gallery presented the creation of Ernest Rákoši in 1971 on the occasion of his 90th birthday. Two years later the Danubian Museum in Komárno had prepared an exhibition of his lifetime creation which the author did not see with his own eyes. The painter died in a day of its opening on 15th June, 1973 in a Prešov hospital.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The gallery collection consists of 10 works of the painter Ernest Rákoši. Paintings, generally of smaller formats, are immediate records from plein-air painting, created with vivacious and relaxed manuscript.

← see page 31

Mikuláš Rogovský the 90th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Academic painter Mikuláš Rogovský was born on 17th December, 1923 in Ulič in Eastern Slovakia. He studied at the grammar school in Michalovce. He was artistically educated at the Slovak Technical University in Bratislava (1944 – 1949) under the leadership of prof. Gustáv Mallý, Ján Mudroch, and Dezider Milly. After his studies he worked as a secondary school teacher in Strážske (1950 – 1951), then settled in Košice. After a brief working as a scenographer in the State Theatre in Košice, since 1952, he devoted himself to creation of art entirely, with the exception of the years 1961 – 1966, where he served as Assistant Professor at the Pedagogical Institute in Košice and at the Department of Fine-art Education of the Pedagogical Faculty of the University of Pavol Jozef Šafárik in Prešov. Mikuláš Rogovský individually exhibited since 1960 both at home and abroad. He died at the age of 79 years on 21st April, 2002 in Košice.

ON ARTIST’S WORK | Mikuláš Rogovský was devoted to landscapes creation and he often painted horses. He was turning his interest to the figural formation and the monumentally-figurative renderings. His work is a reflection of sensual wealth, through which he reproduces the reality always with a certain dose of lyrical poetics. In its creation there dominate some vibrant tones. As a painter he was constantly being improved and it is therefore very difficult to determine in which genre and technique of his painting his fine-art dominates.

CURIOSITIES | In the catalogue dedicated to the jubilee anniversary exhibition of the artist, which took place at the turn of the years 1988 / 1989 in the Museum in Trebišov, there was presented the artist’s statement by Mikuláš Rogovský, from which the following is a brief excerpt:

“Dear friends, the friends of the arts, I welcome you in my colourful world. It opens up in front of you the space, where you can tap into the world as I perceive it, and how it affects me. The sunny Zemplin and both our mountains and plains, women and mothers of our native region with their natural gentleness, patience and tenderness, life with its joys and miseries, but also a portrait, flower and horses; this is my world, a life full of dynamism, admiration to the landscape where there govern a harmony of colours and fusion of shapes. Please, do perceive this world of colours with such a love with which I have accepted and painted it. I wish you to at least be able to perceive through my eyes for a moment the world that you have just come into.”

FROM THE GALLERY COLLECTION | The collection of Gallery of Spiš Artists has just the single work of Mikuláš Rogovský depicting the environment in Rudňany which represents the creation of the author.

← see page 32

Emil Sedlák the 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Slovak painter, graphic artist and illustrator Emil Sedlák was born on 5th April, 1938 in Spišské Podhradie. In the years 1957 – 1958 he studied at the School of Applied Arts in Bratislava. In 1964, he graduated at the Academy of Fine Arts in Bratislava. The first years of his studies were led by Prof. Peter Matejka at the Department of Monumental Painting. Later, he studied under the leadership of Vincent Hložník at the Department of Graphics. In 1967 he becomes a member of the Club of Graphic Designers in Bratislava. He went through study stays at the Europa Haus in Vienna and at the end of the 60s of the 20th century at the Academia Delle Belle Arti in Bologna in Italy. In the years 1992 – 2005, he operated as an Associate Professor at the Department of Fine-art Education at Pedagogical Faculty of the Comenius University in Bratislava. He regularly exhibits both individually and collectively in Slovakia and abroad. He won a variety of awards for his creation. The most prominent prize Premio Acquistio – Giulio da Pietri was given to him in 1975 in Milan. He worked for many years in Bratislava. Today he lives and creates in Myjava.

ON ARTIST’S WORK | Emil Sedlák since his childhood desired to study at Vincent Hložník. He appreciated that he could be driven by this very important painter, graphic designer and illustrator who focused in his works primarily on the man in expressive shaping. Emil Sedlák creates his own imaginary world full of surrealist transformations and dreamlike visions. He was greatly influenced by the native region and his Gothic history. These facts were the basis for the creation of pictures full of surrealist stories. Medieval scenes, the strength of the Spiš Gothic, scenes from the panel paintings, all of this is blending together in dreamy magic creations. Often repeated themes full of erotic, vicious, deformed faces reflect the inner world of the author in the constant struggle and repugnant dialogue. The creation of Emil Sedlák is best described with his words: *“The status, the psychic, the location or the moment are my tempters and I resist them hard. They haunt me always, everywhere, at every place, and the night – this nightmare torments me and forspents, that I catch pencil and paper, so I can, at least for a while, got rid of its power, although it has put me in its power.”*

The pictures of Emil Sedlák show the real face, critical look at man, the fact in front of which many people just close their eyes. They show the world that is a mirror of the good, but also wicked acts of individuals affected by the era and everydayness.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery’s numerous collection forms a coherent set of the Emil Sedlák’s creation. By the acquisition in the year 2012 it was increased by 12 graphic works of the artist. The collection fund is enriched with 78 works in painting, drawing and graphics.

← see page 33

Jozef Hanula (1863 – 1944) Permanent exhibition

An the end of year 2013, on the 150th anniversary of birth of the artist Jozef Hanula, the Gallery of Spiš Artists opened to public renovated permanent exhibition, dedicated to the work and life of the author. In the collection of the gallery, there are 72 paintings, drawings, sketches and studies that illustrate the evolution of the Hanula’s work throughout the whole creative period. The archival fund contains other 265 items coming from the artist’s heritage, the prevalent parts of which are designs and sketches to wall paintings. Hanula’s work affected the history of the Slovak fine art in the early days of the 20th century and became the link between Peter Michal Bohúň and Jozef Božetech Klemens - the artists of romanticism with elements of realism, the representatives of the so-called national romanticism, which emphasised the national ideals and national school presenting the new Slovak visual art tendencies in a spirit of realism of the end of the 19th century (artists: Martin Benka, Janko Alexy, Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda).

Permanent exhibition presents 5 major circuits of Hanula’s work from the collection of the gallery, which chronologically follow the painter’s creative beginnings, development and top of his production of the turn of the 19th and 20th centuries, as well as his last creative phase – sacral implementations:

1. NUDES FROM STUDENT’S TIMES / sketches, drawings, and the studies from the period of practising in Budapest and Munich.
2. URBAN AND FOLK GENRES / children’s and women’s portraits, works with folk themes and portraits of the representatives of the city of Spišská Nová Ves.
3. FAMILY AND PORTRAITS ON COMMISSION / portraits of family members, close friends and portraits made on commission.
4. SACRAL WORKS AND IMPLEMENTATIONS / sketches and art-designs for implementation of murals.
5. BIOGRAPHY / biography of the artists, family photos and interesting archival materials.

A part of the exhibition is an interactive map that serves as a guiding panel giving the information on the sites of sacral implementations of Jozef Hanula – here are marked sacral objects in which the author applied the murals: in the territory of Slovakia there are more than 60 sites, two were made in Hungary and a few in neighbouring Poland. An accompanying slideshow presents the works from the gallery collecton and archive as well as an overview of sacral implementations.

CURRICULUM VITAE | Jozef Hanula, as the representative of the Slovak folk genre, significantly affected the development of fine art of the 19th and 20th centuries in Slovakia. He came from Liptov county –he was born on April 6th 1863 at Liptovské Tri Sliache in the family of a peasant and folk wood-cutter which recognized and supported his son’s visual-art talent. His desire for artistic education was filled up by Bishop Juraj Částka of Spišská Kapitula, who was his generous patron and financially supported the Hanula’s long-term study. He recognized his work in 1879, and invited him to the Spišská Kapitula. There he was educated by the Bishop’s home painter Felix Dabert for two years. He was taught the technique of fresco; he improved himself in the oil-painting and got the basics of restoration of paintings and sculptures.

He finished his first professional studies at Budapest Landscape and Preparatory School for Professors of Drawing in the years 1881 – 1882 by professors Imre Greguss, Bertalan Székely and Karol Lotz (the studies were interrupted by the reason of military service in Prešov, Košice and Herzegovina during yrs 1882 – 1885). In the years 1886 – 1889 he continued studying in Budapest at Hungarian Royal Institute of Drawing and for Professors of Drawing. The following three years, he cooperated again with Dabert at restoring work in Spišská Kapitula.

Jozef Hanula, while studying in Budapest, was perfected in figural drawing, which dominated there, with an emphasis on technical skill. In this period he painted portraits of family members, women, or ordinary people whom he came in touch with. Already there we can observe his interest in psychology of drawings in the faces of depicted persons. He continued in the next art education in Munich, first in the private school of Simon Hollósy (1891), he also attended the Studio of Jaroslav Věšín, and finally he began to study at the Royal Bavarian Academy of Fine Arts in Munich, where he stayed in the years 1892 – 1896. He was a student of professors Gabriel von Hackl, Karol Marr and Franz von Defregger. Here he familiarized with the principles of realism, which he applied to portraits – he is characterized by a very good technical skill. In 1895 he made large-sized figural composition *Tomory’s death in the battle against the Turks in Mohács* which was completed the following year on the occasion of the millennium exhibition in Budapest. Now, the original of it is missed, there are just sketches of it.

In 1896 Hanula came back to Slovakia, first in the Liptov county to his native Sliache. In the same year he married the Czech writer, teacher and feminist Františka (Fany), née Kozáková. In 1898, he bought the old Keresztfalvy’s land-lord manor-house Chrasť nad Hornádom and founded his family. The first two children die immediately after birth; the third after half a year and at the birth of the fourth child, which was given the name of Cyril, his mother was dying. In 1902, he takes a wife, Mária, née Zvadová, from Ludrová, whom he had eight children with. He lived with his family at Chrasť until 1919.

Hanula was accepting some commissions for paintings and restoration works in rural little churches. He first brought to the vaults of the Slovak churches the folk themes. He displays the characters on the peasants, craftsmen, raftmen and simple Slovak villager.

In April 1919, when bolshevists’ troops of the Hungarian Republic of Councils began to occupy Slovakia, he permanently moved to Spišská Nová Ves. He continued in the creation for religious customers and began teaching. He was established as a teacher of Slovak language at school in Žilina for a short time; from April 1919 to August 1932, he served as an assistant teacher of Slovak language and drawing on State burgher’s school in Spišská Nová Ves. Despite the fact that he had completed two colleges, he was miss-

ing his teaching diploma. In addition to this work, he cooperated in issuing the first Slovak newspaper in the county of Spiš titled Tatry, which he edited. Since 1920 he was a chairman of the Štefánik’s Beseda, the first Slovak association in the territory of Spišská Nová Ves. He was involved from the aspects of language illustration in the preparation of textbooks of the Slovak language. In 1926 he created a unique wall painting of High Tatras and surrounding landscape on the front wall above the stage of the theatre in Reduta in Spišská Nová Ves. After ten years he had his house with a studio built. The street, on which this house stands to this day, bears his name.

Jozef Hanula was at that time known as significant cultural activist. He was a founding member of the Association of Fine Artists in Martin and for many years the President of the Fine Arts Department of Matica Slovenská. At the age of sixty nine years he was fired out from school. He had a low pension, and therefore he was forced to nurture family by paintings of interiors of churches. Despite the existence problems, he managed to introduce folk-genre elements into the sacral paintings, while situating the biblical themes into the Slovak folk environment. In 1938 he was awarded to his 75th birthday “Štefánik’s Award for the Visual Arts” for lifetime achievement in arts as the third prize after such celebrities as Martin Benka and Ľudovít Fulla, and in 1941 he was named Laureate of the State Prize “for a lifetime of work in the field of fine arts painter”. In 1940, Matica Slovenská in Martin has released a book of his Memories of the Slovak painter. He died on August 22nd 1944 in Spišská Nová Ves, where he is also buried.

ON ARTIST’S WORK | Jozef Hanula enrolled his name in the history of Slovak arts as a leading representative of the art generation that started to develop its creative mission at the end of the 19th century. After his years of studies, where he devoted himself to figural drawing, he painted mainly female characters. He liked to create drawings of young girls and women, thanks to this he is ranked to the representatives of the Art Nouveau symbolism, focusing to the sensuality and mystery that unites women. Depicting the profile view became a typical feature of the urban woman representation. In the children’s portraits, however, he managed to show softness, childishness and playfulness.

An important moment for Hanula there had become the Art Nouveau contemplativeness in paintings. The author focused on subjectivity and psychological expression in the faces of the particular women. In this way the artist belongs to the meditative spiritual artists.

At the beginning of the 20th century he participated in the first exhibition events of the Slovak artists. In 1902, under the influence of the Group of Hungarian-Slovak painters and the Hodonín exhibition, he leaves the former way of painting, by which he recorded an urban man. He focuses his attention on the depiction of the peasants, their lives and everyday issues. This moment significantly influenced the further development of the author’s creation.

Hanula’s deflection from the previous method of painting is characterized by the replacement of the urban woman with the peasant. She becomes a symbol of home and family. Psychologism and subjectivism are disappearing; standardization and objectification are getting to the forefront. The common element becomes pensive facial expression, which remains in the views of both types of women, as well as the view of the overwhelmingly from the profile. When depicting urban women he puts emphasis on the face, at the village women, there is emphasis on folk costume and props of their lives. In 1904 he created the painting *The Grump*, where he gives accent to the costume, spinning wheel, spinning and shows a female figure from the profile

again. The picture *Bridesmaid* from 1916 is an example of his ethnographic interest in the man. In the pictures *On native glebe* (1908) and *Ploughing* (1913) he depicts a peasant, which becomes a symbol of the industriousness and hard work. These images are thematically similar. The picture *On native glebe* shows an old tired man sitting on the oxen frame yoke behind which the young ploughman ploughs. It refers to the relationship of man to his native land, and at the same time man destroyed with work, but not in a negative sense. For the author the theme of the peasant become a symbol of the Slovak hardworking people. He gives form to a human moment, the common man, and with this way he enables the art to approach the common viewer.

The artistic scope of Jozef Hanula is quite extensive. Perfectly managed figural drawing and realistic portrait painting are proofs of the qualities of the author. The most valuable works are preserved from the period of his Budapest and Munich studies, and just after them. Sacral theme appears in his work throughout his all life. Just after returning to Slovakia he made several good murals in the Slovak little churches. He continues in painting of portraits of famous cultural personalities, representatives of the city and family members. Later he gives preference to offers of sacral implementations which gradually lose their artistic quality. He served also as a pedagogue and illustrator of books for children and youth.

The contribution of Jozef Hanula for the Slovak culture lies in the accent on the folk-genre themes. The artist in the years around the turn of the 19th and 20th centuries creates works in which the sophistication of forms is associated with the call for psychologism in the faces of the depicted persons, for capture of contemporary moments. He admired folk customs, songs, dances, level of sophistication and the distinctiveness of folk costumes and these marks he not only applied in the genre scenes, but he transferred some profane motifs into the religious environment.

Jozef Hanula became a connecting segment between Peter Michal Bohúň and Jozef Božetech Klemens, who presented the romanticism with some elements of realism, so called national romanticism, with emphasis placed on national ideals and national school, which presents the new Slovak art endeavours in the spirit of realism in the end of the 19th century (Martin Benka, Janko Alexy, Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda). The permanent exhibition in the Gallery of Spiš Artists offers the opportunity to peek at the particular creative periods of the artistic performance of the artist who significantly affected with part of his creation in the development of Slovak society in the beginning of the 20th century.

HANULA ABOUT HIMSELF | “*From military duties exempted, I set off to continue my interrupted study in the Pest, but now in the Hungarian school with Professor Karol Lotz. The Government arranged for him this new school to the 4th floor of the Academy of Music. I got again a state scholarship and then it went in the previous pace. In this school I stayed for 4 years. In Budapest I found even some of the old colleagues: Jenček, Kleinberger, Túry, Ujváry and Házy. Loew has already had its station. So it arrived the old way of life in every direction.*

At professor Karol Lotz there was also a disciple called Rubovič (his father was a rich businessman with leathers, Jew). This young man enrolled in my mind with the fact that he painted all manner of little pictures, which he cut out from a newspapers, stuck on a paperboard or on the tiles of cigarette boxes, impregnated with sloppy glue and skilfully painted with oil paint, signed by any artist name from the catalogue and sold by a trader with images for 20-50 Crowns, and in this way he always had money. These pictures were painted in

the school at the time when the professor left. In the fourth year of my studies there came the total repair of the Spiš Cathedral, which I have already partly mentioned. Now I will bring some of the details.

First of all, the works were in the sanctuary of the Cathedral, and it was all in fresco. The necessary tones were mixed, and the test was done on the tiles. Here is an adequate layer of skin-layer, which was composed of the old-brown lime (at least one year slaked) and river sand, i.e. lack-land sand, from the bottom of the river or brook, where the water all earthy material carried away, flooded off. In the fresco is not enough for the painter to deal with just the picture, its exterior, but here he must notice also its insides, the basis on which the image will be lying, because its durability depends on it. The painter, when he wants to paint the fresco, must be able to adjust the skin-layer. Must be able to instruct the bricklayer how to mix the skin-layer and apply it well on the wall.

Everything has already been prepared to fresco. Old slaked lime in sufficient amount, pure sand, earthy colours, the hairy paint brushes, long and round, tipped, and containers, in particular, because each colour tone had to be mixed up and tried how it dries. The tone we used for testing was umber (Umbrostein) in a row. First of all was removed what we could remove; only the bare walls remain. The brick layer flipped off the skin-layer to stone walls. Then the walls were thoroughly washed with fireman syringe and there was deposited the first the skin-layer from the thicker sand so that everything was settled and covered by up to 3 cm. When this has got dry, it was stepped to painting. But at first, the right, fresco skin-layer was applied on which still wet it was painted.

Before applying the first fresco skin-layer the place on the wall had to be well watered. When deposited, the skin-layer was smoothed with iron smoothers and then it was soaked with sloppy lime three times, every such coating was left to soak, so it must not to glitter. Then the basic tone was spread, and when it was soaked up (percolated), the drawing was traced on it, and after then it was painting. All the lime was carefully passed through a sieve; in order the lime has no. The lime little lumps inside skin-layer create cracks at drying (more-less), the larger lumps spurn the skin-layer in the layers 2-3 cm large.”

CURIOSITIES | In 1895 Jozef Hanula begins to paint on Částka’s order the painting called *The death of Tomory in the battle against the Turks at Mohács*. Dimensional six meters large composition was exposed in 1896 at Millennium exhibition in Budapest with a favourable response from the public. Today, this image, that is important for the Slovak fine art, has disappeared. There is, however, a study deposited in the collection of the Slovak National Gallery in Bratislava.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the gallery collection there are 72 paintings, drawings, sketches and studies that illustrate the evolution of the author’s creation throughout his entire creative period. Other 265 items of archive fund includes of Hanula’s heritage. Prevailing part is created by art designs and sketches to wall paintings.

← see page 34 – 39

EXHIBITION CONCEPT

Jubilees 2014

18 jubilee artists / 83 works:

48 paintings, 10 graphics, 11 sculptures, 6 drawings, 4 photographs, 4 works of applied arts

Totally 162 works by 18 celebrating artists complete the collection of Gallery of Spiš Artists. There were exposed up to the 40 paintings, 10 graphics, 11 sculptures, 6 drawings, 4 photographs and 4 works from the field of the applied arts. The selection of these works presents the most significant period of creation of the individual authors. It resumes on a series of projects Jubilees which were implemented in the years 2012 and 2013 in order to reassess the collections. The exhibition depicts the life, creation and representation of the individual authors in the collection of the gallery.

The introductory rooms of "Main Gallery" presented the creation of Karol Baron, the surrealist, which belongs to the most prominent representatives of the Slovakian painting of the 2nd half of the 20th century. He creates his own figures, mutants, which he composes by mixing human, zoomorphic and vegetative elements. The work Karol Baron is represented in the collections of the Gallery with the triptych *Common world with Aurelian Daguet*. This set is a typical example of surrealist fantasies and shape distortions which the author utilized in his creation.

There was further introduced the set of works of four jubilee honoured artists having roundish anniversary. The spaces became especial by the sculptural and paint works of sexagenarian Štefan Hudzík. In his painting there predominate figurative compositions and studies of horses. Human figures and stylized fragments of horses are being formed in the metal and wood by him. Ten years older sculptor Imrich Svitana belongs to the founder's personalities of artistic jewelry. Drawing, sculpture and commercial art in the form of a stylised jewel represent a wide artistic scope of the author. The shape purity, the precision, the matter abstracted into simple geometric shapes and the perfection of manufacturing are the main features of the authors' works. Photographer Alexander Jiroušek celebrated his 80th birthday. The author, who has had implemented a lot of solo exhibitions, is also known by publications having of natural-historical and historical character. Edita Maxonová, would have lived 80th birthday in 2014. She belonged to such female sculptors, which had crossed the border of homeland with their work. She created mainly monumental sculptures in architecture, for interiors, exteriors and environmental installations. The exhibition was enriched by the works of Michal Trembáč, who devotes himself to both cabinet and monumental creation. He creates wood compositions inspired by folk art forms. In the painting he develops more motifs from folklore as well as from industrial and natural landscapes and an inexhaustible theme with the motif of the High Tatras.

Milan Hnat belongs to the representatives of the contemporary visual arts of middle generation. Fragments of human and animal figures are added to the narrative storyline structure on large-format canvases. In gestic paintings having smaller depictions their coloured and shaped tradition raises in the spirit of neo-expressionism and fauvism. He applies these procedures

in the works that have been the subjects of acquisition in the year 2012 as the gift from the author. Another jubilee honoured is Vladimír Popovič. In his work, we can meet with the paper wrinklages, three-dimensional collages and the combined technique of painting. For him there are characteristic symbol, font, fragments of the photographs, the spraying of colours through the template and spontaneous gesture.

In 2014, we again reminded the anniversary of Jozef Majkut, now, however, the 105th anniversary of the birth of the author. In his early days he was devoted to small genre, later became the subject of his interest exclusively landscape painting. His favourite motifs were the natural sceneries of the Slovak Paradise, captured in all seasons. The painter Julius Nemčík was devoted to the portraits, in which he traced psychological expression. His manuscript is relaxed. He managed to capture the contemporary atmosphere in his landscapes. The artist Anna Borovičková specialized except to the textiles also to the painting. Her floral still-life and landscape sceneries painted with oil and tempera are characterized by a true depiction of reality. The author was not using the most attractive motifs from the sub-Tatras towns and villages, but she inserted into these works her emotional message. We can feel in these paintings the author's closeness of the relationship with the depicted landscape.

WORKS OF THE FIRST CATEGORY | One part of the "Small gallery" presented the works of art belonging to the first category. Andrej Bača's creation is represented by one work. He painted a portrait of the Countess Csáky around the year 1900. The landscape painter Ferdinand Katona has the most extensive representation of works in the first category within the collection of the gallery. He captures mostly the Tatras mountain landscape on the canvas. It is interesting that Katona studied in Budapest at the same time as an important Slovak painter Jozef Hanula. They were classmates and were trained by the same teachers. However, their manuscripts and a selection of topics are different. Katona is focused on landscape painting which his teacher Ladislav Medňanský tended to. Remarkable portrait of lady in red painted Max Kurth who was of German origin, a figure painter, portraitist but also landscape painter. Moreover, the restorer Andrej Kuc has restored for the Gallery more than ten works that fall into this category. He restored the landscapes by Ladislav Medňanský, Ferdinand Katona, female portrait by the author Max Kurth and kid's effigy by Jozef Hanula.

The space of "Small gallery" was replenished with the works of the two artists who would have celebrated the 95th anniversary of their birth in 2014. The art work of Štefan Cpin became one of the fundamental pillars of the illustrations after 1945. More than hundred book titles dedicated to the child's readers show the popularity of his work. In the graphic works he was looking for inspiration in the folk milieu. He was watching the life and work of the rural people, these themes then he transferred to graphic creation. Orest Dubay has been ranked among the major representatives of the Slovak post-war graphics. His engravings address us with the unsophisticated simplicity and lyrics. They reflect both ordinary and festive days of common people whose lives are at first glance appealing by nothing.

The exhibition was completed with showcases containing a selection of catalogues and publications dealing on the jubilee artists as well as video recordings of the openings held in the Gallery of Spiš Artists in the past few years. The works of the jubilee authors are different both thematically and by their concepts. They are represented with painting, drawing, graphics, photography, sculpture, but also with applied art.

Mgr. Kamila Paceková

← see page 42 – 43

PORTRAITS OF ARTISTS, 2014

18 Jubilee Artists

Andrej Bača

the 140th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Andrej Bača (Andor Bacsza) was born on 23th November, 1874 in Bijacovce (Szepesmindszent). He worked as a painter, graphic designer and secondary school teacher of drawing. Talent of the gifted village boy was discovered by Count Albín Csáky, who, along with his wife Anna, née. Bolza, belonged to the well-known supporters of artistic happening in Hungary at the end of the 19th century. Bača studied at Bertalan Székely and Karol Lotz. Since 1907, in addition to free creation he dedicated himself to teaching activities at the School of Applied Art in Budapest and as a Professor of geometry and as an Assistant of the Professor of descriptive geometry at Technical College. He died on 28th August, 1933 at Bijacovce.

ON ARTIST'S WORK | Bača painted official portraits of the Hungarian nobility and burghers, sacral works, but also the genre scenes, which are inspired by the village environs. His representational portraits bear all the attributes of illusory naturalism. On the other hand his genre folk portraits are characterised by a persuasive catching of a simple village man psyche. He was regularly returning to Slovakia, to the native Bijacovce, where he built his studio. He painted effigies of an academic type, but also folk genres. Due to new possibilities of rising technological age he was also taking photos.

CURIOSITIES | *"He was characterized as a smart, strapped, and esteemed gentleman having a modest, yet contemplative nature, who, despite his seriousness, had a sense for the daily life of his students."*

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery of Spiš Artists has in its collection one work of Andrej Bača called Countess Csáky created around 1900.

← see page 45

Karol Baron

the 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Karol Baron was born on 13th September, 1939 in Levoča. In the years 1963 – 1969 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava after several unsuccessful attempts to admission in it (prof. Peter Matejka and Dezider Milly). He devoted mainly to painting, drawing, but also designed architecture and tapestries. Since 1969 he alternately lived in Banská Hodruša and Žilina. In 1969 he issued a Manifesto for himself. A year later he presented with individual exhibition in the Gallery of the City of Bratislava, which, however, was closed after three days. In spring 1970, through a friend Albert Marenčin, he became acquainted with Vratislav Effenberg, a prominent Czech surrealist theorist, and became a member of Czechoslovak surrealist group. In the years 1969 – 1972 he was employed as a teacher at the Secondary School of Applied Arts in Kremnica, since 1972

he operated in the free profession. At the time of the so called normalization (1968 – 1989), especially in the period 1972 – 1986, when he could not officially show in Slovakia, there was written on his work in prominent foreign professional magazines and he participated in many international exhibitions. Since 1995 Karol Baron worked as a lecturer at the Pedagogical University in Nitra (now the University of Constantine the Philosopher). He died tragically after being hit by car on 29th February, 2004, just few days after the opening of his exhibition in Paris.

ON ARTIST'S WORK | Karol Baron belongs to the most expressive representatives of the Slovak painting of the 2nd half of the 20th century. Since the beginning of the 60's his figural creation presents a special contribution in the frame of the neo-surrealistic tradition, which he enriches with specific elements of black humour, of absurd shape metamorphoses and of drastic grotesque. Karol Baron ranks, with his special fine-art manifestation, with his own creativity, expression and ingeniousness of using imagination and often absurd elements, to the solitaires on the Slovak arts scene. He creates his own figures, mutants, which he makes by mixing of humane, zoomorphic and vegetative elements. He used to work in cycles, to which he often gave very exotic names. In his creation he used multiple fine-art technologies – collages, pastels, oils of smaller and larger formats on canvas or hardboard, paper puzzles, assemblages, the objects, which he used, in particular, at the end of his creation into some large-scale and shape-varied spatial installations.

CURIOSITIES | In 2014, we commemorate the 75th anniversary of the birth of Karol Baron, and simultaneously the 10th anniversary of the death of the author. He prepared the exhibition of his pastels from the years 1968 – 1991 in the prestigious Paris private gallery Les Yeux Fertiles. On Sunday 29th February, 2004, two days after the opening of this exhibition, he succumbed to injuries after a collision with a car in the streets of Paris.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The work of Karol Baron is in the collection of the gallery represented with triptych *Common world with Aurelian Daguet*. This set is a typical example of surrealist fantasies and shape distortions which the author utilized in his creation.

← see page 46 – 47

Anna Borovičková

the 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Anna Borovičková was born on 3rd May, 1929 in Hospozín near Kralupy. In the years 1948 – 1949 she studied at a private School of Decorative Arts in Prague. Then in the years 1949 – 1954 at the Academy of Applied Arts in Prague, in special class of prof. Anton Kybala. The class was focused on the textile art, on the education of young adepts of textile both free and industrial creation. After graduating she worked for two years in Textile Design Prague as a designer for film printing.

In 1957 she moved to Slovakia – to Kežmarok. Here, she fully developed her creative activity with the application of accumulated knowledge and experience during her studies. She mostly devoted to the textile design for the film print, also she herself made hand woven and knotted carpets. At that time, she cooperated with Dielo Bratislava. Since 1958 she was a member of

the Textile section of the Union of Slovak Artists in Bratislava. She participated in the Slovak national exhibitions of the applied arts, which were held every four years. In the years 1961 – 1965 she worked as a designer of the Promotion department of Vagónka, n. e. in Poprad. Since 1972, she is again working in her field as a designer of textile products of Tatraľan, n. e. in Kežmarok. During her operation in this business the products designed by her won several important awards. The study and the bulk of her creation rank Borovičková among the artists that are creating the textile fabric, but a complementary component to her work is painting, namely lyrical still life.

In the 90s of the 20th century she mainly devoted herself to painting, even though she was previously known primarily as a textile designer. Except for blossoms she liked to bring on canvas her impressions from the Tatras and Kežmarok landscapes. She admired the town of Kežmarok for its architecture and unique atmosphere, which she tried to capture in her works as closely as possible. Anna Borovičková died on 29th June, 1999 in Kežmarok.

ON ARTIST'S WORK | Floral still life and landscape sceneries painted with oil and tempera are characterized by a true depiction of reality. The author did not use the most attractive motifs of the Tatras towns and villages, but inserted some emotional message into her works. From her paintings there can be felt the author's closeness and relationship with the landscape depicted.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery of Spiš Artists owns two oil paintings of Anna Borovičková that depict the corners of Spišská Sobotá.

← see page 48

Štefan Cpin the 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Štefan Cpin was born on 11th September, 1919 in Olcnava, not far from Spišská Nová Ves. In the years 1934 – 1938 he studied at the Institute for Teachers in Spišská Nová Ves. In the years 1938 – 1941 he taught at Čierne Pole. In 1941 he began studying at the Slovak Technical University in Bratislava, in the Department of Drawing and Painting at profs. Maximilian Schurmann and Gustáv Mallý. He ended his study in 1944. Already during his study, in 1943, he operated in the Film Studio Školfilm, and two years later, he began to collaborate with Trnava publisher Pavol Gerdelán. Since 1945 he systematically devoted himself to illustration. For his illustration creation he was awarded with the Price of Fraňo Kráľ in 1968. He lived and worked at Harmónia near Modra where he died on the 2nd September, 1971. In 1972 he was awarded with the Price of Cyprian Majerník in memoriam.

ON ARTIST'S WORK | Štefan Cpin is remembered, in particular, by children, because he made innumerable illustrations of children's books. The Cpin's drawing was developed in his illustrations. He was interested in figural motifs from the folk environs and landscape sceneries. He depicted predominantly female figures which became for him the symbols of motherhood. He idealized the children's portraits creating a smiling, lovable kid's type. In his graphic works he was looking for inspiration in the folk type environs. He was watching the life and work of the rural people, and then he transferred these themes to graphic creation. In the painting, to which he devoted himself sporadically, Štefan Cpin focused on portrait and folk figura-

tion. He devoted his attention to the depicting of a mother with a child, with the impressive expression, which he increased with the soft colours and accession of senses.

Among his good friends there belonged academic painter Emil Paulovič who portrayed him more than once. In 1946 he exhibited together with Štefan Cpin.

CURIOSITIES | Štefan Cpin's work has become one of the fundamental pillars of the illustrations after 1945. More than a hundred book titles intended to the child-reader prove the popularity of his creating.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the gallery collection there are represented the graphic work of Štefan Cpin at number 22. Folk themes he developed in the set of coloured wood-cuts and lino-cuts.

← see page 49

Orest Dubay the 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Orest Dubay was born on 15th August, 1919 in Veľká Poľana. He belonged to the most important graphic designers of the 20th century. During the years 1939 – 1943 he studied at the Department of Drawing and Painting of the Slovak Technical University in Bratislava. Since 1949 he worked as a teacher at the Academy of Fine Arts and in 1968, he became its Rector. He was a member of the Association of Artists and Friends of Graphics (since 1948), Group of the Artists of the 29th August, and other societies. He exhibited his works since 1943 as a part of numerous group exhibitions, and since 1959 also as individual exhibitions at home and abroad, e.g. in Berlin, Budapest, Rostock, Baghdad, Düsseldorf, Cairo, Leipzig, Varna, Ulan Bator, Moscow, Florence, and in other cities. In 1964 he was appointed the Honorary member of the Accademia Fiorentina delle Arti. In 1977, he was awarded the title National Artist and won Grand Prize at the Biennial of Slovak graphics in Banská Bystrica, Slovakia. In 1981, he won the prize Ex Aequo of Contemporary Slovak Graphics in Banská Bystrica. In 1989 he donated an extensive set of his works to Museum in Humenné. He died on the 2nd October, 2005 in Bratislava.

ON ARTIST'S WORK | Orest Dubay is ranked among the most prominent representatives of the Slovak post-war graphic art. His graphic letters address with unsophisticated simplicity and lyrics. They reflect both the mundane and festive days of ordinary people whose life is nothing appealing at first glance.

CURIOSITIES | In 1980, the cycle of Twelve Prints was published for the author in the Tatran Publishing. He also won honourable mention at the International Exhibition of Book Art in Leipzig.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the collection of the gallery the work of artist is represented by five oil paintings, which depict the landscape of Spiš and the surrounding area.

← see page 50

Milan Hnat the 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Milan Hnat was born on 16th November, 1959 in Údolie. He was educated in the years 1982 – 1988 at the Academy of Fine Arts in Bratislava, Department of Restoration of Paintings (assoc. profs. G. Balažovičová and, I. Meszarošová). In the years 2001 – 2005 he completed doctoral studies at prof. V. Popovič, academic painter, at the Academy of Fine Arts in Bratislava. For his artistic work, he won in 2002 the Prize of the Rector of the Matej Bell's University. In 2010 he won the Special Jury Award at the 14th International Biennale at the National Museum of Fine Arts (Taichung, Taiwan R.O.C.). His works are represented in the galleries in Slovakia but also abroad, where he regularly participates in exhibitions. Since 1999 he is dedicated to teaching activities. In 2014 he has become a Assistant-dean for the study at the Faculty of Fine Arts of the Academy of Arts in Banská Bystrica. He deals with painting, drawing, graphics, photo, installations and restoration. He lives and works in Banská Bystrica.

ON ARTIST'S WORK | Milan Hnat belongs to the representatives of the contemporary visual arts of the middle generation. In addition to educational activities he is devoted to artistic creation and he presents himself in both national and foreign exhibitions. The beginnings of his work have been influenced by the post-modern painting of the end of the 80s and the beginning of the 90s years of the 20th century. Already there was manifested the characteristic author's manuscript, which is used to represent the mystic-imaginary visions through symbols and characters. He interprets biblical texts and parables. He inserts some fragments of human and animal figures to the narrative story structure on large-format screens. In gestic paintings in smaller depictions the tradition moulded in colour and shape acts in the spirit of neo-expressionism and fauvism.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The representation of the artist's work in the collection of the gallery is more modest. The fund is completed with two acquisitions with a typical author's manuscript.

← see page 51

Štefan Hudzík the 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Štefan Hudzík was born on 28th January, 1954 in Spišský Štiavnik. In the years 1963 – 1973 he attended the Secondary School of Applied Arts in Bratislava in the field of wood-carving at Ludwik Korkoš. He continued in the study to Academy of Fine Arts in Bratislava in the field of figurative sculpture at prof. Ján Kulich, and in the last year he won the prestigious Prize of Martin Benka. Since 1996 he works as a teacher at Secondary Technical School of Wood in Spišská Nová Ves. His works are represented in the collections of the Spiš Museum in Levoča, the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves, Tatra Gallery in Poprad, Slovak National Gallery in Bratislava, the Bishop's Office in Spišské Podhradie and in private collections both at home and abroad. He realizes monumental works in the architecture of a number of towns and villages in the Spiš County and also the commemorative medals with sacral motifs. He lives and works at Spišský Štiavnik.

ON ARTIST'S WORK | The sculptural work of Štefan Hudzík began to develop on the realistic principle of the historical portrait and portraying of family members and friends. At the same time he devoted himself to relief creation having religious themes, sporadically to medallist work. Inspiration for small bronze sculptures was provided him his detailed observation of the Spiš flora. He elaborates and plays with the element of horse and rider, he modifies the shapes, and at the capturing the beauty of the unbound movements he transfers his own sentences and sensory perceptions into his compositions. He processes the themes from Christian iconography with humility and the depth of the spiritual inspiration (*St. Cyril and Methodius, Crucifixion, Calvary* and the common topics of reverent and peaceful nature). The allegorical figures are hiding feelings and moods in themselves.

He passes gradually from a realistic view to abstraction, in which pulses energy and life of shapes. Biblical scenes are accompanied by the simplified form, silhouette, or just by an indication of associated characters. In this way he shifts the work in the current position with the non-infringement of the timeless theme. In front of the work, meditating in silence, we perceive a spiritual message.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The art collection of the gallery is complemented with 8 sculptural and painting works. In the painting there predominate figurative compositions and studies of horses. Human figures and stylized fragments of horses are formed in the metal and wood.

← see page 52

Alexander Jiroušek the 80th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Alexander Jiroušek was born on the 24th November, 1934 in Spišská Nová Ves. He attended elementary school in the Czech Republic, in the town of Brandýs nad Orlicí. After the war he returned to his native city, where he was studying at high school in the years 1945 – 1953. After graduation he studied at the Technical University in Košice and in 1959, he got a degree in mechanical engineering. Since 1975 he dedicated to the photographic work as a free-lance artist. In his early days of photographing he entered in a variety of competitions in amateur interest organizations both at home and abroad and he was gradually gaining numerous awards for photographic creation. This led to collaboration with multiple editors and publishers. After 1990 he established his own editorial and photographic agency and he continues in this activity up to the present days. He participated in the release of more than 130 publications having reportage, landscaping, historical and homeland-study character. Since 1975 he has organized many separate presentation and participated in many group exhibitions in Slovakia and also abroad.

ON ARTIST'S WORK | The author's work has mostly of reportage and visual-art-documentary features inseparably tied with the lots of picture books of Eastern Slovakia. Jiroušek's name has become synonymous with good image, which has gained favour not only of editors, but also the spectators. Colour has become the means of expression of the Jiroušek's photography. There predominate the landscape, in particular the alpine area, which the author

captures not only as a photographer but also as an active climber and tourist. The magnificence of nature in the author’s work is alternated with sober reality of the modern world that is not only documenting life in other countries, but also with fine-arts means presenting the world we live in. Jiroušek’s photography is na appropriate reflection of the reality. The coloured poetry of life and the world a mosaic of facts non-shrouded by pretence. The author says: *“Photography provides the possibility to conserve a very short period of our lives, mostly in regards to the hundredth, or one-tenth of a second. It is an objective document of the time period, often with the fine-arts elements. To see the results of own work in recognition, admiration as well as the functionality of the everyday moods and needs is the above all beautiful feeling and satisfaction.”*

FROM THE GALLERY COLLECTION | The gallery collection has only four colour photographs with Slovak landscape from 80s of the 20th century, capturing environs of Spiš region, Pieniny and the peaks of High Tatras.

← see page 53

Ferdinand Katona the 150th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | The artist Nándor Katona (Ferdinand Nathan Kleinberger) was born on 12th September, 1864 in Spišská Stará Ves. The environment of the poor Jewish community, from which he came, had stigmatised his life and the path he had chosen already as a 12-year-old. When he was 15 years old, Ladislav Medňanský started to teach him and became his maecenas. Since 1884 he continued to study in Budapest, at the Hungarian Royal School of Modelling Drawing and for Training of Teachers of Drawing (profs. I. Greguss, B. Székely, K. Lotz); in 1890 he continued to study at the Academy Julian in Paris (B. Constant, J.-P. Laurens), in 1891 he painted in Barbizon. He won his first domestic and foreign awards and travelled through Europe. In 1899 he collaborated with Medňanský and painted in the area of Spiš and the High Tatras. Later, he settled permanently in Budapest and was actively involved in the cultural and fine-artistic events. He became a member of the prominent artistic groups and for his work was awarded with important awards. He did not forget Slovakia and remained in returning and creating here; his great desire was to have a large exhibition at home. This took place in 1933 in Poprad, however, after his death. He died on the 1st August 1932 in Budapest.

ON ARTIST’S WORK | Katona managed to capture readily and quickly the surrounding landscape. He created sketches, drawings and paintings in plain air. Spiš and Tatra mountains became for him a lifelong theme of inspiration. Initially, he picked up the nuances of dark colours, which reflected his gloomy and depressed moods. In his work, there dominated the melancholic mood of the landscape into which he failed to add a touch of philosophical or dramatic depth. After 1900, when he entered into the Szolnok art group, his palette became lightened. He created some sunny luminosity plain air paintings. Katona died extremely proud of his work, which deserves its place in the history of landscape painting in the regions, where he had worked. Until the end of his life, however, he suffered from a feeling of human grievance, which could not separate from the arts, because he failed to recognize the diversity, size, and the non-recurring of the genius of arts – Ladislav Medňanský, who helped him and opened the ways to the creation. Katona

has for fine-arts scene the importance mainly as a landscape painter with the more traditionalistic expression of work.

CURIOSITIES | In 1880 Ladislav Medňanský notes his artistic talent and invites him into his studio in Strážky. He gets the first fine-arts training. Later goes to study in Budapest, where he becomes a classmate of Jozef Hanula. He is dedicated to figural painting. After graduation he completed study stays in Paris, London and the Netherlands.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The gallery collection contains six artist´s works: 5 oil-paintings of landscape and 1 pastel study of horses and figures.

← see page 54 – 55

Andrej Kuc the 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Andrej Kuc was born on 27th November, 1919 in Lechnica near Červený Kláštor. Since 1935 he took up indenture of painting craft in Spišská Nová Ves and later he worked in the paint companies in Poprad and Kežmarok. In the years 1950 – 1956 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava at prof. Karol Veselý. After graduation he worked freelance in Bratislava. In the years 1959 – 1961 he works as head of gallery department and restorer in the Museum in Bojnice. He devoted to restoration of cultural monuments in Slovakia. In 1964 he permanently settled in Spišská Nová Ves. In 1972 he was working for Slovak Institute of Heritage Preservation and Nature Protection in Bratislava. Since 1981 he worked as a professional restorer in the State Restoring Studios in Levoča, where he restores artistic monuments of Banská Štiavnica. He is the holder of the Czechoslovak War Cross (1939) and the Order of the SNP rank 1. In 1987, he was awarded the title Merited Worker of Culture. He died on the 18th October, 1997.

ON ARTIST’S WORK | Andrej Kuc restored rare cultural monuments all over Slovakia. Let us consider the restoration of the murals in the churches in Šamorín, Žehra, Dechtice, in the Castles of Kežmarok, Zvolen and Orava, in Červený Kláštor and many other objects. He restored the graffito on the bellfries of Kežmarok and Vrbov. In the castle of Hanušovce nad Topľou he restored the stucco decoration. He was also been devoted to preservation and restoring of wooden objects and items. In the collections of galleries, museums and private collections he restored some sets of paintings. He devoted himself sporadically to the art painting.

CURIOSITIES | In 1940 Kuc entered the forces of military unit in Levoča. Four years later, he joined the Slovak National Uprising (SNP), and on the 5th April, 1944 he was injured with mine – then his lower parts of both legs were amputated. After the accident he worked in administration. In 1947, he married with Emília Čamajová. In the 50’s years he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava. On the 2nd March, 1964 his wife died. In the same year, on the 8th August he married with Maria Joppová and moved to Spišská Nová Ves. They had a daughter Gabriela and a son Ľubomír, who continued throughout his father’s footsteps.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Andrej Kuc restored for the gallery more than ten masterpieces belonging to the 1st category of quality. He restored the landscapes of Ladislav Medňanský, Ferdinand Katona, female portrait from Max Kurth, portraits’s studies from Jozef Hanula, natural sceneries of Ernest Rákoši and Viktor Olgyai. The painting by Eugen Szepesi-Kuszka was restored by his son Ľubomír, who continued in renewal of another works in the gallery collection.

← see page 56

Max Kurth the 145th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Max Kurth was born on 23rd February, 1869 in the German town of Kayna. In the years 1887 – 1888 he studied at the School of Applied Arts in Leipzig, in 1888 – 1895 at the Academy of Fine Arts in Leipzig (prof. Vogel, Kohner, von Werner) and in 1893 – 1894 at the Master School of prof. Colzerton in Berlin. In 1894 he was awarded by the Menzel’s Prize and as well as with it a scholarship to study in Italy. He also visited the Hungary, where he got for the first time to Šariš. For his folkloristic studies from Šariš County he was awarded a second time the Menzel’s price. Since 1901 he permanently settled in the town of Prešov. He became a painter of a wide genre scope and the leader personality of the Prešov painting at the turn of the 19th and 20th centuries. He died on 16th April, 1962 in Prešov, and is buried in the city cemetery.

ON ARTIST’S WORK | Max Kurth, of German origin, figuralist, portraitist, but also a landscapist, was remarkably versatile and artistically gifted. He became a popular portraitist in Prešov and its surrounding, later he opened a private art school, where he taught painting and drawing. His artistic scope was wide; he alternates genres from the mythological depictions, religious scenes, historical events, views of the blacksmiths workshops to realistically created portrait studies. He developed luminosity tendencies in landscape painting; he depicted the bright garden and forest interiors and the immediate records of landscape environs. He was enchanted by the beauty of Šariš County, by the natural scenery, full of colour and liveliness of folk costumes. At that time, he met with Paul Sziney-Merse, the plain air painter, who greatly influenced him. Initially he depicted folk character types, at a later stage of his work he focuses on the personalities of the burgher society.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery has the only work by Max Kurth. This is realistic portrait of a sitting lady.

← see page 57

Edita Maxonová the 80th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Sculptor, painter and graphic artist Edita Maxonová was born on 17th February, 1934 in Košice. In the years 1953 – 1959 she studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava at prof. R. Pribiš and J. Kostka. Since the 1960 she regularly participated in collective exhibitions at home and abroad. She exhibited individually in Czech Republic and Slovakia. Her works are in the collections of many galleries in Slovakia, Czech Republic, Hungary, the Netherlands, France, and the United States. She died in 2008 in Bratislava.

ON ARTIST’S WORK | Edita Maxonová belonged to such female sculptors, which crossed with their work the borders of homeland. In 1997, the University of Arizona within its program “Women of the world” ranked her in-between the 600 best female fine-artists of the world. The creation of Edita Maxonová was launched at the Academy of Fine Arts, later she added to it her knowledge of world trends and created the non-figurative, constructivist and geometric works, which, over time, she enriched by colour, figure and light. She was one of the first artists in Slovakia, which had used the phenomenon of light on the statues with phosphorescent coatings in her sculptures. *“My original technique is stained carving combined with painting on wood. It looks impressively and convincingly, it is not boring in different alterations and variations. I think that also my fluorescent sculptures, dealt with painting on wood, glass and paper, deserve the attention; they were the first ones in the country of their time”,* the author said. Maxonová belonged to the first female sculptors in Slovakia, which, as the generation, affected positively the future direction of Slovak sculpture in its diverse forms. She created mainly monumental sculptures in architecture, for interiors, exteriors and for environmental installations.

CURIOSITIES | Confession of the artist on the occasion of her anniversary in 2004: *“My 70-year anniversary is coming up and as memento remained to me my remembering of friends, who have not been negligible personalities of the world... I tried not to be boring in my work and to keep pace with the world’s art. I have processed my impressions both graphically and in painting, and of course in sculpture in all disciplines also elaborated in photomontages. And I think that also my environmental processing is plumb-less as functionally, as well as how the Blob*. I have reached the world’s recognition with the tribute to be ranked between the 600 best fine-artists in the world in a survey of a university in the USA. The media both at home and abroad have appreciated me properly, so I think that my gesture to donate the national galleries and the museums was a happy idea, because this gift will enrich the cultural events in the future both at us and in the world.”*

* Blobitecture (word composed of blob architecture), or blobism, are the terms denoting one of the current development of trends in architecture, which is inspired by natural organic shapes, sometimes reminiscent to amorphous aggregation of amoeba.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery owns three works of the artist. One sculpture that describes the basic outlines of the work, her typical manuscript, and two realistic-expressive portraits.

← see page 58

Július Nemčík the 105th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Július Nemčík was born on 12th November, 1909 in Lipníky near Prešov. He was skilled carpenter and the painting was his hobby. To his first teachers belonged Ernest Rákoši and Mikuláš Jordán in Prešov. Later he continued to study at the Academy of Fine Arts in Prague at prof. Loukota. After finishing the preparatory school of drawing he continued at prof. Obrovský's school of painting. In the years 1942 – 1945 he lived alternately in Prague and Prešov. Since 1945 he lived in Košice where he initiated the formation of the Association Svojina. In 1948 he took the study tour to Paris. In 1954 he permanently moved to Bratislava. His work, as well as the work of the Generation 1909, is mainly marked by the events of World War II. In the 50s there appeared the themes from the events of the Slovak National Uprising (SNP). In the Nemčík's work we can find the themes devoted to the captain Nálepka. Later he prefers mostly the landscape painting. In 1970 he received a state award, and in 1973 he was granted with the title of National Artist. He died on 7th January, 1986 in Bratislava.

ON ARTIST'S WORK | Nemčík while studying and exploring the old masters' art deepens his concern in rural themes. In Prague he received the range of vision and inspiration for his own work. He is also devoted to portraits, in which he watches the psychological expression. His manuscript is released. In his landscapes he managed to capture the contemporary atmosphere. In the 40s years of 20th century he combines drawing with temperamental handwriting, whereby he deviates from the line of academism. The colour, which has yet to meet the complementary component, becomes a means of expression of the internal feelings. The work of the Generation of 1909 was close to him. He expresses the protest against fascism with expressive painting. In addition to this, he is dedicated to rural topics, portrait and still-life. In the post-war period, he is experimenting with the technique of painting; the pastose surfaces multiply the emotional experience. At the end of 40s years Nemčík departs along with his wife Edit Spannerová to the study tour to Paris, where he finds a new inspiration for creation. In the 50s years of the 20th century he focuses on industrial topics, which he shows on the large-format canvases. Imitating the old masters' painting he creates modern historical painting from the workers environment. He implants into the composition of a particular landscape the workers and also himself. He moves to Bratislava, where he returns to the motif of SNP, and later he forms the painting cycle *In the footsteps of the captain Nálepka*. The theme of the landscape he develops into the rest of his life, in which he is still finding a new inspiration.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The collection of gallery has 5 landscapes of Július Nemčík, depicting the Spiš landscape.

← see page 59

Vladimír Popovič the 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Vladimír Popovič was born on 27th November, 1939 in Vysoká nad Uhom. He got his secondary education in the years 1955 – 1959 at the School of Applied Arts in Bratislava. In the years 1959 – 1965 he attended the Academy of Fine Arts in Bratislava which he completed under the direction of prof. Dezider Milly and Peter Matejka. In 1965 he had the first solo exhibition (Spring exhibition at Gallery of the Young Arts, Bratislava). In the years 1990 – 2007 he taught at the Academy of Fine Arts in Bratislava and led the Studio of multimedia. In 2002 the Slovak National Gallery introduced an extensive review of his work entitled *The Great Retrospective*. On this occasion, there was published a monograph *Vladimír Popovič*, the author of which is Zora Rusinová. He lives and works in Bratislava.

ON ARTIST'S WORK | After studying at the Academy of Fine Arts, within the period of 60's years of the 20th century (the "golden sixties") he exhibited his first paper "krkváž" (special artist's technique), assemblages and organized the events with paper. He elevated the paper to an equivalent creative material. He significantly participated at fine-artistic outcome of the movie *The feast in the Botanical Garden* (1968 – 1969) and in the so-called "theatre of images" he supported connection of word, image and music. After the 70s years of the 20th century, which he happily overcame with inertia of the still explosive gestic painting, there came the Orwell's period of the 80s years damped grey painting of "concrete sonatas", "congresses" and angry ironic drawings carved to the paste. After 1989, being discovered and appreciated by the art-theory, he organized a set of his retrospective exhibitions.

In the Popovič's work we can meet with the special paper techniques, assemblage and combined technique of painting. For him is characteristic the symbol, font, fragments of the photography, the colours spraying through the template and spontaneous gesture.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery owns two works of Vladimír Popovič from 1986, in which there are emerging some reminiscences on Spiš represented with characteristic features of the eternalized landscape.

← see page 60

Imrich Svitana the 70th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | He was born on 22nd January, 1944 in Spišská Nová Ves. In the years 1959 – 1963 he studied at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava, field of wood-carving (prof. A. Drexler, L. Korkoš). Since 1963 he studied at the Academy of Applied Arts in Prague, artistic metal processing (prof. J. Malejovský, J. Nušl), which he graduated in 1970. In the years 1996 – 2010 he worked as a teacher at Secondary Technical School in Spišská Nová Ves, in the field of monumental masonry. From the beginning of his artistic way he was devoted to the creation of monumental works, sculptures, medals and jewellery. His works are in the collections of Slovak and Czech galleries, but also in private collections at home and abroad. He lives and works in Poprad.

ON ARTIST'S WORK | Imrich Svitana belongs to the founding personalities of artistic jewellery. He brings a new perspective to the studio jewel and medal making. His jewellery was characterized from the beginning clean massive shape having clear contour line. The tension resulting from the combination of silver and slate was suppressed with matting of the metal and polishing of the mineral. Both hammered and intricately cut sheet metal, as well as the subtly engraved stone appears on the racks and brooches. The shape purity, the precision, the material abstracted into simple geometric shapes and the perfection of manufacturing are the main features of the artist's works. He connects with the exact contour line the themes of ancient civilizations, natural elements and current trends in the art. Stylized bird has become his favourite theme. Later he moves a very unique geometric stylization into a new position. We can find here fragments and details of ancient architecture. These works represent the author from his deep sacral site. He elaborates the sacral element with affection and deep intimacy trying to achieve a pure spiritual inner dimension. The idea as a base of non-material essence is expressed with simple and concise symbol and character. He abstracts the watched motifs on basic geometric forms. Symbolically and with character he is recasting the shapes and transfers the ideas of monumental making to a jewel, medal, coin and vice-versa. He has ranked among the leading artists in Slovakia very quickly with his work of medals, coins and art jewellery.

FROM THE GALLERY COLLECTION | In the drawing, sculpture and applied art is represented the work of Imrich Svitana with fifty works. The common denominator of his works is the shape purity and precision.

← see page 61

Michal Trembáč the 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Michal Trembáč was born on 21st September, 1929 in Poprad-Veľká. In the years 1947 – 1949 he studied at the School of Decorative Arts in Prague at prof. J. Masák and J. Němec. In 1953 he completed his studies at the School of Applied Arts in Bratislava, field of graphics at prof. M. Fikari. In the years 1955 – 1956 he worked as methodologist for fine-art work at the District Edification Centre in Poprad. In 1961 he was accepted as a member of the Association of Slovak fine artists and since 1967 he has been working freelance. In the years 1982 – 1990 he worked in the committee of the Regional organization of the Union of Slovak Artists of the East-Slovakian region. He lives and works in Poprad-Veľká.

ON ARTIST'S WORK | Michal Trembáč is dedicated to the cabinet and the monumental work. He creates wood compositions inspired by the folk art. In the painting he develops several motifs, from folklore, landscape, industrial and natural landscapes and inexhaustible theme with the motif of the High Tatras. The artist's work is linked to the Slovak modernism. He artistically shapes the nature in its infinite metamorphoses. He constantly elaborates the theme of the Tatras nature and is looking for a new expressive means for the expression of its characteristics. We cannot fail to notice many figural compositions in the creation of Michal Trembáč. From abstract areas there are emerging figures bounded by the clear contour line. The painter wants to indicate by his work some problematic spheres in society; he is addressing

ecological topics, current issues. Liveliness, expressivity, bold colouring, coating of pastose colour areas onto the canvas, delimited contour, they all are symptomatic means of expression of Michal Trembáč.

FROM THE GALLERY COLLECTION | The collection of the gallery is completed with six oil paintings by artist; here is represented an abstract landscape, portraits, figurative studies and folk motif.

← see page 62 – 63

CONCLUSION OF JUBILEES

The project Jubilees, which was first presented to the public in 2012, was concluded by two solo exhibitions at the end of 2014. The full stop after the whole project was made by solo exhibitions dedicated to *Jozef Majkut* – in curatorial concept of Peter Markovič and to *Ján Ilavský – from the gallery collection* curated by Kamila Paceková. The works of Jozef Majkut and Ján Ilavský are full of emotions and harmony, therefore they deserve special attention and deeper reflections.

JOZEF MAJKUT | An extensive exhibition of Jozef Majkut, whose 50th anniversary of the death we commemorated in 2013 and 105th anniversary of his birth in 2014, offered to visitors a unique artistic experience through the oil paintings mostly with the theme of the Slovak Paradise. Landscape paintings, which formed the centre of not only the Majkut's creation, but also of the exhibition introduced in the Gallery of Spiš Artists, are an expression of deep respect and love for the Spiš region. A cross-section of his work, which was developing from the beginning of 40s of the 20th century and continued for two decades, was represented by fifty exhibited paintings from the collections of Slovak galleries, as well as from private collectors.

JÁN ILAVSKÝ | The last jubilee exhibition is a selection of the works of Ján Ilavský, whose 90th anniversary of the birth we commemorated on December 15th. This significant personality of Slovak modern realism concludes almost a three-year research project Jubilees (2012 – 2014), thanks to which the general public was given the opportunity to know closer the significant work of forty artists whose names are associated with Spiš County.

Mgr. Mária Šabllová,
art historian of Gallery of Spiš Artists

← see page 64 – 65

Jozef Majkut (1909 – 1963)

The painter of Slovak Paradise
...at the rocky banks of his river...

“Slovak Paradise has not found its painter yet. This exquisite corner of our homeland remained artistically unnoticed area for a long time. Only recently it has found its master: that is Jozef Majkut, the painter coming from this beautiful corner of Slovakia; from the part where the Hornád River is gathering its strength and breaks into the valley full of grace and pleasure, into a real paradise on the earth.”

That quote is from typewritten text on the author by Karol Vaculík, which is probably the Vaculík's vernisage address, prepared for the artist's exhibition "Slovak Paradise in the fine-arts work of Jozef Majkut" in the Regional Gallery in Košice in 1957. The contents of the text associates with Vaculík's catalogue introduction, prepared for the artist's exhibition in 1958 in Bratislava. Documentation centre of the East-Slovakian Gallery, 412/57.

These insightful and almost rapshodizing words of Karol Vaculík, a friend of Majkut and an art theorist, are supported by the exploring of Majkut's creation and by the knowledge of the circumstances of his painting. They introduce almost proclamatively and with intuition the artist's creation in the period, which meant a substantial and of course also breaking stage of the meantime creation of Jozef Majkut. Karol Vaculík, with his insight into the artist's work, has defined one of the fundamental and almost archetypal images of the artist's painter's endeavours. It was the Majkut's subsistent humane and art blending with the region, which the painter actually loved and which specific landscape beauty he was experiencing in any forms, colours, shades, moods and in all situations. Vaculík points on – even so highlights – the basic of value, thematic and emotional aspects of the artist's painting, as we have already known, programmatically opening itself to his latest but the most important stage of the painting, in which Majkut approached his fundamental ideas on painting the landscape, the artist's connections with its environs and with his humane and emotional presence, in which he was finding his artistic truth.

It is indeed valid that Majkut loved as well as painted Slovak Paradise and that this Slovak landscape corner shaped in a fatal way the artist's creative fine-arts sight. Majkut fixed primarily on its visual beauty, on its optical structure, on the morphology and composition of its relief, on its specific natural atmosphere, on the light accent of his rugged rocks and cliffs and also on the inimitable character of its mountain scenery. Jozef Majkut was primarily a well-defined painter – the landscape painter. The artist's direct and non-speculative vision of the landscape required his physical presence in the country depicted, a surviving of the place, his immediate touch with its atmosphere, at the perception of which he was not revelled in romantizing emotional depictions, he did not call up any emotional rainstorms or did not create effectively upmocked coulisse landscape sceneries. Majkut's paintings do not dramatize motif, do not overflow by any false sentiment, and do not bring foul-taste of pictorial sweetness. The painter did not build his paintings with the effects of overexposed sunny atmosphere. Similarly, he was not revelled in the pathetic dramatizing of the depicted scene or scenery. The painter preferred perhaps the less lyrical but more factual approach to the motif shaping, although we cannot fail in perceiving the artist's efforts to capture the appropriate mood. We can almost entirely mark the Majkut's creation as a creed of this beautiful and very emotive area of Spiš landscape. The river of the artist's Paradise used as both mental and

visual framework of the Majkut's creation, therefore, refers up to the iconic importance of both the Slovak Paradise environs and the Hornád River for the artist's painting creation.

The artist's painting concept of the Spiš landscape and, in particular, specifically of the Slovak Paradise landscape, refers to its fundamental importance in the context of the artist's creation. Majkut belonged to the painters' generation born around 1909; his peers were, for example, painter Július Nemčík or the painter originating from Spiš Jozef Fabini. The artist's creation, which was prematurely closed by his death in 1963, remains as if it was omitted and out-petered without any more important art-historical reflection. Except for the above-mentioned Vaculík's dedicated insight into the Majkut's creation, one biographically led study of Jozef Pichonský of 1968, just only the catalogue study of Imrich Groško of 1974 for the exhibition prepared for the 10th anniversary of the painter's death managed to recall the artist's creation in a more relevant manner. Similarly, we can point out to the almost non-existing exhibition reflection of the artist's creation, to number of its exhibition reminders as a reminder of some "omittance" of the artist. The artist's works were reminded to the public over the past decade, in particular, by the works presented in the exposition selections and collection installations of the Košice's East-Slovakian Art Gallery. A reflection on his prematurely terminated creation and gradually accrued gap of already fifty years may constitute one of the reasons for such a situation.

The sudden termination of the artist's creation, which was, prior to the artist's death, in its logically developed realistic vision conceptually opening itself to stronging colouristic perception of motif and to the painter's expressivity and unexpected phraseology, perhaps shifted the perception of his creation to the positions of already uninteresting late realistic sight of the art of the late end of the 1950s. Missing reflection of the Majkut's creation and its existence in some kind of twilight interest, of course, refers also to the historical context and evolution of both the Slovak and the East-Slovakian painting of the past decades. This is for sure coincided with the loss of attractiveness of a realistic fine-arts model and with the dealing with a historical period of realistic and specifically socialistic-realistic painting. In the Majkut's case, similar considerations can be amplified by a constantly regressing feeling of the untold artist's creation and of its sudden termination at the moment, which suggested its emerging colouristic and stylistic expressive potential of painting. The expressive Majkut's landscapes, emerging after 1960 with their colouristic onset and free manuscript diction, could be the real Majkut's painting message. Could be... but the artist's fate was not directed and was not determined by the considerations on the extension of his artistic possibilities and on the opening of his paintings to any new fine-arts destinations...

The Majkut's creation found itself at the fault line of one of the developmental forms of realistic painting. The development of Majkut's painting suggests that the painter perceived the limits of direct realistic depicting and of his own painter's approach too. The last stage, approximately five years of his final creation, quite clearly indicates the Majkut's reevaluation of the importance of a realistic formula and his diverting from focusing to the only realistic seeing and optically faithful transcript of the reality. To the above fact there point out both the relaxation of his manuscript and, in particular, the more significant presentation of colouristic details in the structure of his painting. Also because of these I can perceive the author's early death as one of the reasons of his omittance or overlooking. We do feel that the Majkut's creation, with both its scope and the author's focusing on the painting, was probably determined by the width of the author's interests and it was standing as if

in the shade of another painter's activities. The author, who was dedicated himself to organising and to association activities, to the activities as an official in the Department of culture of then Regional state administration office in Košice, to the establishment and management of the East-Slovakian Gallery and also to the teaching activities and the establishment of Department of pedagogy he managed only gently to forge to the systematic painting. Painter Jozef Majkut died in 1963, already in the period of (being temporary, from the historical development of Slovak painting) leaving the meantime strictly required tributary relation to ideological empty phrases about contentuality and commitment of the arts and of the sustained onset of fundamentally different fine-arts concepts. A model of artistic seeing tied to the real facts transcription of the reality in the given developmental stage was (only temporarily – due to the following social development) subsiding. The concept of a new, autonomous form of the picture, without the perception of its strict ideological and formal patterns, was brought by the creation of then contemporary youngest generation. The referred process was no longer the fate of the artist's creation or his generation.

The Majkut's artistic expression in the last stage of his creation was indicating some visible changes. The artist was creating humbly and with evident developmental logic, which formed the emergence of his paintings. The author did not belong to the experimenters or radical destructors of traditional forms of painting. We can conclude that with his work he never left the original, although evidently modified and in form gradually released, realistic opinion platform and the principles of the optical depicting. In relation to the essential developmental tendencies of the fine art, the similar fine-arts model represented the form of already conservative poetics, subsiding in the stream of the development of modern painting. Gradual development and painting release, associated with the breaking down of the realistic bases, is characteristic especially for the late phase of his painting. The artist working with dignity and humility, having a starting "optics" of realistic seeing, suddenly ceased his creation during the period of its apparent growth and its fine-arts opening to the chiefly autonomistic painter's means – to colour, to painter's gesture and to colouristic, as well as to manuscript expressivity.

Jozef Majkut gained the pedagogical education. He worked as a secondary school teacher of drawing, what he taught since September 1945 in Košice. Realistic vision, professional training to mastering of the drawing form and of that derived ability of perception of the detail of painting and achieved realistic expression belonged between the elemental artist's fine-arts equipment. The centre of the artist's painting just happened, in accordance with historical circumstances, to belong to the period, which similar fine-arts form directly required. Jozef Majkut was coming from his less systematic painting and vocational training, only from gradually looming way to painting and from complicated opening up of some options of his artistic development; then, on the top of his artistic development, he digressed from realistic outcomings of his creation and preferred optical seeing of theme. Unfortunately, just at the time in which he was opening his painting options and was releasing his spontaneity, sensitivity, colouristic and emotional or manuscript potential, the painter Jozef Majkut died. As it is stated in the catalogue study of Imrich Groško – Majkut at a later stage of his creation painted with extraordinary concentration. This statement is indicated by the nature of his creation around the year 1960 and its fundamental delimitation to the earlier painting and its evolutionary, gradual redefinition of value aspects. Just this period resonates in the strongest way by the painting in the Slovak Paradise environs and with expressively dominating motifs from its scenery.

The Majkut's painting story, or its most essential part, respectively, took place mainly under the sky of Slovak Paradise, at the banks of unquietly flowing Hornád River, struggling through canyon from the grip of the mountains, beneath the sun or clouds, in the wind and the immediately outlived atmosphere of the Spiš nature. It took place in the vicinity of the beloved family cottage on Small Čingov, in the sites at Prielom Hornádu or on its rocky shores. The story of the Majkut's painting represents the true finding of life fine-art themes of the artist, his never-ending love for its beauty, his sensitivity to the environs and his willingness to explore its shapes under all circumstances. During the long years the painter was constantly returning to the family cottage, where he and his family spent almost free days and holidays.

Majkut's paintings are mediating primarily image of the landscape. He painted landscapes mostly without people but not without any human emotion. His paintings often depict the lonely natural nooks or corners of the Hornád River. In his paintings, however, he did not introduce any depressed feelings of abandonment. Nature was an indubitable the source of his painting, the place for finding of his substantial life feelings. He painted, in particular, the moods and atmosphere of the landscape, the evoked experiences, emotions and visual impressions of his beloved millieu. He painted in the traditional way in the plainair and in the landscape which he infinitely loved and, therefore, repeatedly and relentlessly painted.

The Majkut's story, the perception of his love for Spiš, does not mean any spiritless empty phrase. Similar poetisming generalizations cannot pauzerize the resulting evaluation and the artist's creation alone. Sometimes, in similar situations, it seems like we have forgotten the essential primary emotions and real love for the landscape and the place that were emotional or fine-art choice; which the painter also got as his coronet both genetically inherited, by birth and affiliation to the landscape along the line of his ancestors. Martin Benka, in his middle age managed to appropriate in painting and emotional ways the hilly Kysuce landscape of northern Slovakia. Teodor Jozef Mousson found the landscape of his heart in the Zemplín just at his first arrival to Michalovce. Jozef Hála seeing Važec has never left that site yet. Majkut was born into the Spiš landscape. Maybe his story is less visible, pushed into the background by the coincidences. Nevertheless, he was not bond to folklore, ethnography or historical context; he did not use any little stuff as a means of facilitating and helping him to obtain any linking of public and audience. He did not create an artificial model, he did not force to his artistic conscience any fabricated formal structure.

Majkut lived with the atmosphere of Slovak Paradise, which he knew as a tourist, fisherman, and visitor and, in particular, as a constantly regressing painter and human. Slovak Paradise is an evidence of his artistic vision and his artistic conscience. In his paintings he usually did not create any wide panoramas; he rather less painted the landscape with human presence. Horses, plowing, village houses do not represent, with their number and fine-art concentration, any more fundamental thematic pattern of the artist's painting. The artist's works, mostly in small formats, suggest some often and repetitive unremitting searching for a new expression. Maybe the loyalty to the motif and stabilizing of typical landscape choice confirmed the artist's awareness of finding of his most substantial fine-art truth and beauty. The Majkut's painting scene was stabilized and greatly remained constant. He worked in the often recurring painting positions. The typical motives of the Majkut's painting – cliff, rocky river bank, murmuring water, trees, meander in which the water spins... describe his typical painter's beauty and his landscaping passion. He did not paint any episodic scenes. His paintings are

avoided by penetrations of personal emotions. Pictures with a site of Slovak Paradise reveal only to the well-informed ones that Majkut painted not only the beauty of the landscape but also the places where the artist's children went to bathe, where on the banks of the creek he prepared his fishing catches and where he went to rest. The artist did not look for speculative themes and similarly he did not compose any genre scenes and arranged situations. He painted simple even of inspiration ordinary motives. The themes that he found in prevailing part, he had already known from the earlier years and these images of the landscape were over many years constantly present in his attention, in his painter's "eye" and also inside his fine-arts memory. The proscenium of his paintings was primarily the place where his family lived and spent their free time, and this was principally in the neighborhood Čingov and Prielom Hornádu. In a sense, we can therefore conclude that for Majkut as with the choice of his themes it was perhaps too easy and too straightforward...

Slovak Paradise and its themes dominated in the Majkut's painting creation. Clear conceptual orientation to the landscape painting, targeted focus on the Spiš landscape, only intermittently expanded with painting of some topics of peasant images in nature, of ploughing, of harvest collection or of small horses standing in the field or in shallow water at the edge of the river bank, directly generates the perception of that context as the essence of his painting. Jozef Majkut was unquestionably the painter of the Spiš landscape. He programmatically and purposefully perceived its beauty and morphology, both its visuality and the annual form. The describing of the artist's relation to the object of his fine-arts interest, the finding of some parallels and overlaps perhaps would not be clearer or could not be more convincing. The reflexion of the relationship between the painter and his painting motives unfolds in the context of perceived identification of the painter with his dominant theme.

The artist's passion found its opening in the relatively narrow and motivational limited painter's shot of the Spiš landscape, painted with a deep passion, love, fine-arts devotion and continuing urgent need to repeat a painter's returning. Also therefore we can assert, with a sufficient degree of relevance and legitimacy, that we can indeed justifiably call Jozef Majkut the real painter of Slovak Paradise.

Peter Markovič
curator of exhibition Jozef Majkut

CURRICULUM VITAE | Jozef Majkut was born on 30th January, 1909 in Betlanovce. In 1928 he completed his studies at the Grammar School in Spišská Nová Ves. In the years 1940 – 1945 he studied at the Slovak Technical University in Bratislava, at the Department of Drawing and Paintings at Martin Benka and Ján Mudroch. After arriving to Košice in 1945 he began to work as a secondary school teacher. In 1952, he became the first Director of the Regional Gallery in Košice. In the years 1959 – 1960, he operated as the head of the Department of Fine-Arts at Pedagogy Institute in Košice. He died on 16th September, 1963 in Košice.

ON ARTIST'S WORK | Jozef Majkut was addicted in his early stages to little genre, later only the landscape painting has become the subject of his interest. He captured, above all, the natural sceneries of Slovak Paradise in all seasons. While at the beginning he focused on transcription of the impression, in the later stages of his creation there matters to him above all the capturing of light and spatial properties of the environs.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery of Spiš Artists has 23 works of Jozef Majkut. In his paintings, he dedicated to genre of landscape and his permanent source of inspiration has become the nature of East-Slovakian region.

← see page 66 – 73

Ján Ilavský (1924 – 2004)

From the gallery collection

Modest profile exhibition, dedicated to 90th anniversary of the birth of Ján Ilavský, was focused on his eight works from the collection of the Gallery of Spiš Artists. In the context of exhibition there were presented also two works of his teachers: of Ladislav Čemický and Ján Mudroch, who influenced the Ilavský's creation and which would be both celebrating their 105th birthday this year. During his studies Ilavský tried on the realistic depicting of reality, only later (1957 – 1962) he made his work specific by expressive stylization of forms and colours. He started to separate the areas in the compositions from each other, resulting in works with distinctive geometric stylization.

The paintings from the gallery collection are mostly from the 80s of the 20th century, when it occurs at Ilavský to some releasing of dimensional stylization of figures and objects. There concerns to the oil paintings on canvas with figural composition, which was characteristic for his work. Figurative works that make up the dominant part of his creation, show rural women and men. He was looking for inspiration in literary works, biblical themes, but he was also taking the themes of youth and symbolism. His paintings are in this period without the details, the background is neutral; the painter focused his attention on the grasping of essential moments. The expressiveness was maintained in colouring where he uses, in particular, the blue colour and its shades. His paintings are his personal confession. Through them he expressed his desires, thoughts and imaginations.

As he always claimed: *"Picture must have its soul."* Just this one he tried to insert into each of his works. During the exhibition called he shared a piece of his soul with the visitors, and although he himself did not like to evaluate his creation, he considered time and people who will be perceiving it as the best critics of his works.

Mgr. Mária Šabľová

CURRICULUM VITAE | He was born on December 15th, 1924 in Spišské Vlchy. In the years 1941 – 1946 he studied at the Academy for Teachers in Spišská Nová Ves. In the years 1946 – 1950 he worked as a teacher at Nálepkovo and Moldava nad Bodvou. In the years 1951 – 1956 he studied at the Department of Figure Painting of Academy of Fine Arts in Bratislava at prof. Ladislav Čemický and prof. Ján Mudroch. In 1957 he settled in Bratislava. He was a member of the Association of Slovak Fine-arts Artists, creative group of Continuity (1966 – 1967), Slovak Arts Union (1990 – 1994), Slovak Artists' Beseda (1994 – 1995) and the Association of Fine Artists in Slovakia (1995). In 1986, he became the Chair of the Commission of painting, sculpture and graphics at the Slovak Fine-arts Fund in Bratislava.

In 1979 Ján Ilavský won the State prize for his creation, in 1984 the Price of Martin Benka and since 1985 he is a holder of the title Merited Artist. He

dedicated himself to chamber creation and his artistic scope was shaped to the painting, drawing, and architecture implementations. He focused on the stucco decoration, mosaics and stained glass. In the years 1973 – 2004 he presented his works to the public at seventeen separate exhibitions in Slovakia and abroad. He presented himself in collective exhibitions since 1957 in many world capitals (Moscow, Sofia, Leningrad – from year 1991 called Saint Petersburg, Budapest, Weimar, Vienna, Cairo, Frankfurt on Mohan, Tokyo, Sao Paulo, Jakarta, Washington, Ottawa, Montreal, New York and others). In 1997, 2000, 2003 he exhibited together with his daughter, academic painter Svetlana Ilavská, and his son, academic painter Svetozár Ilavský. Ján Ilavský died on June 17th, 2004 in Bratislava.

ON ARTIST'S WORK | Ján Ilavský, in his early creative beginnings, focused on realistic rendering of the reality. Later he adds the creative shape stylization and he sectionalizes the area of the canvas to coloured areas with expressive brush-strokes. As a result there are works with distinctive geometric stylization. These efforts of the artist are emblematic for the period of 60's of the 20th century. He created balladic landscape compositions, but in particular he formed abstracted and styled interiors and exteriors with an inset figural study, folk compositions with strong expression. He was looking for inspiration in literary works, the biblical themes and was interested in topics of youth, symbolism, civilism and others. The symbol of a horse he develops in several positions, where the animal is acting as a dedicated helper, strong majestic animal, otherwhiles like a wild unbound animal representing spontaneous natural strength and passion or as a depicting of biblical apocalyptic horse. In the 80's of the 20th century Ilavský is releasing the shape stylization of characters, the colouring is reduced to the nuances of blue, the elements are abstracted. He retains his typical rugged manuscript for all the creative period.

FROM THE GALLERY COLLECTION | Gallery owns in its collection eight works of the artist: the oil paintings on canvas with figural composition characterise typical Ilavský's manuscript.

CURIOSITIES | Ilavský was influenced by his teachers Ladislav Čemický and Ján Mudroch who have the 105th anniversary of their birth in 2014.

Ladislav Čemický was born on March, 24th 1909 at Čemice. He died on January, 6th 2000 in Stupava. In the years 1929 – 1934 he studied at the Academy of Fine Arts in Budapest (Prof. I. Csók, O. Glatz, L. Kandó). He ranks by both his creation and the year of birth to "Generation 1909" that was distinguished with strong social accent. In his works we can find an interest in civilism, social issues such as unemployment, fascism, war events and also urban periphery. He reached the top of his creation at the end of the thirties, when there was enhanced in the artistic creation personalistic concept of the social painting, thematically drawing from the field workers' colonies and jobs of workers. His favourite themes were the workmen, the legend of the Jánošík's death, portraits of the representatives of the Slovak culture and his friends.

He devoted himself to the themes of social figural accent and anti-war issues. After the end of the war there dominated the aquarelle lyric landscape painting, in which he became a pioneer; he further develops genre compositions and creates some official portraits. He operated in the painters' colony of Janko Alexy in Piešťany and was influenced by Zoltán Palugyay, with whom he jointly painted. He is considered to be the father of Slovak modern watercolour painting.

Ján Mudroch was born on March, 28th 1909 at Sotina. He died on February, 4th 1968 in Bratislava. As a student, he met with the main representatives of the Generation and created the so called Prague branch of "Generation 1909". In the years 1931 – 1937 he studied at the Academy of Fine Arts in Prague (prof. J. Obrovský, prof. W. Nowak). In 1938 he settled in Bratislava, taught at the School of Art Crafts (1938 – 1939) and at the Department of Drawing and Painting of Slovak Technical University (1939 – 1941). In 1938, he was accepted as a member of the Artistic Beseda in Prague. He became also a member of the Association of the Slovak Artists, but was expelled in 1942. After the war, he once again taught at the Slovak Technical University (1945 – 1947) and operated at the Pedagogic Faculty of Comenius University (1948 – 1949). After 1945, he became a co-founder of the Group of the 29th August. He participated in the establishment of the Slovak National Gallery, and the Academy of Fine Arts in Bratislava, where he operated from 1949 until the end of life (in the years 1949 – 1952 as Rector, and later as the head of the Department of Portrait and Composition Painting).

Colour became for him a symbol with mental values: an interest in light and its emanations. He was promoting imaginary painting, externally there are his works characterized by a classical painting having expressive design with a distinctive black contour line separating the coloured areas.

← see page 74 – 77

Katalóg bol vydaný v rámci projektu Jubilanti vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR.

| The catalogue was published as a part of the project Jubilees thanks to financial support of the Ministry of Culture of the Slovak Republic.

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Editor | Edited by:

Lucia Benická, riaditeľka galérie | gallery director

Autori katalógu | Authors of catalogue:

© Lucia Benická, Kamila Páčeková

Autorka a kurátorka výstav | Author and curator of exhibitions:

© Kamila Páčeková, kurátorka zbierok galérie | gallery curator of collection

Texty: eseje a medailóny / úvod / esej o Majkutovi / konklúzia | Texts: essays and artists' portraits / introduction / essay on Majkut / conclusion:

© Kamila Páčeková / Lucia Benická / Peter Markovič / Mária Šabľová

Odborná spolupráca | Special cooperation:

Lucia Benická, riaditeľka galérie | gallery director

Mária Šabľová, historička galérie | gallery art historian

Preklady | Translations:

© Dušan Bevilacqua

Grafický dizajn | Graphic Design:

© Marek Betka, Ivana Betková

Fotografie a reprodukcie | Photographs and reproductions:

archív Galérie umelcov Spiša | gallery archive

© Kamil Leštach, fotograf galérie | gallery photographer

Tlač | Printed by:

Vienala.sk, Košice

Náklad | Copies:

600 ks

Vydavateľ | Published by:

Galéria umelcov Spiša, 2014, www.gus.sk

ISBN: 978-80-89081-47-9

EAN: 9788089081479

GALÉRIA UMELCOV SPIŠA

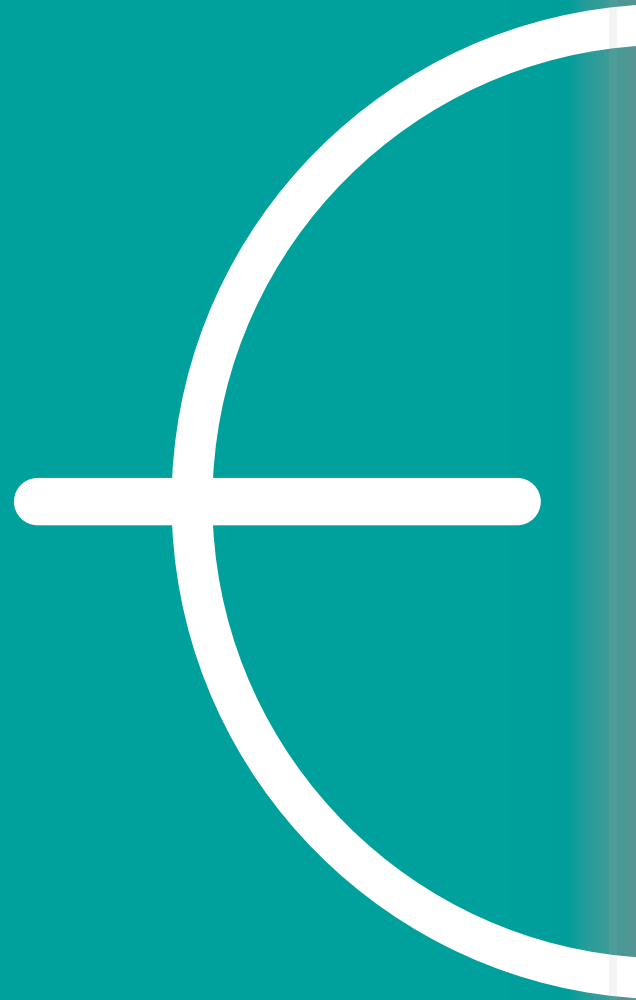
KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Galéria umelcov Spiša – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja

Zimná ulica č.46, SK – 052 01 Spišská Nová Ves

www.gus.sk

JUBILEES

9 788089 081479